

marksist bakış

SAYI: 60 FİYAT 3.5 TL

Zafere Kadar Sürekli Devrim!

OHAL'E HAYIR!

Hukuksuzluk OHAL ile taçlandı, özgürlükler yok ediliyor, muhalefet susturuluyor, yüz binler mağdur ediliyor...

SURİYE'DE KRİTİK VİRAJ | 99. YILINDA BİR EKİM DEVRİMİ TABLOSU | NARCOS: BİR DİZİDEN FAZLASI

ilkelerimiz

Tek Yol Sürekli Devrim

İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar, doğanın tahribatı, yabancılaşma ve toplumsal çürümenin tek sorumlusu kapitalizmdir. Bu yüzden de insanlığın kurtuluşu kapitalizmin tarihin çöp tenekesine gönderilmesiyle gerçekleşecektir. Kapitalizmin alternatifi proleter devrim ve sosyalizmdir. Kapitalist sömürüye karşı harekete geçen devrimci işçi hareketi, burjuva düzenden tam kopuş olmadan kurtuluşun olamayacağını bilerek kapitalist düzeni yıkana kadar durmamalı ve gerçekleştireceği işçi ihtilalini dünyaya yaymaya çalışmalıdır. İlerici burjuvazi, ileri demokratik bir düzen, demokratik devrim, bağımsızlıkçılık vb. politikalar işçi sınıfını proleter devrim yolundan uzak tutmanın araçlarıdır.

Yurtseverlik Değil Enternasyonalizm

Küresel bir sistem olan kapitalizmden kurtulabilmek için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. İşçi sınıfını ulusal temellerde bölen ve sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtseverlik ideolojisi burjuvazinin en büyük silahlarından birisidir. Bu nedenle Marks bütün dünyanın işçileri birleşin çağrısını yükseltmiştir. Ancak, proleterya enternasyonalizmi bir dünya partisi olarak Enternasyonal hedefine bağlanmıyorsa, dünyadaki komünist güçlerle gerçek bir birliğe hizmet etmiyorsa soyut bir ilke olarak gerçek anlamını yitirecektir.

Ezilenlerin Kürsüsüyüz

Devrimciler, insanların kimliklerinden ötürü ezilmelerine karşı çıkarlar. Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi her daim meşru ve ilericidir. Kadınların ve LGBT bireylerin ezilmeleri konusunda işçi sınıfı içerisinde ileri bir bilinç yaratılması oldukça önemlidir. Ulusal sorunda temel yaklaşımımız ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve Kürt halkının ulusal sorundaki taleplerinin desteklenmesidir. Diğer taraftan Marksistler ezilenlerin esas kurtuluşunun ancak ve ancak proleter devrimle geleceğinin de altını çizerekler. Ezilenlerin mücadelesi desteklenirken Marksistlerin politik bağımsızlıklarını korumaları büyük önem taşımaktadır.

Bolşevizm

İşçi sınıfının kapitalizme karşı girişeceği mücadelelerin başarıya ulaşması için devrimci işçilerden oluşan bir devrimci partiye ihtiyaç vardır. Devrimci partinin liderliği olmaksızın işçi sınıfı yenilmeye mahkumdur. İşçi sınıfının önderlik krizi içerisinde olması, kapitalizmin hala ayakta olmasının temel nedenidir. Bu krizin aşılması bir inşa sürecini gerekli kılmaktadır. Bolşevik geleneğin inşası gerçekleşmeden proleter devrim ve iktidar perspektifi hoş bir hayalden öteye geçemez.

İÇİNDEKİLER

PERSPEKTİF
3 Olağanüstü Yönetimin Gerçekleri Engin Kara
GÜNCEL
6 Yeni Bir Ekonomik Kriz Kapıda Mı? Güneş Gümüş
18 Narcos: Bir Diziden Fazlası V. U. Arslan
ENTERNASYONAL POSTACI
10 FARC: Ne Yaşar Ne Yaşamaz Caner Fayza
13 Suriye'de En Kritik Viraj Çağın Erding
TARİH
16 99.Yılında Bir Ekim Devrimi Tablosu Emre Güntekin
21 Kaybedilen Devrim: Yunanistan Tilbe Akan
25 Abdülhamid; Kızıl Sultan Mı? Ulu Hakan Mı? Gökçe Şentürk
KÜLTÜR-SANAT
27 Márquez Doğu Avrupa'da Derya Koca
ÇEVİRİ
30 Sosyal Yurtseverliğe Doğru Lev Troçki

BÜROLARIMIZ

Ankara

Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay Tel: 0542 617 8140

İstanbul

Osmanağa Mah. Serasker Cad. İsmail Ekşi İşhanı No: 62 Kat: 4 Kadıköy
Tel: 0543 337 3671

Trabzon

Kunduracılar Cad. Dedeoğlu Sok. Pustular İşhanı No: 4/44 Merkez
Tel: 0532 792 7171

Marksist Bakış - Aylık Siyasi Dergi - Yıl: 12 - Sayı: 60 - Ekim 2016

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz

Yayın İdare Adresi: Öncebeci Mah. Servi Sok. 5/8 Çankaya ANKARA Tel: 05548518392

Baskı: Mattek Matbaacılık Basım Yayın Tan.Tic.San.Ltd.Şti. - Ağaç İşleri Sanayi Sit. 1354. Cadde 1362. Sokak No: 35 İvedik Yenimahalle /ANKARA Tel: (0.312) 433 23 10 Fax: (0.312) 434 03 56

Yayın Türü: Yaygın süreli, aylık

Olağanüstü Yönetimin Gerçekleri

Engin Kara

15 Temmuz'un ardından 90 gün (üç ay) boyunca Olağanüstü Hal (OHAL) ilan eden AKP, Ekim ayının başında aldığı Bakanlar Kurulu kararı ile OHAL'i üç ay daha uzattı. OHAL -en azından şimdilik- 17 Ocak gününe kadar uzatılmış oldu. Peki, OHAL neden uzatıldı? OHAL neye yarıyor? Kime karşı kullanılıyor? Ne zaman biter?

AKP CEPHESİNDE OHAL'İN AVANTAJLARI

15 Temmuz'un ardından girilen OHAL rejiminin iktidara sağladığı avantajlar saymakla bitirilemez. Yaklaşık 3 aydır memleketi olağanüstü halin sağladığı yetkilerle yöneten Hükümet, hem kafasına göre kurallar koyabiliyor hem de kimseye hesap vermek zorunda olmadığını ileri sürüyor. **Kanun Hükümünde Kararnameler (KHK)** ile pek çok kurumun yapısını değiştiren, hatta kimilerini kapatan iktidar, aynı zamanda yaptığı uygulamalardan doğan sorumluluğunu ortadan kaldırmaya çalışıyor.

AKP KHK'lar ile öncelikle gerçekleştireceği temel dönüşümler için mecliste uyması gereken zorunlu adımlardan kurtuluyor. Yasa teklifi vermek, komisyonda görüşmek, muhalefet partilerinin yaptığı açıklamalarla uğraşmak, teklifi genel kurula getirmek, burada yeniden tartışmak ve nihayetinde teklifi yasa haline getirmek...

Mecliste zaten sandalye çoğunluğuna sahip olan AKP, aslında her istediği yasaı çıkarabiliyordu. Ancak KHK yöntemi, sayılan bu aşamalarla uğraşmak ve çıkarılacak yasanın içeriğini önceden kamuoyuna duyurmak zorunluluğundan kurtarıyor iktidarı. Sonuçta, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan ve yasa niteliği taşıyan kararnameler aracılığıyla bütün toplumu ilgilendiren kararlar alan Hükümet, gerçekleştirdiği dönüşümlerin KHK yürürlük kazandıktan sonra kamuoyu tarafından öğrenilmesini sağlıyor. Söz gelimi siz memurluktan çıkarıldığınızı öğrendiğinizde bu karar Hükümet tarafından günler önce alınmış ve yürürlüğe konulmuş olabiliyor.

Öte yandan **Hükümet, KHK aracılığıyla olağan yöntemlerle erişemediği keyfiyet imkânına da sahip** oluyor. Olağanüstü Hal KHK'larının denetim yollarının hükümetin ileri sürdüğü gibi kapalı olmasa bile daha kısıtlı olması sebebiyle, çıkarılacak KHK'lar tamamen AKP'nin, Erdoğan'ın çıkarlarına göre dizayn edilebiliyor.

İktidarın hem KHK aracılığıyla hem de KHK'lara dayanarak yaptığı

işlemlerle sağladığı bir diğer yetki ise keyfi tasfiye ve polis operasyonları. OHAL boyunca çıkarılan 8 KHK ile bugüne kadar toplamda 60 bine yakın kamu personeli görevden çıkarıldı. Ayrıca KHK'ların dışında on binlerce kamu görevlisi, herhangi bir soruşturma dahi geçirmeden açığa alındı. Üstelik ihraç ve açığa alma kararları, ceza verilmesi için gerekli olan soruşturma aşaması hukuka uygun ve düzenli bir şekilde uygulanmadan gerçekleştirildi. **Ve vurgulamak gerekiyor ki ihraç listelerinde çok sayıda solcu, muhalif kamu görevlisi de yer aldı. Akademide onlarca barış akademisyeni, KHK ile ihraç edildi. 10 bine yakın Eğitim-Sen üyesi öğretmen açığa alındı.** Ayrıca OHAL bahanesiyle gözaltı süresinin 30 güne çıkarılması da keyfi gözaltılara ve işkenceye yol açmış durumda.

OHAL'in bir diğer avantajı da **basın üzerinde iktidar kontrolünün artırılması** oldu. Öncelikle 15 Temmuz gecesi AKP'ye kol kanat geren merkez burjuva medya, yandaş medyaya bile taş çıkartan yayınlarla basındaki tek sesli koroya katılmış oldu. Öte yandan ikinci KHK ile toplamda 99 dergi, gazete, radyo ve televizyon kanalı kapatıldı. Yine aynı KHK'da verilen yetki ile muhalif basın organlarına saldırı başlatıldı. Hayatın Sesi TV, İMC TV, TV10, Özgür Radyo gibi basın organları, polis tarafından basılarak yayınları kesildi ve mallarına el konularak TRT'ye devredildi.

Son çıkan 674 sayılı KHK ile Mecliste torba yasa ile geçirilmek istenen ancak tepkiler sonucu geri çekilen **belediyelere kayyum atama yetkisi** tanındı. Böylece olağan yollarla çıkarmakta zorlanılan bir yasa, Hükümet tarafından KHK içerisine dâhil edilerek sessiz sedasız yasalaştı ve uygulamaya girdi. Darbeye girişen FETÖ'ye karşı ilan edildiği söylenen OHAL yetkileri hiç de cemaate karşı kullanılmadı: Belediyelere kayyum atama yetkisinin ilk kullanıldığı 28 belediyeden sadece 4'üne FETÖ suçlamasıyla kayyum atandı. Diğer **24 belediye ise DBP'liydi!**

AKP'nin OHAL boyunca gerçekleştirdiği uygulamalardan biri de

OHAL'in can alıcı saldırıları cemaat çevresindekilerin dışında yaşandı. Cemaati tasfiye amacıyla hazırlanan listelere muhalif, solcu, devrimci ve hatta yıllarca cemaate karşı politik mücadele yürütmüş insanlar sıkıştırıldı. Yüzlerce muhalif, cemaat listeleriyle açığa alındı, ihraç edildi. Hatta akademisyen Candan Badem olayında olduğu gibi, ateist ya da solcu olanlar cemaat üyeliği suçlamasıyla gözaltına alındı.

polisin toplumsal yaşama müdahalesini artırmak oldu. Darbecilerle mücadele gerekçesiyle alınan güvenlik (!) önlemleri, tıpkı bombalı saldırılardan sonra bombacılar karşı alınmış olan “güvenlik” önlemleri gibi kalabalık bölgelerde yapılan polisiye uygulamalar oldu. Metrolarda, terminallerde, meydanlarda polis denetimleri artırıldı. OHAL bahanesine sığınan polisler ise hukuka aykırı uygulamalara tepki verenlere karşı, daha kendinden emin bir saldırıyla cevap vermeye başladı. Böylece özellikle Gezi direnişinden bu yana kurumsallaştırılan **polis devleti, OHAL ile ete kemiğe bürünmüş oldu.**

Nihayet OHAL'in sağladığı en temel faydalardan biri **toplumun ses çıkarmasını engellemek** oluyor. Basın açıklaması, miting gibi ifade özgürlüğünün temel araçları yasaklanabiliyor. Üniversitelerde bırakalım devrimci faaliyeti, öğrenci kulüplerinin çalışmaları dahi askıya alınabiliyor. Her yerde arama ve kimlik taraması yapan polisler, bombalı saldırı ya da darbeci arama bahanesiyle gündelik yaşama polis devleti uygulamalarını iyiden iyiye sokuyorlar... Neticede örgütlü muhalefet dışındaki geniş kesimleri sokağa çıkmaya korkar hale getiren bir tablo var karşımızda. Bu tablo yeni değil elbette, OHAL öncesinde de aynı durumu çeşitli düzeylerde yaşamaktaydık. Fakat OHAL yetkileri, AKP'nin bu tabloyu daha fazla kendi lehine çevirebilmesini sağlıyor.

OHAL'in AKP'ye sağladığı temel yararları bir liste halinde şöyle sıralamak mümkün:

- KHK'ler ile istediği kararı almak, istediği dönüşümü gerçekleştirmek.
- Keyfi kurallar, keyfi yasaklar koymak.
- Hukuka aykırı bir şekilde tasfiye ve polis operasyonları gerçekleştirmek.

- Gözaltı süresini uzatmak.
- İş güvencesini ve hukuki güvenceyi OHAL gerekçesiyle askıya almak.
- Basın üzerinde kontrol sağlamak ve sansür uygulamak.
- Belediyelere kayyum atamak ve “seçilmiş irade”yi askıya almak.
- Etkin bir polis devleti kurmak.
- Toplumsal muhalefetin sesini kısmak.

OHAL KİME KARŞI KULLANILIYOR?

Binali Yıldırım, OHAL'in ilk ilan edilmesinin ardından yaptığı açıklamada şu ifadeleri kullanmıştı: “*Alınan bu karar halkımızın gündelik hayatına yönelik olmayıp, devletin mekanizmalarının düzenli ve hızlı işleyişine yöneliktir.*” Bu sözlerde en ufak bir gerçeklik mevcut muydu? Elbette hayır!

Daha ilk günden itibaren OHAL gerekçesiyle yüz binlerce insan hakkında soruşturmalar başlatıldı. On binler açığa alındı, ihraç edildi. Sokaklarda, meydanlarda bekleyen polislerin sayısı artırıldı. OHAL'in yanı sıra devletin **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden** doğan yükümlülükleri askıya alındı. Bunun sonucu ise **yurttaşların bireysel ya da kolektif olarak kimi temel hakları kullanmasının engellenmesi** oldu. Kamu çalışanlarının iş güvencesi fiilen ortadan kalktı; hepsi uzun süreli olmasa da kimi hakları kullanmaları engellendi ve kamu çalışanları üzerindeki denetim ve baskı artırıldı.

Ve bir önceki alt başlıkta saydığımız onca anti-demokratik uygulamayı da burada tekrar göz önüne almamız gerekiyor. Sonuçta OHAL'in ilk üç ayı boyunca ortaya çıkan tablo, AKP'nin OHAL'in halkın gündelik hayatına yönelik olmadığı önermesini bizzat yalanlamış oldu. **OHAL tam da halkın gündelik hayatını**

zora sokmuş, kamu kurumlarının işleyişini geçici felce uğratmış ve “gündelik hayat”ın en canlı parçalarından biri olan toplumsal muhalefet kanallarını halka kapatmış oldu. Farklı bir sonuç da beklenemezdi elbette.

Gelelim AKP cephesinin ikinci önermesine. Bu defa Numan Kurtulmuş, amaçlarının kamudan cemaati tasfiye etmek olduğunu ve OHAL'in süresini uzatmayı düşünmediklerini ileri sürmüştü. OHAL'in uzatılmayacağı iddiası zaten geçtiğimiz günlerde boşa düşmüş oldu ve Hükümet üç ay daha olağanüstü hal uygulanacağı kararı aldı.

Peki, olağanüstü hal ve OHAL kapsamında gerçekleşen uygulamalar gerçekten sadece cemaati mi hedef aldı? Önce, cemaat üyeliği suçlamasıyla yapılan tasfiye ve tutuklama operasyonları bile hukuka uygun gerçekleşmediğini belirtmek lazım. Binlerce insan, “torba liste”lere dâhil edilerek, çoğu zaman savunmaları bile alınmadan baskıya, saldırıya uğradı. Yürütülen operasyonlar, yasalara uygun bir şekilde suç ve suçluyu tespit etmek ve yine yasalara uygun düşen ceza ile cezalandırmak şeklinde gerçekleşmedi. Yıllarca bizzat AKP tarafından desteklenen **cemaat faaliyetleriyle, herhangi bir yerde bir şekilde karşılaşmış olanlar** listelere dâhil edildi.

Ancak OHAL'in can alıcı saldırıları cemaat çevresindekilerin dışında yaşandı. **Cemaati tasfiye amacıyla hazırlanan listelere muhalif, solcu, devrimci ve hatta yıllarca cemaate karşı politik mücadele yürütmüş insanlar sıkıştırıldı.** Yüzlerce muhalif, cemaat listeleriyle açığa alındı, ihraç edildi. Hatta akademisyen Candan Badem olayında olduğu gibi, ateist ya da solcu olanlar cemaat üyeliği suçlamasıyla gözaltına alındı.

Tasfiye operasyonları boyunca AKP'ye muhalif

tiyatrocular, barış imzası veren akademisyenler, muhalif gazete ve gazeteciler, KESK üyesi kamu emekçileri iktidarın hedefi haline geldi. ODTÜ’de OHAL karşıtı bildiri yayınlayanlar iktidarın medya organlarının hedefi haline geldi. **“Seçilmiş irade”yi kutsayıp darbe karşısında sokağa çağrı yapanlar, 28 seçilmiş belediye yönetimine kayyum atadı.** Hatta OHAL KHK’sının verdiği yetkiye dayanarak 10 bine yakın Eğitim-Sen üyesi öğretmen açığa alındı. Nihayet **İMC, Hayatın Sesi, Özgür Radyo** gibi muhalif televizyon ve radyolar kapatıldı. Kapatılan basın organlarının materyallerine el konuldu.

Böylece yaşanan olaylar tarafından iktidarın ikinci iddiası da boşa düşürülmüş oldu. OHAL’in hedefi sadece cemaat olmadı. Hatta kimi zaman cemaate yönelik operasyonlar bir meşruiyet kaynağı olarak kaldı, asıl cadı avı toplumsal muhalefete karşı yürütüldü.

AKP’NİN KRİZİ: OLAĞANÜSTÜ YÖNETME ZORUNLULUĞU

AKP iktidarı 2013’ten bu yana, Gezi hareketinin etkisiyle bir kriz durumunda. Ne var ki bu kriz, **doğrudan bir yönetememe krizi** olarak karşımızda değil. Üstelik bu süre boyunca kendi iktidarına alternatif bir iktidar seçeneği oluşamadı da.

Ancak AKP’nin krizi, toplumsal gerilimi artırdığı ölçüde kendi iç gerilimlerinin artması ve iktidar ortaklarının tek tek devre dışı kalması-bırakılması neticesinde bir “iç yalnızlaşma” bağlamında karşımıza çıkıyor. Bir de dış politikada yaşanan tıkanma durumu mevcut. Özellikle Suriye’de bataklığa batan AKP, en yakın müttefikleriyle bölge politikaları konusunda karşı karşıya gelmekte, Suriye’nin kuzeyindeki olası Kürt hattı korkusundan Suriye bataklığına balıklama dalmaktadır.

AKP’nin iç gerilimleri, kendisine yıllarca destek olmuş, bütün kaynaklarını kullanmış olduğu kesimlerle karşı karşıya gelip tetikleri çekmesiyle büyümeye devam ediyor. Liberal destekçilerinin çoğunluğunu kaybetmiş olan iktidar, son üç yılda, geçmişteki en büyük ortağı olan cemaatle de köprüleri atmış durumda. Cemaatle yaşanan kopuş, 15 Temmuz gibi kanlı bir karşı karşıya gelişle sonuçlandı. Dahası emperyalist güçler tarafından uzun yıllar sırtı sıvazlanan AKP, aynı süreçte Batı ile de ilişkilerini çamura saplamış durumda.

Hala somut işler üzerinden işbirliği sürdürülse de artık dünyada RTE’yi ciddiye alıp dinleyen kalmadı!

Hal böyle olunca, giderek yalnızlaşan ve iplerin tek adamda -RTE’de- yoğunlaştığı bir iktidara dönüşen AKP yönetimi, her defasında daha güçlü bir gerilimle karşı karşıya geliyor. Bizzat parti içerisinde devam eden karşılıklı cemaatçilik suçlaması furyası da iktidarın diken üstünde kalması anlamına geliyor.

Artık bizzat Saray’dan ibaret olan iktidar, diken üzerinde kaldıkça olağan yöntemlerle ülkeyi yönetemez hale geliyor. İlla OHAL ilan edilmesine gerek de yoktu. 15 Temmuz öncesi de baskının zaten yüksek olduğu, toplumsal muhalefetin zor yoluyla susturulmaya çalışıldığı, mitinglerin ve eylemlerin yine yasaklandığı bir dönemdi.

İktidarın eski ortaklarından biri olan Fethullah’ın darbeye girişi ile Olağanüstü Hal rejimine geçilmiş oldu. Bir yanıyla da darbe girişimi, Erdoğan’a aradığı fırsatı verdi: tek adam rejimini yükseltirken hukuki olanaklardan yararlanmak. 15 Temmuz olmasaydı yasal bir OHAL ilan edilemezdi. Fiilen olağanüstü hal yönetimi ise aynı meşruiyeti sağlayamazdı.

Sonuçta **iktidar, istediği yeni rejimi örgütlemek için, üç yıldır olduğu gibi şimdi de baskı dozajını, muhalefete yönelik müdahaleleri artırmak zorunda.** OHAL bu iş için iyi bir araç oldu. Bu imkândan yoksun kalmak niyetinde olmayan Erdoğan, OHAL’in uzatılacağı sinyallerini de günler öncesinden vermeye başlamıştı.

Ocak ayında OHAL tekrar uzatılır mı? Bu sorunun cevabını şimdiden vermek mümkün değil. Ancak OHAL sona erse bile AKP’nin “olağan bir yönetim”e dönmesi pek mümkün görünmüyor. Hukuka uygun davranmak, demokratik haklara müdahale etmemek gibi seçenekler, AKP’nin iktidar olmaktan vazgeçmesi anlamına gelir.

AKP ne iktidar olmaktan ne de olağanüstü bir yönetim ve baskı anlayışından vazgeçmeyecektir elbette. Ancak **sosyalistler, devrimciler de bu olağanüstü rejime karşı mücadeleden vazgeçmeyecektir.** Mesele, kitle ile gerekli bağları kurabilmekte, o bağları kurmak üzere uygun araçları yaratabilmekte ve bu araçları enerjik bir şekilde kullanabilmekte.

TÜRKİYE’DE OLAĞANÜSTÜ YÖNETİMLERİ TARİHİ

15 Temmuz’un ardından Olağanüstü Hal (OHAL) ilan edildi. Haliyle bu karar, ülke tarihindeki ilk OHAL değil. OHAL ve yine bir olağanüstü yönetim şekli olan sıkıyönetim uygulaması yaklaşık 40 senedir değişen onca iktidara rağmen neredeyse kalıcı olarak uygulanan baskı yöntemleri oldu.

12 Eylül darbesinden yaklaşık 2 yıl önce Adana, Ankara, Bingöl, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Antep, İstanbul, Maraş, Kars, Malatya, Urfa ve Sivas’ta Aralık 1978’te sıkıyönetim ilan edilmişti. Nisan 1979’da ise sıkıyönetim ilan edilen şehirlere Adıyaman, Diyarbakır, Hakkari, Mardin, Siirt ve Tunceli de eklenmişti. 1980’in ilk 4 ayında ise Ağrı, Hatay ve İzmir’de de sıkıyönetim ilan edilmişti. Tüm bu sıkıyönetimlerin gerekçesi “yaygın şiddet hareketleri” olarak gösterilmişti.

12 Eylül darbesi ile birlikte bütün ülke çapında sıkıyönetim ilan edilmiş ve Mart 1984’e kadar bütün ülkede sıkıyönetim rejimi uygulanmıştı. Temmuz 1987’ye kadar parça parça kaldırılan sıkıyönetim ise yerini OHAL’e bırakmış ve OHAL rejimi 1986’ya kadar parça parça kaldırılmıştı.

Ancak Kürt kentlerinde OHAL kalıcı olmuş ve Bingöl, Diyarbakır, Elâzığ, Hakkari, Mardin, Siirt, Tunceli, Van, Adıyaman, Bitlis, Muş, Batman ve Şırnak’ta yıllar boyunca devam etmişti. 1987’de KHK ile getirilen Olağanüstü Hal Bölge Valiliği kurulmuş ve sayılan şehirler OHAL Bölge Valileri aracılığıyla yönetilmişti. 13 ildeki bu OHAL rejimi baskı, işkence, faili meçhuller ve katliamlarla anılara kazındı.

13 ilde başlayan Olağanüstü Hal rejimi, her 4 ayda bir uzatılarak (toplam 46 kez uzatılmıştır) 2002’ye kadar devam etmişti. İlk olarak 1996’da Elazığ’da, ardından parça parça diğer şehirlerdeki OHAL kaldırılmış, nihayet Diyarbakır ve Şırnak’taki OHAL’ler de 30 Kasım 2002’de sonlandırılmıştı.

1978’den önce de sıkıyönetim uygulaması çokça yaşanmıştı. 27 Mayıs ve 12 Mart, sıkıyönetimle iç içe giden askeri darbeler olmuştu. 1955’te 6-7 Eylül’ün ardından, 1974’te Kıbrıs işgali sonrası, 1975’te Irak olayları nedeniyle sıkıyönetimler ilan edilmişti. 1970’te ise 15-16 Haziran işçi hareketi nedeniyle İstanbul, Gebze ve Kocaeli’de sıkıyönetim ilan edilmişti.

2002’de iktidara geldiğinde OHAL’i kaldırmakla övünen, hatta seçim propagandalarında bunu sıkça kullanan AKP, 15 Temmuz’un ardından ülkeyi yeniden OHAL rejimine sokmuş oldu.

YENİ BİR EKONOMİK KRİZ KAPIDA MI?

Güneş Gümüş

Kapitalizm tarihinin en büyük 4 krizinden biri olarak geçen 2008 krizini geride bırakalı 8 yıl oldu ama piyasalarda hala çıkış yönünde ciddi bir umut yok. Aksine, krizin etkilerini dalga dalga dünyaya yayıldığı bu 8 yılın ardından “*acaba bu sefer toparlanma ihtimallerinin daha da zayıf olacağı yeni bir kriz kapıda mı?*” sorusu iktisatçıları sarmış durumda.

2006 yılında ABD’de düşük kaliteli mortgage kredilerinin krizi ile başlayan süreç 2008’de **Lehman Brothers**’ın batışıyla büyük bir krizi tetikledi; 2009’dan itibaren öncelikle gelişmiş ülkeleri içine alan bir uzun durgunluk (**great recession**) sürecine giriş yaşandı. 2008’de kriz alenan patlak verdiğinde mortgage piyasasıyla bağlantılı karmaşık finansal yatırımların çapı çok büyüktü; örneğin kredi borcu takas sözleşmeleri (credit default swap) ABD, Japonya, Almanya gibi ekonomilerin içinde yer aldığı G20 ülkelerinin toplam ekonomik büyüklüğü kadardı; **62 trilyon dolar**. Krizin çapı büyüdükçe çıkış da bir o kadar zorlaşıyor; hele de gerçekten bir krizden çıkış reçeteniz yoksa.

Krizden sonra piyasaların toparlanması için öncelikle ABD Merkez Bankası’nın (**FED**) başlattığı trilyonlarca dolarlık parasal genişleme programı; krizin ikinci dalgasının vurduğu AB Merkez Bankası (EU) tarafından da devam ettirildi. Sadece ABD’de de parasal genişlemenin yürütücüsü FED’in bilançosu 2007’de 869 milyar dolarken 2015’de 4,5 trilyon dolara çıkarken dünya çapında merkez bankaları 8 yılda piyasalara (neredeyse yüzde sıfır, yani maliyetsiz kredi vererek) 12 trilyon dolar taze likitide aktardı.

2016’ya gelindiğinde krizden çıkış için uygulanan reçetelerin ekonomik büyüme yönünde bir ilerleme sağlamadığı gibi yeni sorunları da beraberinde getirdiği görülüyor. Parasal genişleme operasyonları

ABD’de geçici ve zayıf bir iyileşme sağlasa da aynı durum ne AB’de ne Japonya’da geçerli değil. Kaldı ki ABD için de manzara 2016 açısından pek parlak görünmüyor. FED, 2016 boyunca 4 defa faiz artırımı yapacağını ilan etmişti, ama ekonomik canlanma olmadığı için bu sözler havada kaldı. ABD ekonomisinde üretkenlik artışında gerileme görülüyor. **Wall Street Journal**, Ağustos 2016’da ABD’nin 1970’lerin sonundan beri en kötü üretkenlik artışının ortasında olduğu yazdı. Northwestern Üniversitesi’nden David Gordon’un *The Rise and Fall of American Growth* kitabındaki verilere göre ABD’nin üretkenlik artış hızı: 1920-70 arasında %1,89; 1970-94 arasında %0,57; 1994-2004 arasında %1,13 ve 2004-2014 arasında %0,4. ABD ekonomisinde emek verimi yıllık artış oranı ise 1980-2007 arasında %2,5 iken son beş yılda %1’in altında. IMF, her ne kadar 2017’de ABD’nin toparlanacağını öngörse de veriler ve kanaatler bu yönde değil.

Parasal genişleme, üretimde büyümeye yaramadı. Finans kapital, spekülasyonlarına, yükselen piyasa ekonomilerinde kendisine aktarılan paralarla devam ediyor. International Institute of Finance, borçlanma düzeyinin kriz öncesini aştığını saptıyor; gelişmiş ülkelerdeki şirketlerin aldıkları borçları üretimde değil de spekülasyonlarda kullanmaya devam ettiğini vurguluyor. FED, 2009’dan beri %0,25’ten borç veriyor. Oysa ABD’de 2 yıllık Hazine tahvillerinin faizi %0,89; 10 yıllık olunca

%1,76. Yükselen ekonomilerde ise bu rakamlar %10'ları buluyor.

Krizden çıkış için yaşama geçirilen politikalar, bir çözüm üretmediği gibi olası yeni kriz koşullarında artık merkez bankalarının elinde müdahale için aynı kaynaklar da kalmamış durumda.

KAPİTALİZM, SEN NELERE KADİRSİN?

2008 krizinin kapitalizmin en büyük 4 krizinden biri olduğunu söyledik. Bundan önceki en büyük ve uzun süreli krizden çıkış, kapitalizmin yeniden yapılanmasıyla sağlanmıştı. 1870-90 arasındaki kriz sürecinden kapitalist şirket ve piyasa örgütlenmesinin değişmesine tekabül eden **tekelci döneme geçilmesi**, finansal kapitalin gelişmesi ve emperyalizm döneminin başlamasıyla çıkmış; bu dönem gezegenimizi büyük bir yıkım olan Birinci Dünya Savaşı'na doğru götürmüştü. 1929 krizi sonrasında ise İkinci Dünya Savaşı yarattığı topyekün yıkımla yeniden yapılanmanın yolunu açmıştı. 1970'lerdeki kriz sonrasında ise sanayinin **neoliberal yapılanması ve Doğu Bloku'nun yıkılması** sonrasında bu alanların sermayeye açılması bu imkanı sağladı.

Peki bu krizler kadar derin ve uzun süreli etkilere sahip 2008 sonrası kapitalizmin yeniden yapılanması nasıl sağlanacak? İşte burjuva iktisatçı alemi bu soruya yana döne yanıt arıyor. Elde hazır bir reçete yok, ama son 30 yılın gözbebeği neoliberalizm, krizin ve krizden sonraki durumun sorumlusu olarak hedef tahtasına oturtulmuş durumda. Neoliberalizmin başarısızlığı, 2008 öncesinde onun en ateşli savunucularının dilinde. **Economist** dergisinde açık ekonomi, serbest ticaret tartışma konusu yapılıyor; bu modelin emekçiler başta olmak üzere kaybedenleri olduğu kabul ediliyor. Geçmişte bunlara ağza almak aforoz edilmek için yeterliydi!

Marks, kapitalizmin ulus-devlet modeli ile küresel piyasalar arasında çelişki ve gerilimlere gebe olduğunu belirtmişti; şimdilerde bu durum daha sıklıkla ve net şekilde gözlemlenebiliyor. Serbest ticaret bir tartışma konusu haline gelmiş durumda ki 2008 sonrasında dünya ticaretinde ciddi bir gerileme de var. Dünya ticaretinin büyüme hızı 1980-2008 arasında yılda ortalama %6'dan, 2009-2016 döneminde %3 civarına geriledi. Küresel sermaye hareketlerinde de ciddi bir azalma mevcut; zirve noktası 2007'de dünya hasılasının %16'sına denk gelen küresel sermaye hareketleri bugünlerde %1,6 seviyesinde. Özellikle gelişmiş ekonomilerde korumacı uygulamalarda artış yaşanıyor. Hazine Bakanı olduğu dönemde serbest piyasanın, küreselleşmenin en etkili savunucularından olan Lawrence Summers şimdilerde dünya ekonomisinin uzun süreli iktisadi durgunluğa tutulduğunu, yıllardır doğru olduğunu düşündüğü ekonomi teorilerinin yanlış olduğunu söyleyip Financial Times'ta "Seçmen sorumlu bir ulusalcılığı hak ediyor, küreselleşme refleksini değil" başlıklı yazısıyla büyük tartışmalar yaratıyor. ABD başkan adayları, birkaç yıl önce Çin'in etki alanını

Derin ve uzun süreli etkilere sahip 2008 sonrası kapitalizmin yeniden yapılanması nasıl sağlanacak? İşte burjuva iktisatçı alemi bu soruya yana döne yanıt arıyor. Elde hazır bir reçete yok, ama son 30 yılın gözbebeği neoliberalizm, krizin ve krizden sonraki durumun sorumlusu olarak hedef tahtasına oturtulmuş durumda. Neoliberalizmin başarısızlığı, 2008 öncesinde onun en ateşli savunucularının dilinde.

daraltmak adına el üstünde tutulan Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) ticaret anlaşmasını reddetmek konusunda birbiriyle yarışıyor; İngiltere AB'den çıkma kararı alıyor. AB'nin geleceği konusunda (gelecek on yılda ciddi bir dağılma yaşanacağı şeklinde) karamsar öngörüler yayılıyor; Avrupa'da göçmen karşıtı aşırı sağcılar hızla yükseliyor, ekonomik milliyetçilik popülerleşiyor...

Özetle, burjuva iktisatçılar yakın zamana kadar başta ettikleri neoliberalizmin miadını tamamladığı konusunda anlaşsalar da bu krizden çıkış için bir yeniden yapılanma programları; yeni bir sermaye birikim modelleri yok!

ÇİN DE ARTIK TEKLİYOR!

Çin neredeyse son 30 yıldır dünya ekonomisi için kritik bir rol oynadı. 1970'lerdeki büyük krizden çıkış için Doğu Bloku'nun serbest piyasaya açılması ne kadar kritikse Çin öncülüğünde Asya'nın dünya piyasalarına açılması da o kadar önemliydi. Çin, dünya piyasasına açıldığı 1992'den itibaren küresel şirketlere yatırım ve satış alanı sağladığı gibi sermayeye ucuz işgücü cenneti de sundu. Çin'in bu 30 yıla sığan hızlı büyümesi, artan sermaye yatırımlarıyla sermayenin organik bileşiminde de hızlı bir büyümeyi beraberinde getirdi. Çin, onlarca yıl boyunca GSYH'sının (Gayri Safi Yurtiçi Hasıla) %40'ını altyapı yatırımları, yeni fabrikalar ve üretici kapasitesini artırmak için harcadı. 2016 yılında Financial Times dergisinde Martin Wolf, **Çin'de sermayenin organik bileşiminin artmasını şöyle anlatıyordu: "Ek kar elde etmek için gerekli**

sermaye miktarı 2000'lerin başından beri yaklaşık olarak ikiye katlandı. Çin'in toplam sermaye hasıla oranı da yüksek ve artmaya devam ediyor." Yani elde edilen karlar, yatırılan sermayenin büyüklüğüne orantılı büyümüyor; **kar oranları düşüş eğilimi gösteriyor.**

2008 krizinden sonra da dünya çapında ekonomik toparlanmanın motor gücü Çin oldu. Yükselen ekonomiler de gelişmiş ülkelerin mali piyasalarını saran ucuz kredilerin kendilerine akması ve büyük kazançlarla geri dönmesiyle bu toparlanmaya katkı sundu. 2008 sonrasında Çin, hızı azalsa da büyümesini devam ettirdi. Ağır metal sanayi temelli Çin ekonomisi, yarattığı taleple petrol ve hammadde fiyatlarını artmasını sağlayarak yükselen piyasalara da itki sağladı.

2008 krizi sonrası Çin dünya ekonomisinin toparlanmasının motor gücü oldu ama bu toparlanma çok zayıf olduğundan **Çin ihracatını emmek konusunda yetersiz kaldı.** Bu durum ihracata dayalı, ağır metal sanayi üzerinden ilerleyen Çin ekonomisi açısından da bir kırılma noktası oldu. 2015'te Çin'in büyüme oranı geçmiş yılların yarısına (%6-7 düzeyine) indi.

Çin'in ekonomik büyümesinin ciddi gerilemesi, hammadde ve petrole dayalı yükselen ekonomileri de vurdu. Petrol ve hammadde talepleri azalınca fiyatları da ciddi oranda düşüş yaşadı: 2014 ile 2016 aşı arasında petrolün varil fiyatı %75'lik bir inişle 120 dolardan 30 dolara kadar geriledi. Şimdilerde 50 dolar civarına ancak çıkmış durumda. Fiyatlarda aynı

Dünya merkez bankalarının başı kabul edilen Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS), Çin ekonomisinin toplam borcunun 25 trilyon dolara ulaştığını; bu rakamın Çin milli gelirinin %255'ine tekabül ettiğini ve bu düzeyde bir borçluluğun finansal bir krizin tetikleyicisi olabileceği için kaygı verici olduğunu açıkladı. BIS, Çin'de kredi/gayri safi yurtiçi hasıla açığı göstergesinin 2016 başında 30,1 ulaştığını; 10'dan yüksek bir değer gelecek 3 yıl içinde kriz olabileceğine tekabül ettiğini de belirtiyor.

gerileme bütün hammaddeler için geçerli.

Çin'in bu büyüme süreci krediye dayalı olarak gerçekleşti. Çin'in GSYH'yı 2000'den bu yana 10 kat büyüdü; bu büyüme yaklaşık 30 trilyon dolarlık bir kredi kullanımıyla finanse edildi. İnşaat ve altyapı hizmetlerinde artan tüketim patlaması da artan borçluluğu beraberinde getirdi. Finans dışı şirketler, ucuz döviz ve sıfıra yakın faizle borçlanma imkanlarını ihracata yönelme yerine, borçlanma ile beslenen ve iç tüketim talebine dayanan bir büyüme için kullanmaya yönelmiş durumdalar. Krediler, finansal spekülasyonlar için değil de yeni kentler ve altyapı tesislerinin inşaatı ile büyük sanayi kuruluşlarının genişlemesi için kullanıldı. İnşaat patlamasının çapını anlamak açısından 2011-2013 arasında Çin ekonomisinin, ABD'nin bütün bir 20. yüzyılda kullanmış olduğundan daha fazla çimento kullandığı tahminini örnek gösterebiliriz. *Washington Post*'ta yayımlanan bir makalede Çin'in bahsedilen üç yılda 6,4 milyar ton çimento tüketirken, Amerika'nın 20. yüzyıldaki tüketimi 4,4 milyar ton olduğu ifade ediliyor.

Kredi kullanımının artışı sadece resmi bankacılık sektörü aracılığıyla gerçekleşmedi; Çin'de Rusya ekonomisinden büyük (2 trilyon dolar çapında), bankacılık düzenlemelerine tabi olmayan bir gölge bankacılık sektörü de ortaya çıktı. Çin'in hızlı büyümesi sürerken yüksek borçluluk düzeyi bir sorun olarak görülmüyordu, ama Çin teklemeye başlayınca gözler yeni bir bankacılık krizi mi geliyor diye

Çin'e çevrilmiş durumda.

Dünya merkez bankalarının başı kabul edilen **Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS)**, Çin ekonomisinin toplam borcunun 25 trilyon dolara ulaştığını; bu rakamın Çin milli gelirinin %255'ine tekabül ettiğini ve bu düzeyde bir borçluluğun finansal bir krizin tetikleyicisi olabileceği için kaygı verici olduğunu açıkladı. BIS, Çin'de kredi/gayri safi yurtiçi hasıla açığı göstergesinin 2016 başında 30,1 ulaştığını; 10'dan yüksek bir değer gelecek 3 yıl içinde kriz olabileceğine tekabül ettiğini de belirtiyor.

Bir araştırma Çin'deki bu büyük borç yükünün %14'ünün riski yüksek kredilere dayandığını, yarısının ise Çin'in aşırı ısınmış konut piyasasına ait olduğunu; yani kredi balonunun patlaması riskinin olduğunu gösteriyor.

YÜKSELEN PİYASALAR: PARLAK GÜNLER GERİDE KALDI

Kriz 2008'deki ilk dalgasında ABD'yi vurdu; sonraki istikamet ise 2012'de ABD ile çok yakın ekonomi ilişkiler içindeki AB oldu. Gelişmiş ekonomileri saran bu kriz sonrasında sert faiz indirimleri nedeniyle spekülasyondan para kazanma kapıları bu ülkelerde kapanan ama parasal genişleme sayesinde kullanılacak likiditeye kavuşan sermaye; Çin, Latin Amerika, Asya ve Afrika'da yaratılan karları aktarabileceği ekonomilere akmaya başladı. Yükselen piyasa ekonomileri denilirken Çin, Hindistan, Brezilya, Rusya, Arjantin, Güney Kore, Endonezya, Meksika, Güney Afrika,

Türkiye gibi GSYH ve büyüme oranları gibi kriterler çerçevesinde belirlenen 30 civarı ülkeden oluşan bir grup kastediliyor. Bu ülkelerde emekçilerin yoğun şekilde sömürülmesi üzerinden elde edilen artı-değerin bir kısmı, yerli sermaye tarafından, uluslararası finansal sermayeye sağladığı sıcak para karşılığında faiz olarak aktarılıyor.

Yükselen ekonomiler, ülkelerine akan muazzam fonlardan 2000'li yıllar boyunca ekonomik büyüme açısından yararlandılar ama bu borca dayalı büyüme artan riskleri de beraberinde getirdi. UNCTAD'a (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı) göre yükselen ekonomilerde 2008'de toplam 9 trilyon dolar olan (mali sektör dışı) özel sektör borçları 2015'te 25 trilyon dolara yükseldi. **Yükselen ekonomiler açısından borçlanmaya dayalı ve aslında sürdürülemez bir büyüme sürecinin sonuna 2015 itibariyle gelindiği açıklık kazandı.**

2013'ten itibaren krizin yeni dalgasının yükselen ekonomileri vuracağı belli olmaya başladı. ABD'nin 2013'ten başlayarak parasal genişleme politikasına son vereceğini, faiz artırımına gideceğini açıklaması, 2014 ve 2015'te gelişmekte olan piyasalardan büyük sermaye çıkışlarına neden oldu. 1988 yılından beri net sermaye girişi kaydedilen Brezilya, Rusya, Güney Afrika ve Türkiye gibi yükselen ekonomilerden 2015 yılında 735 milyar dolarlık sermaye çıkışı yaşandı. Borca dayalı büyümenin kaynağı olan sermayenin ülke dışı düzeylerde terk etmesi, hem ekonominin yavaşlamasını hem de yerel paraların dolar karşısında değer kaybetmesini beraberinde getirdi. Yerel paranın değersizleşmesi, dolar cinsinden borçlanan bu ülkelerin şirketlerine ekstra külfet getirerek onları daha büyük sıkıntılar içine sokmakta; borçlarını artırmakta. **1997-8 Asya Krizi'nde de bu gelişmeler yaşanmıştı.**

Gelişmiş ekonomilerden gelen kaynaklardaki azalmaya bir de Çin'in teklemesi eklendi. Çin'deki büyümenin yavaşlaması hammadde talebini azaltırken bu durum, hammadde ihracatçısı yükselen ekonomiler üzerinde yıkıcı etkiye bulundu. Venezuela, Brezilya, Rusya gibi ülkelerde petrol ve hammadde fiyatlarının düşmesi ekonomik daralmaya yol açtı; ekonomik büyümeleri ivme kaybetti.

TÜRKİYE

Türkiye'ye gelirse... 2000'li yıllar boyunca uluslararası finans kapitale, sağladığı borç karşılığında yüksek faizler (örneğin 2 yıllık tahvil faizi %9,82 ve 10 yıllık tahvil faizi %10,29) aracılığıyla emekçilerin yoğun sömürsünden elde edilen artı-değerden pay verildi. Türkiye'ye akan sıcak para üzerinden borca dayalı bir büyüme gerçekleştirildi. Türkiye'ye gelen sıcak para nitelikli bir büyüme için seferber edilmedi; sanayinin gelişmesi için harcanmak yerine kaynaklar inşaatla gömüldü. İnşaat sektörü konut piyasasının yanı sıra havaalanları, duble yollar, köprüler gibi devasa kamu harcamaları ile desteklendi. Borca dayalı

bir büyüme modeliyle ülke ekonomisi ayakta durduğundan dışarıdan sıcak para gelişi kritik önemde oluyor. 2013'ten itibaren yükselen piyasaları vuran FED'in faiz artırımına gitme kararı alması aynı şekilde Türkiye'yi etkiledi; özellikle 2015'te büyük sermaye çıkışı yaşandı, ekonomi göstergeleri bozuldu. ABD'de de işler FED'in beklediği gibi gitmeyince faiz artışı 2017 başına kadar çok gerçekleşir gibi görünmese de Türkiye'ye yönelik yabancı sermaye girişini sektöre uğratan başka gelişmeler de yaşanıyor.

2016 içinde uluslararası finans derecelendirme kuruluşlarından ikisi (Standard and Poor's ve Moody's) Türkiye'nin uzun vadeli yabancı para cinsinden kredi notunu yatırım yapılabilir seviyenin altına indirdi:

Finans Derecelendirme Kuruluşları	Not
Standard and Poor's (S&P)	BB (negatif) eşğin altında
Moody's	Ba1 (durağan) eşğin altında
Fitch Rating	BBB- (negatif) tam eşikte

Üç derecelendirme kuruluşundan ikisinin yatırım yapılabilir düzeyde not alamayınca bazı fonlar açısından o ülkeye yatırım yapılması mümkün olmuyor. Riske rağmen yatırım yapanlar ise **“burnumuzu tıkayıp giriyoruz ama karşılığı olmalı”** diyerek daha yüksek faiz talep ediyorlar. Dolayısıyla Türkiye'nin yatırım yapılabilir klasmandan çıkması bir yandan da ülkeden sıcak para çıkışına yol açıyor, diğer yandan da gelmeye devam eden sıcak para açısından da borçlanma maliyetini artırıyor. T-Bank Baş Ekonomisti Veyis Fertekligil bu durumu şu şekilde anlatıyor: *“Yaz aylarından itibaren yurt dışı borçlanmaların maliyetinde bir yükseliş gözleniyordu. Moody's ile daha keskinleşti. Borçlanma maliyeti daha da artacak. Bu da bankaların kaynak maliyetlerine yansıtacak. Yurt içi tasarruf oranının düşük olması nedeniyle bankalar kredilerin yanı sıra hem TL hem döviz mevduatının faizlerini artırmak zorunda kalacak. Ekonomi yönetimi kredi faizlerinde istediği düşüşü sağlamakta zorluk çekecek.”*

Bunun anlamı, Erdoğan'ın direktmeleri sonucunda iç talebi tetiklemek için düşürülen faiz oranları artmak zorunda kalacaktır. **“Faiz lobisi”** şeklinde ortaya konacak olan inatlaşma ise döviz kurunda ciddi sıçramalara yol açacaktır. Diğer derecelendirme kuruluşu Fitch'ten gelecek kötü bir not durumu iyice sıkıntıya sokacaktır.

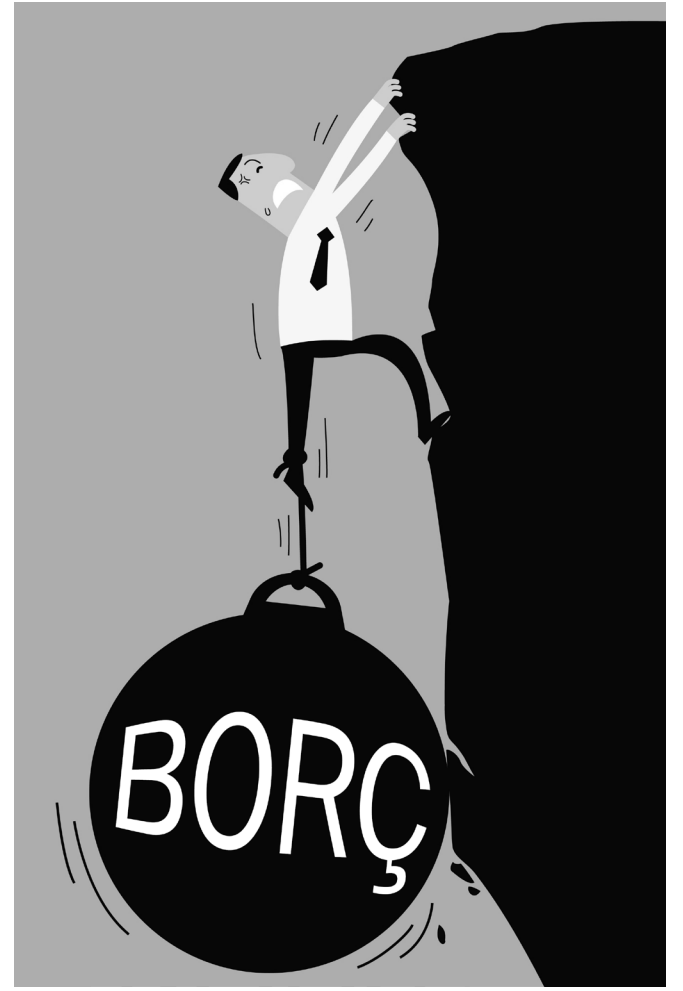
Ülkedeki döviz bolluğunun bitişi, ekonomi göstergelerinin kötüleşmesi ve TL'nin değer kaybını da beraberinde getirdi. Bu durum,

Türkiye'de son 10 yılda ciddi şekilde artan döviz cinsinden borçlanan şirketlerin yükünü ağırlaştırıyor. 2008 krizinden sonra döviz geliri olmayan şirketlere yurt içindeki bankalardan dövizle borçlanma imkanı getirildi. Şirketler de TL cinsinden borçlanmaya göre çok ucuz olan döviz kredilerine yöneldi. Finansal sektör dışındaki şirketlerin döviz kredileri 2009 yılında 29 milyar dolardan 2010'da 57 milyar dolara; 2015 Temmuz'u itibarıyla de 138 milyar dolar çıkmış durumda. 2002'de finans dışı şirketlerin döviz açığı 6,5 milyar dolar iken milli gelirin sadece %2,8'ine karşılık geliyordu. 2016 itibarıyla şirketlerin döviz açığı 200 milyar dolara ulaştı ki bu rakam milli gelirin %27'sinden fazla. **Döviz borcu katlanan şirketlerin döviz artışıyla borçlanma maliyetleri artıyor; bu durum da bu borçların ödenmesi konusunda riskler yaratıyor.**

İktidar, geçtiğimiz günlerde açıkladığı Yeni Orta Vadeli Program'da (OVP) 2016 büyüme hedefini %4,5'tan %3,2'ye indirmişti. Gerçek rakamlar daha da kötü olacak gibi. Türkiye'de büyümenin %3'lere gerilemesi **resesyon** anlamına gelir. Bu durum ekonomide durgunluğu, şirketlerin küçülmesini, işten çıkarmaları gündeme getirecektir.

AKP, Türkiye ekonomisinin bu kötü gidişine karşı **iç talebi artırmaya yönelik politikaları** yaşama geçiriyor. Bunun bir ayağı kamu harcamalarının artışı. Bu temelde devasa kamu yatırımları olan Kanal İstanbul, üçüncü köprü, üçüncü havalimanı ile sermaye için bir can suyu sağlamayı hedefleniyor. Bu devasa yatırımlar için paralel bir bütçe **Varlık Fonu** ile yaratılacak; bu fon da elbette emekçilerin yıllarca birikimlerine tekabül eden kıdem tazminatı, işsizlik fonu, özelleştirme gelirleri gibi kaynaklara dayanacak. Devlet, bu büyük yatırımlar için kredi bulma sorumluluğunu bile Varlık Fonu'na bağlı olarak kuracağı şirket üzerinden kendisi üstlenecek.

İç tüketimi artırmanın diğer bir ayağı da **borçlanma imkanlarının kolaylaştırılması**; yani faizlerin düşüşü, kredi kartı limitleri ve taksit sayılarının artırılmasına dayanıyor. 2008 sonrasında düşük faiz politikası ve kolay borçlanma üzerinden tüketim düzeyinde ciddi bir artış hane borçlanmasıyla sağlanmıştı. Üçte ikisi ücretli çalışanlara ait olan tüketici kredisi borçları 2002 yılında 2 milyar civarındayken 2013 sonunda 240 milyar dolara ulaştı (ki yarıya yakını konut kredileri oluşturuyor). **İşçi sınıfı, asgari yaşam standardını bile ancak borçla sağlayabiliyor.** Bu durumun artarak devam etmesi isteniyor. Ancak iktidarın beklentileri sıkıntıya sokacak bazı gerçeklikler var. 15 Temmuz darbe girişiminden sonra işten atılan, açığa alınan, tutuklanan ya da işyeri önce

Türkiye'de son 10 yılda ciddi şekilde artan döviz cinsinden borçlanan şirketlerin yükünü ağırlaştırıyor. 2008 krizinden sonra döviz geliri olmayan şirketlere yurt içindeki bankalardan dövizle borçlanma imkanı getirildi. Şirketler de TL cinsinden borçlanmaya göre çok ucuz olan döviz kredilerine yöneldi. Finansal sektör dışındaki şirketlerin döviz kredileri 2009 yılında 29 milyar dolardan 2010'da 57 milyar dolara; 2015 Temmuz'u itibarıyla de 138 milyar dolar çıkmış durumda. Döviz borcu katlanan şirketlerin döviz artışıyla borçlanma maliyetleri artıyor; bu durum da bu borçların ödenmesi konusunda riskler yaratıyor.

kayyum, sonra TMSF'ye bırakılan (252 büyük şirket bu durumda); yani bu süreçten etkilenen insan sayısı 1 milyonu bulmuş durumda. Bu insanların önemli bir kısmı temel gelir kaynaklarını kaybetti; borçlarını ödeyemez duruma düştü. Toplumun önemli bir kesiminde de başına bir şey gelebileceği konusunda tehdit algısı hala güçlü. Bu durum ister istemez iç talebi etkileyecektir.

Sıcak para girişi konusunda yaşanan kayıpları iç tüketim artışıyla kapamak isteyen AKP iktidarının beklentileri yeterince karşılık bulmayacak gibi görünüyor.

Büyüme oranlarının ve ekonominin gidişatının 2017'de de çok parlak olmayacağını söyleyerek bitirelim.

FARC NE YAŞAR NE YAŞAMAZ

Caner Fayza

Kolombiya'da 2012'den bu yana hükümet ve FARC (Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri) arasında devam eden, üzerinde mutabakata varılan, 52 yıllık iç savaşı sona erdirecek "barış" anlaşması 2 Ekim pazar günü referanduma sunuldu. Düzenlenen seçim anketlerinin aksi yönde, hiç de beklenmeyen bir sonuçla karşılaşıldı; anlaşma %50.22 oyla reddedildi. Özellikle son bir yılda dünya gündeminde sıkça yer bulan bu uzlaşmanın beklenenin aksine reddedilmesi büyük tartışmalara sebep oldu. Şimdi bu meselenin berraklaşması için elimizden geleni yapalım.

DÜŞÜK KATILIM

Elbette bazı sonuçları yansıtırken rakamlar üzerinden meseleyi istenilen yere çekmek mümkün ancak sadece oylama sonucuyla Kolombiya halkının savaşa geri dönülmesinden yana olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Madalyonun öteki yüzüne baktığımızda, oylamaya katılımın %37.5 gibi oldukça düşük bir sayıda kaldığı görülüyor, diğer anlamıyla **her 3 Kolombiyalı seçmenden 2'si oy kullanmadı**. Peki 50 milyonluk Kolombiya'da 220 bin insanın hayatını kaybettiği 6 milyon insanın devlet zoruyla göç ettirildiği savaşı bitirecek anlaşma neden reddedildi ya da neden insanlar sandığa gitmedi?

Genel olarak FARC'ın tabanını yoksul köylüler oluşturuyor. Yolsulluğun ve devrimci hedeflere varılamayan savaşın acısını çekmiş, bir çoğunun nüfusa kayıtlı bile olmadığı köylüler. Ayrıca geleneksel olarak sandığa gitme gibi bir alışkanlığa sahip olmayan bu kesim - aslında kent yoksulları için de aynı durum geçerli, katılım oranını düşük tuttu. Seçimlere katılmayı her zaman önemsemiş olan orta ve üst sınıflar ise koş koş sandığa gittiler ve hayır oyu kullandılar. Anketlerde %60'ın üzerinde gösterilen evet oyları da rehabet yaratarak katılımı düşürdü.

Neticede FARC ve devrimci sol kanatla görülecek hesabı olan aşırı sağ, FARC'ı köşeye sıkıştırmayı başardı. Referandumda Hayır kampanyasını etkili bir şekilde örgütleyen eski devlet başkanı Alvaro Uribe, yeniden kurulacak pazarlık masasına 3. taraf olarak davet edildi bile. Uribe, FARC liderlerinin hapis yatmasını garantilemeden ve çok sayıda FARC ismine siyaset yasağı koymadan yumuşamayacaktır. Aynı Uribe'nin aşırı sağcı ölüm mangalarının yaptığı insanlık dışı uygulamaları yargıdan kaçırmak için geçmişte ve bugün ne kadar çaba sarf ettiğini söylemeye bile gerek yok.

FARC bir şekilde silahlarını bırakmak ve sisteme kanaliz olmak istiyor. Ama sistemin efendileri o iş öyle kolay değil diyerek işi zora koyuyor. Hali hazırdaki anlaşmanın maddeleri oldukça dar kapsamlara sahip fakat bu darlığa rağmen özellikle en önemli madde olan toprak reformunu içeren maddenin uygulanmasını toprak ağalarının ve paramiliterler güçlerin engelleyeceklerine dair yaygın bir kanı var. **Kolombiya'da nüfusun sadece %0.4'ü ekilebilir toprakların %46'sına sahipken nüfusun %70'i ekilebilir toprakların sadece %5'ine sahip.**

Kolombiya'da haha yüksek maaş alan polis memurlarının bile istifa

ederek paramiliterlere katıldıkları biliniyor, çünkü **paramiliter güçlerin** ellerindeki sınırsız suç işleme hakkı büyük illegal gelirlere sahip olmalarına olanak sağlıyor. Halk üzerindeki genel kanı anlaşmanın ardından da bu güçlerin hiç bir şekilde tasfiye olmayacakları yönünde. Öte yandan anlaşmanın diğer yönlerini de incelemeden önce 52 yıllık savaşın başlangıcına ve sebep olduğu değişikliklere göz atalım.

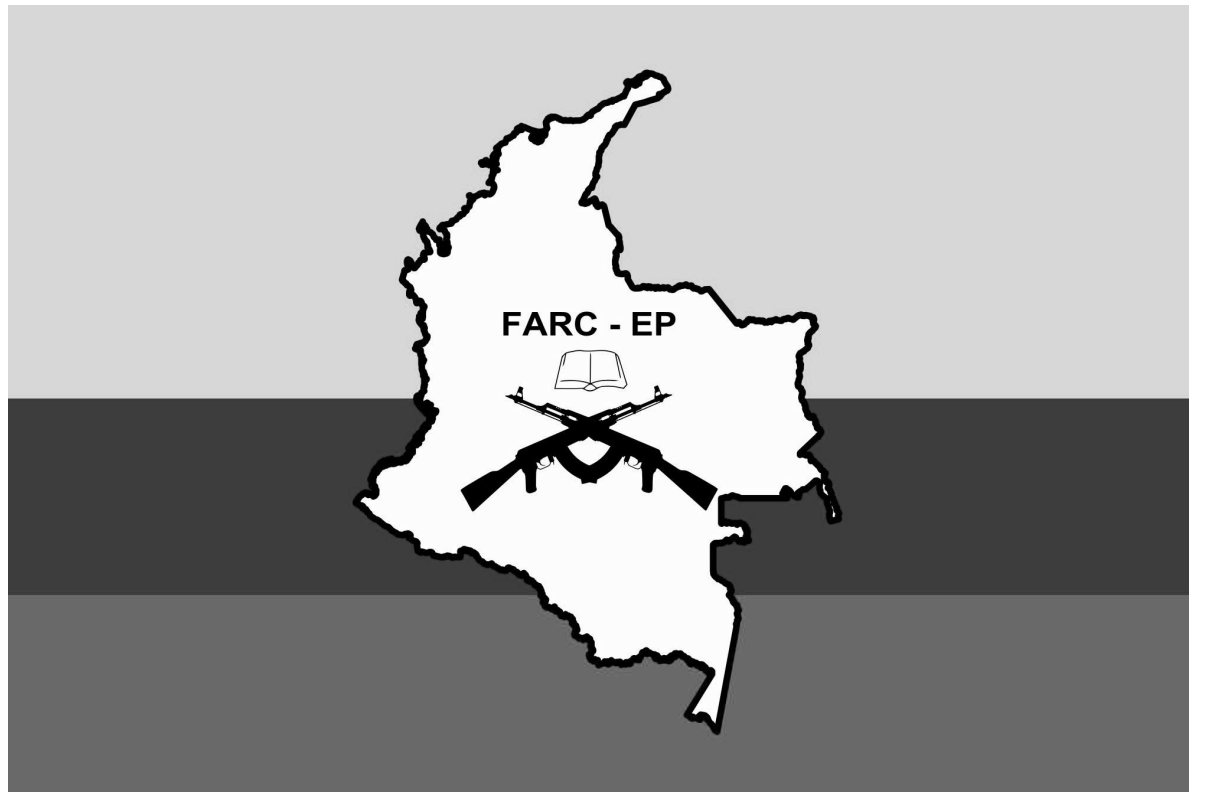
FARC'IN VE SİLAHLI MÜCADELE'NİN ORTAYA ÇIKIŞI

FARC yapısal olarak kitlesel ayaklanmanın öznesi olarak doğmuş ve yükselmiş bir örgüt. Toprak sahiplerinin %1 ila 2'sinin toplamda toprakların %80'ine sahip olduğu Kolombiya kırsalı derin çelişkilere ev sahipliği yapıyordu. Ağır sömürü koşulları ve toprak ağalarının zulmü FARC'ı oldukça uzun yıllar besleyen ve yoğun baskı koşullarına dayanmasını sağlayan bir faktör olmuştur.

Kolombiya **Gabriel Garcia Marquez**'in romanlarında da sıkça geçtiği üzere bir iç savaşlar ülkesi. 1820'lerdeki İspanya sömürgecilerine karşı **Simon Bolivar**'ın öncülük ettiği bağımsızlık savaşından beri ülke savaşı geçiren çok az yıla tanıklık etmiştir. İç savaşın geleneksel iki partneri Liberal ve Muhafazakar'lardır. **Muhafazaklar**, İspanyol sömürgeciliğinin bir çeşit varisi olan büyük toprak sahipleri, Kilise ve ırk ayrımcılığı yapan kesimlerden oluşurken **Liberaler** Kilise'ye ve toprak sahiplerine karşı çıkan şehir kökenli aydın ve askerlerin başını çektiği kesimlerden oluşmuştur.

Savaş ve savaş araları ile geçen uzun yıllardan sonra 1948'e gelindiğinde Liberal Partili sendika kökenli Cumhurbaşkanı **Jorge Eliécer Gaitán** öldürülür. Büyük bir öfke patlaması ve protesto dalgasıyla on dört yıl sürecek olan "Şiddet Dönemi" bu şekilde başlar. Bu dönemde büyük kısmını yoksul köylülerin oluşturduğu **200 bin kadar insan devlet güçleri tarafından katledildi**. Bu dönemin baskı ortamını fırsat bilen toprak ağaları bir çok küçük toprak sahibini topraklarından sürerek büyük toprak gaspları gerçekleştirdi. Kalanlar ise çoğunlukla köleliği aratmayacak koşullarda çalışmaya mahkum oldu.

Liberal Parti'nin Muhafazakar Parti ile 1957-58'de görüşmelere başlayıp "Ulusal Cephe" anlaşmasını imzalaması ve çatışmayı bitirmek istemesi mücadeleye katılmış bir çok köylü tarafından ihanet olarak görüldü. Yine bir yıl sonra 1959'da **Küba Devrimi**'nin gerçekleşmesinin de yarattığı etkiyle mücadeleye devam etme kararı alan Komünist ve bir kısım Liberal gerillalar güçlü oldukları bölgede **Marquetalia Cumhuriyetini** ilan ederler, ancak yapılan güçlü askeri hareketle ordu bölgeyi ele geçirir. Harekat her şeye rağmen tam anlamıyla başarılı olamadı ve bu direnişe öncülük eden **Manuel Marulanda** ve çevresindeki ekip birliklerini korudu. Bu ekip ilerleyen yıllarda FARC'ın kuruluşuna öncülük edecekti.

FARC, elinde silah olsa da ulusalcı ve reformist bir içeriğe sahipti. İşçi sınıfı ve sosyalist devrim perspektifi yerine kendisini esas olarak yurtsever olarak tanımlıyor ve bu arada ilerici ve vatansever burjuvalarla da işbirliğini savunuyordu. Dünya solunda hakim ideoloji olan Stalinizmden ödünç alınan bu aşamacı anlayış FARC'ın doğal sınırlarına hapsolmasına neden oluyordu.

Kurulduğu dönemden itibaren FARC, yoksul köylülerin öz savunma örgütü oldu. Yoksul köylülerin öfkесinden beslenen örgüt bugüne dek de bu vasfını devam ettirdi. Toprak ağaları dışında uyuşturucu kartellerine karşı da köylülere savunma imkanı sağlayan örgütün uyuşturucu ticaretinden pay almasına dair kuvvetli iddialar ise itibarına oldukça gölge düşürdü.

Diğer yandan **FARC, elinde silah olsa da ulusalcı ve reformist bir içeriğe sahipti**. İşçi sınıfı ve sosyalist devrim perspektifi yerine kendisini esas olarak yurtsever olarak tanımlıyor ve bu arada ilerici ve vatansever burjuvalarla da işbirliğini savunuyordu. Dünya solunda hakim ideoloji olan Stalinizmden ödünç alınan bu aşamacı anlayış FARC'ın doğal sınırlarına hapsolmasına neden oluyordu. Kolombiya'nın sosyalist dönüşümünü hiçbir zaman savunmayan FARC bugün aynı program temelinde özel mülkiyet rejimine karşı olmadığını ilan ediyor ve burjuvaları ve diğer mülk sahiplerini teskin etmeye çalışıyor. Neticede başta toprak reformu olmak üzere sistem içi iyileştirmeler için silahlı mücadele verseler de **52 yılın sonunda yenilgi adeta kabul edilmiş oluyor**. Toprak ağaları ile kapitalistlerin ve emperyalistlerin iç içe geçmiş ve bir bütün olarak gelen saldırıları karşısında FARC çoktan kendi sınırlarını ulaşmıştı. Mücadelenin daha ileriye götürülmesi söz konusu olmaktan çıkmıştı. Ama bu durum sınıf savaşının bittiği anlamına kesinlikle gelmiyor.

PLAN COLOMBIA

FARC'ın mücadelesi 1990'larda tüm hızıyla

sürüyordu. Örgüt ülkedeki kırsal kesimin geniş kısımlarını kontrolü altında tutuyordu. Tabi ki de bu durum sadece Kolombiya Devleti'ni değil, Latin Amerika üzerinde hakimiyetini pekiştirmek isten ABD emperyalizmini rahatsız ediyordu. Bu rahatsızlığın sonucu olarak "Kolombiya Planı" anlaşması yapıldı. ABD ile Kolombiya hükümeti arasındaki anlaşmanın kılıfı "**uyuşturucu ile mücadele**" oldu. Plan kapsamında toplamda 10 milyar doları bulan hibe gerçekleşti. Özellikle paramiliterler bu dönemin ürünü olarak ortaya çıktı. Amerikan merkezli Chiquita şirketi en büyük paramiliter örgütünü 1997 ve 2004 arasında finanse ettiğini kabul etti. ABD'li şirketlerin beslediği çeteler bu hibelerin karşılığını 15 binden fazla devrimci, sendikacı, yerli, köylü ve sol sempatanını katlederek verdiler. Milyonlarca insan zorla göç ettirilerek köyleri boşaltılırken gerilla örgütlerinin varlık zeminini ortadan kalktığı gibi birçok bölgedeki varlıklarını da yitirdiler. FARC bu süreçte dağlık alanlara doğru çekilerek faaliyetlerini sürdürmeye çalıştı.

1999'da 70 cephede 18 bin gerilla gücüyle kavga veren FARC, kırsal nüfusun yarısına yakını üzerinde kontrolü varken günümüze geldiğimizde hem bölgesel varlığı hem de gerilla gücü oldukça gerilemiş durumda. FARC, 10 yıl içinde güçlü olduğu 15 bölgede tamamen ortadan kalktı; önder kadronun önemli bir bölümü operasyonlar sırasında hayatını kaybetti; ülke çapında aktif siyasal varlığa sahip oldukları 1100 belediyeden 250'si ellerinde ancak kaldı. **Devlete karşı galip gelebilme umudunu giderek yitirmesi**

Bariş görüşmelerine destek veren yabancı sermaye ve Kolombiya egemenlerinin – ki Kolombiya’nın en zenginlerinden biri olan Gonzalo Restrepo bariş görüşmelerine katılmaktadır- temel motivasyonu ülkenin bakir kalmış topraklarını petrol şirketleri, tarım işletmeleri ve maden firmalarının sömürüsüne açmaktır. FARC lideri Timoschenko da Küba’da kapitalistlere yaptığı görüşmelerin onları “tatmin ettiğini” dillendirmektedir.

FARC’ı masaya oturmaya zorlayan şeylerin başında geliyordu. Bu nedenle anlaşmayı bu yönden okumak ve FARC’ın hiç de avantajlı olmayan bir şekilde pazarlıklara başladığının farkında olmak gerekir.

MÜZAKERE SÜRECİ VE ANLAŞMA

Bahsettiğimiz gibi müzakerelere başlanan 2012 yılı, aslında FARC’ın giderek güç kaybettiği bir dönemin sonuydu. Yani örgütün planladığı gibi burjuvazinin “ıkna” edilmesi söz konusu değildi.

Anlaşmadaki en önemli madde olan toprak reformu, olması gerekenin aksine büyük toprak sahiplerinin topraklarının yoksul köylüye dağıtılmasını değil, zorla göç ettirme politikalarıyla gasp edilmiş toprakların “bir kısmının” geri verilmesini öngörüyor. Ancak bu ihtimalin bile gerçekleşme ihtimali oldukça düşük. Çünkü özellikle bu toprakların büyük kısmı toprak ağalarının ve uyuşturucu kartellerinin elinde toplanmış durumda ve onların elindeki bu toprakların alınabilmesi, büyük bir muamma olarak karşımızda duruyor.

Anlaşma maddeleri üzerinden ilerlersek öncelikle gerilla güçlerine bir genel af çıkmadı anlaşmadan. Bariş için Özel Yargı Mercii denilen mahkemelerde sözümona hem gerilla, hem devlet hem de paramiliter güçler içinden savaş suçu ve insanlık suçu işleyenler

yargılanacak. Uygulamada bu mahkemelerin asıl muhataplarının gerilla olacağını -birkaç göstermelik başka sanıkların dışında- tahmin etmek tarihsel deneyimlerden tahmin etmek zor değil.

Tarihsel deneyimlerden bahsetmişken FARC’ın yasal bir parti kurarak siyasete katılmasına gelirsek... Bu süreç 1980’lerde FARC’ın ilan ettiği ateşkes sonrasında kurulan **Yurtsever Birlik** ile seçimlerde elde edilen büyük başarı ve sonrasında binlerce insanın katledilmesiyle bu yasal alana taşınan mücadelenin sindirilmesiyle sonuçlanmıştı. Kısacası Kolombiya egemenlerinin bu konudaki sicili pek temiz değil, güvenilir değiller.

Uzlaşma aynı zamanda FARC’ın legal alanda siyaset yapmasının önünü açıyordu. Buna göre FARC temsilcileri 2 dönem boyunca az sayıda da olsa garanti edilen milletvekillerine sahip olacaktı. **Latin Amerika eski gerillaların sosyal demokratlaşarak burjuva politikacılarına dönüşüne çok ama çok örnek vermiştir.** FARC’ın durumu da buna benzemek bağlamında bolca emareler barındırmaktadır.

Bariş görüşmelerine destek veren yabancı sermaye ve Kolombiya egemenlerinin – ki Kolombiya’nın en zenginlerinden biri olan Gonzalo Restrepo bariş görüşmelerine katılmaktadır- temel motivasyonu **ülkenin**

bakir kalmış topraklarını petrol şirketleri, tarım işletmeleri ve maden firmalarının sömürüsüne açmaktır. FARC lideri Timoschenko da Küba’da kapitalistlere yaptığı görüşmelerin onları “tatmin ettiğini” dillendirmektedir.

Uzlaşma aynı zamanda FARC’ın legal alanda siyaset yapmasının önünü açıyordu. Buna göre FARC temsilcileri 2 dönem boyunca az sayıda da olsa garanti edilen milletvekillerine sahip olacaktı. Latin Amerika eski gerillaların sosyal demokratlaşarak burjuva politikacılarına dönüşüne çok ama çok örnek vermiştir.

Hali hazırda, aşamalı devrim programının daha öte kazanımlar elde etmesini bekleyemeyiz zaten. Emperyalizmin, Kolombiya devletinin, toprak ağalarının ve uyuşturucu kartellerinin iç içe geçtiği uluslararası emperyalist kapitalist sisteme karşı topyekün bir enternasyonalist sosyalist bir programın var olması gerekir. Bu iç içe geçmiş bütünlüklü çelişkiden bir toprak reformu beklenirse sonuç elbette ki bir hezimet olacaktır.

TÜRKİYE’DE TEPKİLER

Türkiye’deki bir kısım sol medyada bu anlaşmaya özel bir önem atfediliyor. Sebebi ise Kürt Ulusal Hareketinin tam da istediği gibi bir gerilla örgütü ve devletin müzakere masa oturmasının örneğini oluşturması. Meselenin kendisine Marksist-Leninist sıfatlarını atfeden bir örgütün sisteme eklenerek çözülmeye yüz tutması olduğu göz önünde bulundurulmuyor elbette. Kürt Hareketinin kendi ulusal çıkarları etrafında bu anlaşmayı kullanması ulusal bir hareketin doğasıyla örtüşüyor lakin özellikle reformist eğilimli bazı grupların da bu anlaşmaya yönelik sevinçleri göze çarpar nitelikte.

UZUN LAFIN KISASI

Sadede gelirsek, gerilla mücadelesinin gidebileceği en uzun mesafeyi FARC göz önüne sermektedir. Toprak ağaları ile kapitalistlerin ve emperyalistlerin iç içe geçmiş ve bir bütün olarak gelen saldırıları karşısında FARC çoktan kendi sınırlarını ulaşmıştı. Mücadelenin FARC eliyle daha ileriye götürülmesi söz konusu olmaktan çıkmıştı. Ama bu durum sınıf savaşının bittiği anlamına kesinlikle gelmiyor. 2011’den beri grevler, öğrenci eylemleri ve yerli halkları mücadelesi yükselmiş durumda. Esas mesele, işçi sınıfı ve topraksız köylülüğün öncü devrimci partisi olacak olan Bolşevik bir geleneği Kolombiya’da inşa etmektir. Bu parti şüphesiz FARC’ın deneyimlerinden de faydalanacak ve bunu sosyalizm ve işçi sınıfı devrimciliğinin çizgisinde değerlendirecektir. Çatışmaların sona ermesi, ülkedeki devrimci enerjinin grev ve öğrenci hareketlerine yoğunlaşmasını beraberinde getirebilir. Bu da sosyalist mücadele kanalının güçlenmesini sağlayabilir. FARC örneği de gösteriyor ki sürekli devrim dışında bütün yollar kapitalizme çıkar!

Suriye’de En Kritik Viraj

Çağın Erdinç

AKP Suriye’ye davulla zurnayla girdi, hala işin havasındalar; ama sınırdan güneye inmeye çalıştıkça çamura saplanma ihtimali herkesin bildiği bir gerçek. Amaçlanan ne? Birincisi, Rojava kantonlarının önünde tampon olacaktı. Hatta yapabilirlerse Kürt güçlerini **Membic**’ten atmayı planlıyorlardı. İşin Menbiş kısmında evdeki hesap çarşıya uymadı. AKP destekli cihatçılar Cerablus’u kısa sürede alıp Membic’e doğru ilerlediklerinde ABD araya girdi ve “Durun orada” dedi. YPG ise 1 TSK tankını imha etmişti bile. Bu defa AKP destekli cihatçılar batı yönünde hareket etmeye çalıştılar. ABD’nin onay verdiği bir B planı devreye sokuldu. **B Planı**, Rai yönünden yeni bir cephe hattı açıp güneye ilerlemektir. Rai’nin güneyindeki Bab düşürülecek, Kobane ve Afrin kantonları arasında tampon bölge oluşturulacaktı. Fırat Kalkanı hareketinin en somut hedefi ve sınırı bu.

Ama RTE’nin gönlündeki aslan Halep. **Al Bab** ele geçirilirse cihatçıların Türkiye’den girip Halep’in kuzeyine saldırımları mümkün olabilecek. Aç tavuk kendini buğday ambarında görürmüş. Bırakın Halep’i ve hatta Bab’ı IŞİD halen Kilis’i vurabilecek kadar sınıra yakın. Şu anki süreçte sınırın dibindeki sembolik önemi olan Dabık bölgesi bile ele geçirilmiş değil. ÖSO’nun şimdiye kadarki en kolay çatışmalarda bile büyük kayıplar verdiği de biliniyor. AKP’nin sahaya sürdüğü ÖSO ve cihatçıların mevcut halleriyle IŞİD’in karşısında ne kadar ilerleyebilecekleri bir hayli tartışmalı.

Evet, şu ana kadar Suriye sahasında işler AKP açısından fena değil. Ne de olsa **Anadolu Ajansı** ve yandaş havuz medyası şu kadar köy alındı, bu kadar mevzi kazanıldı diye insanları oyalıyor. Fakat gerçekler, bir hayli sıkıntılı. Her gün ÖSO’cuların cenazesi ya da yaralıları getiriliyor. ÖSO demişken kim bu ÖSO? Sahada gerçekten Özgür Suriye Ordusu’nun kalıntıları hâlâ var mı? Öncelikle şunu ifade edelim: Özgür Suriye Ordusu isminin dünya kamuoyu nezdinde bir meşruiyeti var. ÖSO ismi, bu bileşenin fanatiklik yönünü örtbas ediyor. “AKP destekli ÖSO’cular” demek yerine “AKP destekli cihatçılar” tanımlamasını kullanmak daha doğru olur.

AT ÖSO, İT ÖSO

Dünya kamuoyunda ÖSO diye bilinen çatı örgütlenmesi içinde birçok psikopat cihatçı grup var. İçindeki bazı unsurları sayalım. Ne kadar ılımlı (!) olduklarını göreceksiniz. Mesela ÖSO denilen “cihatçı şemsiyesinin” bileşenlerinden biri **Şam Cephesi**. Bu örgüt Suriye’de ABD bayrağını yakarak gündeme geldi. Geçen yıl 25 Aralık’ta **Nureddin Zengi, Mucahidin Ordusu, Asalet ve Kalkınma Cephesi, Festakim Kema Umirte Cephesi ve Tevhid Tugayları**’nın birleşmesiyle oluşturuldu. Bu grupların çoğu Selefi savaşçılardan oluşuyor. Suriye’deki Nusayri katliamlarında birçoğunun parmağı var. Ne kadar ılımlılar öyle değil mi? Şam Cephesi’ne son olarak geçen yıl 31 Ocak’ta Hareket Hazm katıldı. **Hareket Hazm**, ABD’nin bir dönem gözdesiydi. ABD bu gruba 2013 yılından itibaren düzenli silah yardımıyla bulundu. Hareket Hazm ise ABD’nin verdiği silahları savaşmadan Nusra’ya teslim etti. Nusra bu silahlarla Alevileri, Nusayrilere, Hristiyanları katletti. ABD’ye kalırsa, bunlar hâlâ ılımlı.

ÖSO denilen bileşenin içerisindeki gruplarla ortak hareket eden örgütlerden birisi de Ahrar Uş Şam. Katı Selefi olan bu örgüt sayı açısından Suriye iç savaşının en büyük grubu durumunda. Bunlar son

Bırakın Halep'i ve hatta Bab'ı IŞİD halen Kilis'i vurabilecek kadar sınıra yakın. Şu anki süreçte sınırın dibindeki sembolik önemi olan Dabıq bölgesi bile ele geçirilmiş değil. ÖSO'nun şimdiye kadarki en kolay çatışmalarda bile büyük kayıplar verdiği de biliniyor. AKP'nin sahaya sürdüğü ÖSO ve cihatçıların mevcut halleriyle IŞİD'in karşısında ne kadar ilerleyebilecekleri bir hayli tartışmalı.

dönemde ABD'nin ilgisine mazhar olabilmek için "sevimli" çıkışlar yapıyor. Geçen yılın Temmuz ayında Ahrar'ın dış ilişkiler sorumlusu Nahhas, **Washington Post**'ta röportaj verdi. "Bizi görün" minvalindeki röportajda Batı'dan destek istedi. Karşılığını da aldı. Röportajdan tam 1 yıl sonra, bu yılın 13 Temmuz'unda Kirby, Ahrar Uş Şam'ı Nusra ve IŞİD gibi görmediklerini söyledi. Ahrar ise bunun üzerine 21 Eylül'de AKP'nin Suriye'deki operasyonlarına katılacaklarını resmen duyurdu. Bu terör örgütünün İdlib'de, Halep'te yaptıkları ortada. Örneğin 4 Ekim günü Ebu Ömer Es-Serakib'in hava saldırısında öldürülmesinden sonra El Nusra'ya başsağlığı dilediler. Her fırsatta Suriye'deki Nusayrileri, Hristiyanları, Ermenileri tehdit ediyorlar.

Lâfi uzatmayalım. Evet, ÖSO ismi dünya nezdinde "sevimli" görünüyor. Hatta dünyada ve Türkiye'de kendilerine "**sosyalist**" diyen bazı oluşumlar bu "cihatçı şemsiyesinde" devrimci grupların yer aldığını iddia ediyor. Lâkin gerçekler tamamen farklı. Bu konuda tavrı net koymak lazım. Bu örgütlenme Suriye'deki azınlıkların kâtili ve ABD ile AKP'nin maşasıdır. "Ama içlerinde ılımlılar da var" gibi bir yarım ağız sahiplenme durumu bile çok tehlikeli.

ABD-RUSYA GERİLİMİ NASIL BAŞLADI? NEREYE GİDİYOR?

Başlığın ilk sorusuna hemen yanıt verelim: Halep savaşı bu konuda çok önemli bir belirleyen oldu. Zira Halep Savaşı Suriye'deki kilidin kimin lehine açılacağını gösterecek. Şu an için Halep'te her şey Rusya-Suriye-İran bloğunun lehine gidiyor. Kuşatma

tamamlandı. Halep'in içerisinde çok yoğun çatışmalar yaşanıyor. Rusya havadan vuruyor; Hizbullah ve Suriye ordusu karadan yükleniyor ve ilerliyor. İran'ın önemli komutanları operasyonun kilit noktalarında. Başkanlık seçimlerine odaklanan ve Obama sonrası daha şahin bir yönetim izlemesi beklenen ABD'nin içinde bulunduğu boşluktan yararlanmak adına Halep'i ele geçirmek için Esad cephesi yüklendikçe yükleniyor. **Adeta zamana karşı bir yarış.** Halep cihatçıların elinden kaydıka ABD kaygılanıyor. ABD, bir şeyler yapılmazsa Halep'in ve dolayısıyla bütün Suriye'nin elden gideceğini biliyor. Bu yüzden Halep'e yapılan operasyonların sertliğini azaltmak için büyük bir "insani dram" kampanyası yapılıyor. Rus savaş uçaklarının katliamları ballandıra ballandıra anlatılırken isyancıların Halep'in batısına attığı füzeler ve oralarda ölen siviller tamamıyla gözardı ediliyor.

Ayrıca cihatçılara yardım kampanyası başlatıldı. Kampanya sonucunda Özgür İdlib Ordusu ve Ahrar Uş Şam silahlarına kavuştu. Verilen silahların fotoğrafları var (Silahların bir kısmı Kızılay logosu bulunan araçlarla taşınıyor). Ahrar'ın nasıl bir psikopat örgüt olduğuna yukarıda değinmiştik. ABD'nin "**yeni gözdesi**" Özgür İdlib Ordusu da farklı değil. Bu örgüt Eylül ayının sonunda kuruldu. Kuzey Tümeni, Dağ Şahinleri Tugayı ile 13. Tümen'in birleşmesi sonucu ortaya çıktı. Bunlar da isim olarak özgürlük gibi bir sözcüğü tercih etseler de Ahrar'ın ve El Kaide'nin zihniyetlerini birebir paylaşıyorlar. Özgür İdlib Ordusu'nun bileşenlerinden 13. Tümen'in komutanı Ahmed Suud, Nusra ve Ahrar uş-Şam'ın öncülük ettiği Fetih Ordusu'yla koordineli

hareket edeceklerini ifade etti. Elbette Nusra ismini kullanmadı. Malum, cihatçı örgütlerin Suriye'de kendilerini allayıp pullayıp eski imajlarından farklı gösterme modası var. Nusra da isim değiştirdi. Kendilerine artık Şam'ın Fethi Cephesi diyorlar.

Bunları biz biliyorsak ABD de elbette biliyor. ABD'nin Suriye'ye özel çalışan istihbarat birimleri var. **Her örgütü A'dan Z'ye biliyorlar.** Mühimmat yardımı yaptıkları örgütlerin cihatçı psikopat unsurlardan oluşuklarını da gayet tabi biliyorlar; fakat Halep'i kaybetmemek ve genel olarak Rusya-İran-Suriye cephesinin kazanmasını engellemek adına bunları palazlandırmayı göze alıyorlar. Nasıl olsa bedelini Ortadoğu halkları ödüyor!

ABD, Halep savaşında iplerin elinden kaydığına gördükçe Rusya ile IŞİD'a karşı savaş ortaklığını kısmen sonlandırdı. Rusya ile Suriye sahasındaki iletişimi bitirdiklerini resmen ilan ettiler. Halep savaşında dengeleri değiştirmek adına daha agresif bir tutum takınacaklarını öngörebiliriz. Buna karşılık Rusya da önlemlerini artırıyor. ABD'de yayın yapan Fox News kanalı, isim vermeden 3 ABD'li yetkiliye dayandırdığı 3 Ekim tarihli haberde, Rusya'nın Suriye'ye yeni **S-300 füzeleri** yerleştirdiğini iddia etti. 1 gün sonra iddia, gerçeklik halini aldı. 4 ekim günü Rusya Savunma Bakanlığı sözcüsü **Igor Konashenkov**, Tartus'a S-300 sistemleri gönderdiklerini açıkladı. S-300'lerin Suriye'deki etkinliği bir yana, Rusya'nın verdiği mesaj çok önemliydi. Rusya'nın, ABD'nin ipleri kopartma çıkışından hemen sonra geri adım atmak yerine bölgeye füze sistemi konuşlandırması, Esad konusunda tavizsiz davranacaklarını gösteriyor. Tabi bir yandan da çatışmaların tırmanması durumunda ABD cephesine verilmiş sağlam bir gözdağı var.

ORTADOĞU'NUN "KÜÇÜK ENİŞTESİ" HAYALLERİNDEN VAZGEÇMİŞ DEĞİL

Bu noktada AKP'ye bir parantez açalım. Fark ettiyseniz Tayyip'in Esad ve Halep konusunda sesi eskisi kadar çok çıkmıyor. Zira şu anda Rusya'nın icazetiyle Suriye topraklarında bulunuyorlar. Rusya onay vermeseydi, Suriye topraklarına girmeyi geçin, burunlarını bile uzatamazlardı. Çünkü Suriye toprakları Rusya'nın S-300 ve S 400'leri ile korunuyor. 15 Temmuz sürecinde ABD ile yaşanan ve Fethullah Gülen'in iadesi konusunda devam eden gerilim AKP'nin uluslararası ortamda seçeneklerini daraltıyor. Bu yüzden Rusya ile gerilimi tırmandıracak hamlelerden kaçınıyorlar; ancak bu, AKP'nin Suriye konusundaki hayallerinden vazgeçtiği anlamına gelmez. Yukarıda belirtmiştik ama tekrar vurgulayalım: Rai'den güneye doğru başlattıkları operasyonun amaçlarından biri, Halep'e nefes aldirmaktı. Destekledikleri cihatçılar güney yönünde IŞİD'i temizleyebilseydi, bu unsurlar aracılığıyla Halep'teki diğer cihatçı unsurlara yardım edeceklerdi. Ancak her zamanki gibi AKP'nin hayalleriyle Suriye'nin gerçekleri

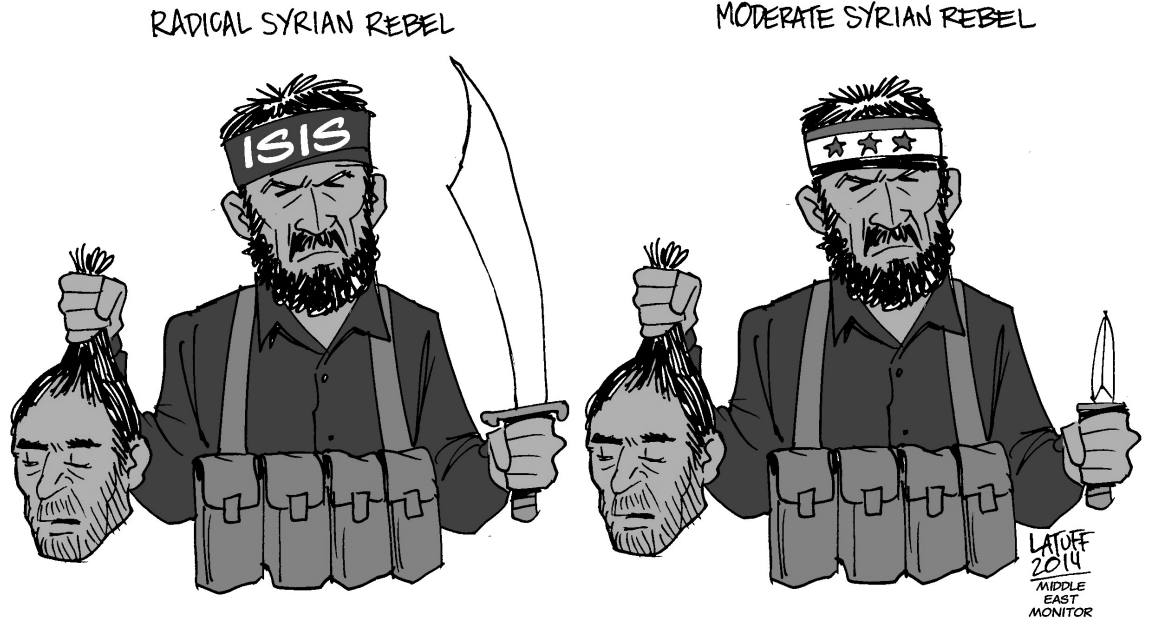
uyuşmadı. Mare'nin kuzeyindeki Dabıq'ta çatışmalar sürüyor. AKP'nin desteklediği cihatçılar sürekli kayıp veriyor ve yerinde sayıyor. AKP'nin desteklediği cihatçıların bu bölgeden de geri çekilmesi ve Bab'a yürüme hayallerinin tümünden suya düşmesi durumunda başka senaryoların gündeme geleceğini söyleyebiliriz. AKP'nin akıl dışı ve hırslarla örülü dış politikasının yapamayacağı şey yok. Örneğin TSK'nın Suriye'ye topyekûn sokulması mümkün olabilir. Şimdiden bu seçenek uluslararası ortamda tartışılıyor. Örneğin İngiltere'de Lordlar Kamarası üyesi David Owen, The Guardian'a bir yazı yazdı. Yazıda, AKP'nin Halep'e yardım etmesi gerektiğini, eğer TSK Suriye'ye girerse bu hamleye NATO'nun da destek vereceğini vurguladı. AKP bu bataklığa TSK unsurlarını topyekûn sokarsa yaşanabilecekleri tahmin etmek zor değil. Cephelelerin ön hatlarında AKP'nin desteklediği cihatçılar savaşıyor fakat şimdiden Fırat Kalkanı'nda 11 Türk askeri yaşamını yitirdi.

AKP için işler Irak'ta da yolunda gitmiyor. Musul operasyonuna ortak olmayı ve hatta liderlik yapmayı düşündükleri süreçte, Irak Meclisi çok önemli bir karar alarak Irak topraklarındaki TSK unsurlarının çıkartılması gerektiğini resmen ilan ettiler. AKP konuyla ilgili ABD'den de istediği desteği bulamadı. Hatta istediklerinin tam tersi yönünde açıklamalar geldi. Uluslararası Koalisyon Gücü Sözcüsü ABD'li yarbay Dorrien, bölgedeki TSK unsurlarının merkezi hükümetin onayı dışında bölgeye geldiğini ve işgalci olduğunu söyledi.

Alt başlıkta AKP için "Ortadoğu'nun küçük eniştesi" benzetmesi yaptık. Şu anda gelinen durum tam anlamıyla bu. Kemal Sunal'ın rol aldığı Tosun Paşa filmindeki agresif "Küçük Enişte" karakteri her kavgaya atılıp dayak yiyordu. AKP'nin Suriye'deki maceraları da tam olarak böyle. Yenilen pehlivan güreşe doymuyor, bedelini Ortadoğu halkları ödüyor.

KÜRT HAREKETİNİN TARİHİ SINAVI

Hiç kuşkusuz Ortadoğu'nun en önemli "oyun kurucularından" biri Kürtler. Rojava hattının önemli bir bölümünü kontrol ediyorlar. IŞİD'e karşı sahada etkin savaşabilecek en önemli güç Kürt hareketi. Fakat tüm bu avantajların yanında tehlikeli durumlar da ortaya çıkabiliyor. Suriye'de ABD'nin en önemli müttefiki olan Kürt hareketi, Membic yönünden Afrin'e IŞİD'i temizleyebilecek motivasyona sahip. Fakat bu hamlenin önüne ABD set çekiyor. AKP'yi tamamıyla Rusya'nın yanına itmemek ve Kürt hareketinin "kontROLSÜZ GÜÇ" olmasını engellemek için PYD'yi Membic'de bekletiyor. Kürt hareketinin bu konuda çok dikkatli olması gerekir. Yapmaya çalıştığımız ahkâm kesmek değil, dostça uyarıda bulunmak.

ABD'nin Suriye'ye özel çalışan istihbarat birimleri var. Her örgütü A'dan Z'ye biliyorlar. Mühimmat yardımı yaptıkları örgütlerin cihatçı psikopat unsurlardan oluştuklarını da gayet tabi biliyorlar; fakat Halep'i kaybetmemek ve genel olarak Rusya-İran-Suriye cephesinin kazanmasını engellemek adına bunları palazlandırmayı göze alıyorlar. Nasıl olsa bedelini Ortadoğu halkları ödüyor!

ABD, Kürt kontrolündeki Haseke'yi bir nevi İncirlik Üssü haline getirdi. Burada dilediği gibi at oynatabiliyor. **Bazı Kürt bölgelerinde ABD bayrakları dalgalanıyor.** Bunlar çok tehlikeli gelişmeler. Unutmamak gerekir ki aynı ABD yıllarca Kürtlerin katliamında dolaylı veya doğrudan rol aldı. Kürt halkı tarihi kanıyla,

Halep Savaşı Suriye'deki kilidin kimin lehine açılacağını gösterecek. Şu an için Halep'te her şey Rusya-Suriye-İran bloğunun lehine gidiyor. Kuşatma tamamlandı. Halep'in içerisinde çok yoğun çatışmalar yaşanıyor. Rusya havadan vuruyor; Hizbullah ve Suriye ordusu karadan yükleniyor ve ilerliyor. İran'ın önemli komutanları operasyonun kilit noktalarında. Başkanlık seçimlerine odaklanan ve Obama sonrası daha şahin bir yönetim izlemesi beklenen ABD'nin içinde bulunduğu boşluktan yararlanmak adına Halep'i ele geçirmek için Esad cephesi yüklendikçe yükleniyor. Adeta zamana karşı bir yarış. Halep cihatçıların elinden kaydıkaç ABD kaygılanıyor.

canıyla yazıyor. Bu yüzden, emperyalist unsurlara karşı çok dikkatli olunması gerektiği gerçeğini tekrar vurguluyoruz.

SONUÇ

Suriye savaşının 6. yılına giriyoruz. Bu süreçte on binlerce insan öldü. Bir o kadarı mülteci durumuna düştü. Hayatlarını kurtarmak için

gittikleri ülkelerde patronların ucuz emek cehennemine maruz kaldılar. Yaşananlar muktedirlerin zerre umrunda değil. Onlar ateşe benzin taşımaya devam edecek.

Son olarak şunu söyleyelim: Halep savaşında cihatçıların yenilmesi çok önemli. Halep savaşı Suriye'deki en kritik viraj. Bu süreçte doğru tutum almak hayati önem arz ediyor. "Hepsi yenilsin, devrimciler kazansın" söylemi kulağa hoş gelebilir; ancak sahada işler sloganlarla ilerlemiyor. Suriye'nin bir gerçekliği var. Bu gerçeklikte süreci domine edebilecek ya da en azından gücünü hissettirebilecek bir devrimci Marksist örgütlenme yok. Hâl böyleyken meydanın tamamen ABD-AKP destekli cihatçılara kalması en kötü senaryo olur. Zira dış politikadaki galibiyetler ve yenilgiler egemen sınıfın içerideki tutumunu doğrudan belirliyor

Böyle bir senaryoda yaşanacak insanî dram boyutu da çok önemli. Bu cihatçı güruhun Suriye'de ülke yönetimini tamamıyla ele geçirdiğini düşünün. Bu durumda kendilerinden olmayan ya da biât etmeyen herkesi katledeceklerini öngörmek için kâhin olmak gerekmiyor. Bu adamların İdlib'de, Cisir Eş Şugur'da yaptıkları ortada. Tek seferde yüzlerce insanı kendi mezheplerinden olmadığı için katlettiler.

Biz devrimci Marksistlerin en önemli aracı taktiktir. İlk önce bu ülkenin muktedirleriyle hesaplaşmak ve onların dış politikada yenilmesi için her türlü taktiği kullanmak gerekiyor. Bu taktikler yanlış belirlendiğinde, yapılan her hamle emperyalizmin değirmenine su taşıyor. Süreçleri değerlendirirken toz pembe hayallerle yaşamın gerçekliğini karıştırmamak lazım.

99. Yılında bir EKİM DEVRİMİ Tablosu

Emre Güntekin

Üzerinden geçen 99 yılın ardından Ekim Devrimi, devrimin büyük şairi Mayakovski'nin şu şiiriyle bize sesleniyor gibi:

*“Geleceğin insanları!
Nasılsınız?
Tanımalıyım sizi.
Buradayım,
bütün acılarımla.
Yaralarım sızlıyor...
Size bırakacağım her şeyimi
o mutlu ülkümü.”*

Devrimin yarattığı ölümsüz idealler aradan geçen bir yüzyılda hem karşıtlarının hem de kendi içerisinde çıkan cellatların saldırılarında büyük yaralar almasına rağmen yaşatılmaya devam ediliyor. Ekim Devrimi yüzyıllar boyu hüküm süren arkaik Çarlık rejiminin yarattığı çelişkilerin ardından, insanlığın nasıl büyük sıçramalar yaratabileceğini açıkça göstermişti. İnsanoğlunun yapamaz denileni yapabildiğini, değiştirilemez denilen ne varsa değiştirebildiğini inandırıcı hale getirmesi açısından da önemli deneyimler oluşturdu. Eşitsizliğin ve sömürünün bir kader, insanoğlunun bencilliğinin değişmez bir yazgı olduğunu kendi deneyimleriyle öğretti.

Ekim öncesinde Rusya’da yaşanan sürecin ağır çekimini bugün dünyanın pek çok bölgesinde görmek mümkün. Devrimi yaratan çelişkiler yerli yerinde duruyor. Savaşlar, krizler, katliamlar, baskıcı diktatörlükler,

sömürünün niteliği... Yüzyılda insanoğlunun hayatında çok az şey değişti.

Rus proletaryası devrimi gerçekleştirirken iki yönden büyük bir tarihsel şansa sahipti: Hem çelişkilerle yüklü düzen artık Çarlık rejimini daha fazla taşıyamaz hale gelmiş, dahası geç kapitalistleşmenin bir sonucu olarak Çarlığın yerini alabilecek bir burjuva egemen sınıf yeterince olgunlaşmamıştı. Diğer yandan Rus proletaryası tarihteki öncellerinden daha gelişmiş bir silaha sahipti: Geçmiş yüzyılın devrimci deneyimlerini özümsemiş ve bunları Marksizm ile buluşturmuş bir devrimci öncüye yani Bolşevik Parti’ye ve bu partiye yön veren Lenin, Troçki gibi iki büyük öndere sahipti. Ayrıca daha 12 yıl öncesinde, 1905’te iktidarı alabilmenin sanıldığı kadar zor olmadığı tecrübe edilmişti. Lenin’in 1918 yılında işaret ettiği gibi Rus işçi sınıfı 1917 Şubat’ın da kendiliğinden bir

ayaklanmayla Çarlığı devirmiş, hiçbir öncünün çağrısına ihtiyaç duymadan yeni rejimin iktidar organları olan sovyetleri kurmaya başlamıştı. Şubat'ın ardından tepede burjuva liberaller, Menşevikler ve Sosyalist Devrimcilerin koalisyonuyla oluşan karşı devrimin, tabanda ise Bolşevikler öncülüğündeki işçi sınıfının yarattığı yeni düzenin hüküm sürdüğü bir ikili iktidar süreci başlamıştı.

Bu noktada Bolşeviklerin işçi sınıfıyla nasıl kaynaşabildiğine biraz değinmek gerekir. Troçki Rus Devrim Tarihi eserinde Şubat Devrimi'nin ardından zindanlardan serbest bırakılan Menşevik ve diğer uzlaşmacıların ilk olarak Geçici Hükümet'in karargah edindiği saraya yöneldiğini, Bolşeviklerin ise tam tersine doğruca işçi mahallelerin ve fabrikaların yolunu tuttuğunu anlatır. Bolşevikler devrimin esas enerjisinin buralarda yattığını görmüşlerdi. İşçi sınıfı ise Ekim'e giden yolda karşılaştıkları her zorlu dönemde Bolşeviklerin ikbal peşinde koşan sözde devrimcilerden olmadığını anlamışlardı. Sınıfın ve öncüsünün böylesi muazzam bir bütünlük oluşturabilmesinin sırrı burada yatmaktadır. Birinci Dünya Savaşı öncesine ait bir polis raporu Bolşevikleri şu şekilde anlatır: *"En enerjik, en coşkulu, yorulmak bilmeden mücadele etmeye, direnmeye ve sürekli biçimde örgütlenmeye en yetenekli unsur Lenin'in etrafında yoğunlaşan gruplaşmalarda ve bireylerde görülüyor."* Bu enerji sayesinde Bolşevik Parti işçi sınıfının yegane devrimci okulu haline gelmişti.

1917'de mesele sadece işçi sınıfının meselesi değildi. Çarlığın kırbacı yüzlerce yıldır köylülerin üzerinde de sallanıyordu. Troçki 1917 yılının bu karakteristik yanını şöyle tarif ediyordu: *"Eğer barbarlığın, Rusya'nın eski tarihinin mirası olan toprak sorunu çözümünü burjuvazide bulabilseydi, Rus proletaryası 1917'de hiç bir zaman iktidarı alamazdı. Bir Sovyet devletinin kurulabilmesi için, tümüyle farklı iki tarihsel nitelikli etmenin birbirine yaklaşması ve içiçe geçmesi gerekti: bir köylü savaşı, yani burjuva gelişmesinin şafağını karakterize eden bir hareket ile bir proleter ayaklanması, yani burjuva toplumunun çöküşünü muhtulayan bir hareket. 1917 yılı bunu resmeder."*

Ancak devrimin kaderini belirleyen unsurlar asıl olarak Petrograd ve Moskova gibi işçi sınıfının nüvelendiği alanlarda gerçekleşmişti. Troçki bu merkezlerin niteliğini şöyle resmediyordu: *"Bir devrimde bir başkent bu denli egemen bir rol oynuyorsa ve kimi anlarda da ulusun iradesini tümüyle kendinde yoğunlaştırıyorsa, bunun sebebi yeni toplumun temel eğilimlerini en canlı biçimde ifade edebilmesinde ve onları en uç noktasına dek götürebilmesinde yatar."*

Sürekli devrim yasasının bir gereği olarak dönemin Rusyasında köylülüğe proletarya dışında hiçbir sınıf ve sosyalist devrim dışında hiçbir alternatif istediklerini veremezdi.

Toprak sorunu dışında nüfusun büyük

99 yıl önce insanlığın attığı bu tarihsel adımın bugün de atılmasının önünde hiçbir engel yok. Sömürüyse sömürü, savaşa savaş, baskıysa baskı, eşitsizlikse eşitsizlik yüzümüzü çevirdiğimiz her tarafta. Aklımızdan hiç çıkarmamamız gereken tek bir olgu var: Umut. Bu umudu canlı bir varlığa dönüştürmek için çalışmak ve irade göstermek.

çoğunluğunu kaplayan köylülük savaşın en ciddi mağduru sayılabilirdi. Topraklarından, köylerinden, sevdiklerinden kopartılan köylüler 4 yıl süren umutsuz ve yıkıcı bir savaşın ardından yorgun ve bitap düşmüştü. Artık onun açısından önemli olan mesele bir şekilde eve dönebilmesiydi. Bunun kim tarafından yapıldığının neticede bir önemi yoktu. İşte köylülükle işçi sınıfının kaderini birleştiren noktalardan birisi de buydu. Bunu Rusya'da işçi sınıfı dışında yapabilecek tek bir güç yoktu. 1917'ye gelinirken Çarlık ordusu kaçaklarla, isyancılarla darmadağın olmuştu. Devrim onlara eve dönme imkanı sağladı. Onların küçük hayatları açısından bundan daha büyük bir zafer olamazdı. Şolohov Durgun Akardı Don eserinin son satırlarındaki *"Kaç uykusuz gecenin sabahına dek onca özlemle beklediği şey sonunda gerçekleşmişti işte. Evinin kapısında duruyordu. Oğlunu kucağında tutuyordu. Hayatta ona bundan başka bir şey kalmamıştı. Kısa bir süre için daha onu toprağa, donuk güneşin altında parıl parıl uzanmış yatan engin dünyaya bağlayan ne varsa hayatta, hepsi buydu."* sözleriyle bu ruh halinin en iyi tasvirini yapmıştı. Hem köylülüğün basıncı hem de işçi sınıfının tarihsel gücünü arkasına alarak yaptığı atılım Rusya'nın savaş meydanını terk eden ilk ülke olmasına neden oldu. Burada dipnot olarak Çarlık despotizminin kurbanları olarak ezilen Doğu halklarının verdiği devrimci desteği de belirtmek gerekmektedir. Onlarda halklar hapishanesi olan Çarlık rejiminden kurtuluşu işçi sınıfına destek olarak sağlamışlardı. Bütün bunların sonucunda meydana ilk terk etmek zorunda kalan ülke Rusya oldu. Fakat kendini savaştan kurtarabilmek için Rus halkı egemen sınıfı devirmek zorundaydı. Böylece savaş

zinciri en zayıf halkasından koptu.

Bütün bunların gerçekleşmesinde Bolşevizmin tarihsel olarak ispatlanmış teorik zenginliğini de ayrıca vurgulamak gerekiyor. Lenin daha devrimci mücadele geçmişinin hemen başında tartışmasız bir gerçekle yüz yüze kalmıştı: Ya Çar'a suikast düzenlemekten dolayı idam edilen Narodnik abisinin izinden gidecek ya da bu harekete acımasız eleştiriler yönelten Marksizme yüzünü dönecekti. Lenin ikinci seçeneği tercih etti. Devrime kadar giden süreç içerisinde Lenin Marksizmin bütün hasımlarıyla uzlaşmaz bir savaşa girişerek, proletaryanın devrimci ideolojisini haklılığı kanıtlanmış bir dünya görüşüne çevirmişti. Dahası bilimsel sosyalizmin kurucuları Marks ve Engels'ten farklı olarak, Marksizmi Bolşevik Parti gibi bir silahla silahlandırmıştı. Tabiki Troçki'nin sürekli devrim ve eşitsiz bileşik gelişim yasası gibi Marksizme getirdiği açılımlar Bolşevizmin devrimci düşüncesinin candamarı olmuştu.

Genel hatlarıyla Ekim Devrimi'nin resmi böyle çizilebilir. 99 yıl önce insanlığın attığı bu tarihsel adımın bugün de atılmasının önünde hiçbir engel yok. Sömürüyse sömürü, savaşa savaş, baskıysa baskı, eşitsizlikse eşitsizlik yüzümüzü çevirdiğimiz her tarafta. Aklımızdan hiç çıkarmamamız gereken tek bir olgu var: Umut. Bu umudu canlı bir varlığa dönüştürmek için çalışmak ve irade göstermek. Troçki'nin sözlerinde olduğu gibi *"Nefes aldığım müddetçe umut etmeye devam edeceğim. Nefes aldığım müddetçe gelecek için kavga vereceğim, insanın, güzel ve güçlü, kendi tarihinin akışına yön vermede hâkimiyet kurduğu ve bu tarihin sınırsız mutluluk ve neşenin ufuklarına aktığı bu parıldayan gelecek için savaşacağım."* diyebilmek...

NARCOS: Bir Diziden Fazlası

V. U. Arslan

ABD merkezli Netflix şirketi, bir zamanların dünya çapında şöhreti olan Kolombiyalı uyuşturucu baronu Pablo Escobar'ın öyküsünden Coppola'nın kült filmi **Godfather** esintili çok yankı uyandıran bir dizi film çekmeyi başarmış.

Kolombiya gibi her şeyin en uç boyutta yaşandığı bir ülke ve sınırsız paranın döndüğü kokain piyasasının dünya çapındaki lideri Pablo Escobar... CIA, ölüm mangaları, gerillalar, karteller, bitmeyen savaş... Bir tarafta arka bahçesinde yeni bir **Küba** ya da **Nikaragua** görmek istemeyen ABD ve en keskin şekillerde yürüyen sınıf mücadelesi, diğer tarafta bu savaşa bir şekilde müdahil olan, kokainden gelen milyar dolarları ele geçirmek için su gibi kan döken acımasız karteller. “*Böyle zengin bir malzemeden ilgi çekici bir öykü her türlü çıkardı*” diyebilirsiniz, ama Narcos'un bu malzemeden iyi iş çıkardığını teslim etmek gerekiyor.

Ama mesele dizinin ortaya koyduğu sanatsal performansla sınırlı kalmayacak kadar politik ve bir o kadar da güncel. Düşünün bugün Meksika'da yaşayan “zamane Escobar”ları en az Pablo kadar güçlü ve acımasızlar, 52 yıldır savaştan ve dizide de geçen gerilla örgütü **FARC** silah bırakmaya hazırlanıyor. Ve tabi Latin Amerika'yı arka bahçesi olarak gören ABD'nin çevirdiği dolaplar bugün de iş başında. Yani karşınızdaki yapım, dizi film endüstrisinde varlık gösteren çoğu apolitik, başarılı-başarısız ve sıradan çok sayıdaki yapımdan birisi değil.

NARCO-POLİTİCO

Narcos, Kolombiya'da Pablo Escobar'a karşı başlatılan savaşı ABD Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi (DEA) ajanı **Steve Murphy**'nin perspektifinden anlatır. Murphy, Miami'de esrar satan terlikli hippilerin peşinde koştururken kendisini Kolombiya'da ABD büyükelçisi, kontralar ve ajanlarla beraber muazzam bir çatışmanın içerisinde bulur.

Mesele sadece küçük çaplı bir kaçakçının dünya çapında tanınan dolar milyarderleri bir mafya babasına dönüşmesi ve ABD'den hatırı sayılır bir parayı çekmesi değildir. **Pablo Escobar** ABD'nin parayla, silahla, kirli işlerle, her türlü politik destekle zar zor ayakta tuttuğu Kolombiya devletine kafa tutmaktadır. Hatta daha iyi ifade edersek Kolombiya

devletini sarsmakta, ABD'ye kafa tutmaktadır.

Narcos, meseleyi yorumlarken ABD emperyalizmi için önemli bir gerekçeden daha bahseder: Kolombiya'ya akan akıl almaz kokain parasının ABD'nin yine açıktan tarafı olduğu Nikaragua'daki iç savaşta düşman **Sandinistlere** gidebilme ihtimali keşfedilir. Gringo ABD, kendi ülkesinden çekilen bu büyük paraların Latin Amerika'daki komünist düşmanlarına gitmesine izin verecek değildir!

ABD'nin Pablo Escobar'a kafayı takmasının dizide geçen bir sebebi daha var: Kendisini “*kanunun ve düzenin adamı*” olarak tanıtan ABD Devlet Başkanı **Ronald Reagan**, şöyle afilli bir başarı öyküsüne ihtiyaç duymaktadır. “*Şimdi özgürlüğümüz için yapılan başka bir savaştayız.*” ABD'nin Narco-Savaşı bu şekilde başlayacaktı. Escobar, aynı zamanda ortağı olan kuzeninin (Gustavo Gaviria) uyarılarına rağmen o kadar dikkat çeker ki gringo ABD'nin kellesine ödül koyup seçmen kitlesini tatmin edeceği uygun bir hedef haline gelir¹. Nitekim solcu gerillaları bitirmek pek mümkün değildir, ancak sınırlandırılabilirsiniz, yani oradan tatmin edici bir sonuç alamazsınız; ama Pablo'dan bir başarı öyküsü çıkabilirdi. Gelgelelim, Pablo Escobar öldürüldükten sonra ne uyuşturucu pazarı küçülecektir, ne de sabırsızlıkla Escobar'ın tahtına geçmek isteyen diğer uyuşturucu çeteleri birden bire buharlaşacaktır.

YOKSULLUK VE PARASIZLIĞIN ESİRLERİ

Kolombiya, Meksika ve Latin Amerika'nın genelinde **Narco-Düzenin** temeli yoksulluk, işsizlik ve geri kalmışlığa dayanır. Şayet ABD'deki uyuşturucu düşkünlerinden gelen milyar dolarlar bu ülkelere akacaksa bu para ve güç için savaşıacak ölümcül çeteler ve onlara bağlı ölmeye ve öldürmeye hazır on binler ve hatta yüz binler bulmak hiç de zor olmaz. Örneğin 2012 tarihli tahminlere göre Meksika'da kartellerin doğrudan istihdam ettiği kişilerin sayısı tam 450 bin, dolaylı yoldan uyuşturucu parası ile ilişkili olan insan sayısı ise 3.2 milyon².

Karşımızda geç kapitalistleşen ülkelerdeki başarısız burjuva sistemlerin Latin Amerika örneği bulunuyor. Ekonomik kalkınma yok, gençler için nitelikli iş yok, gelecek yok, insanın değeri yok... Örgütlü devrimci hareketin eksikliğinin hissedildiği her boşluğu kapitalist çürümenin yansımaları ve doğal olarak çeteleşme dolduruyor.

Milyonlarca köylü başka alternatif olmaksızın uyuşturucu ekonomisine bağımlı iken Narco-Düzen'e bu kesimden gelen sessiz desteği anlamak aslında pek de zor olmasa gerek. Benzer şekilde şehirlerdeki yüz binlerce genç işsiz, karteller için yetiştirici, tetikçi, haber elemanı, paketçi, sürücü, muhafız ve torbacı olarak hayatlarını devam ettiriyor. Pek çok kırsal yerleşim birimi uyuşturucu ticaretinden gelen karla para yüzü görüyor.

Tam da bununla alakalı olarak Pablo Escobar **Medellin**'de bir ilahti. Nereye harcayacağını ya da saklayacağını bilemediği uyuşturucu paralarıyla Medellin yoksullarına yardımlarda bulunmuştu. Belki politik tutkuları bağlamında popülizme oynamasından belki de içinden çıktığı yoksullara karşı "hayırsever" duygular beslemesinden. Kesin olan şu ki oynadığı **Robin Hoodculuk** zamanında Escobar'ın şanına şan katmış, kendisini ayırt edici kılmıştır. Çabuk biten politik kariyerinin nihai amacı olan Kolombiya devlet başkanı olma hedefinin gerekçesi de yoksul Kolombiyalıları çektikleri sıkıntılardan kurtarmak şeklinde anlatılacaktır.

Narco-Düzen'in ekonomi-politiğinin halkın yoksulluğu dışında epey bir derinliği olduğunu kavramak gerekir. ABD'den gelen uyuşturucu paralarından milyarlarca dolar kazanan bankacılık sistemiyle ve bu sistemin büyümesine yardımcı olduğu taşımacılık, oteller, güvenlik, hayvan çiftlikleri, kayıt firmaları ve film şirketleri gibi "legal" sektörlerin gerçekliğini de hesaba katmak zorundayız.

MEDELLİN VE CALİ'DEN SONRA MEKSİKALI KARTELLER

Escobar ve çetesi ortadan kaldırıldıktan sonra Kolombiya kokain üretimi ve pazarlama işini **Cali karteli** devralır. Ama Kolombiya-Florida kokain hattı kesilip, Miami bataklığı kurutulduğunda Kolombiyalı kartellerin gücü tükenir. Diğer taraftan ABD'ye uzanan uyuşturucu güzargahının ana rotası haline gelen Meksika'daki çeteler, ABD

sınırında oynadıkları kritik rol sayesinde, Kolombiyalıların iyi para kazanan kaçakçıları olmaktan çıkıp ortalıklığa terfi etmek isterler ve istediklerini alırlar.

Meksikalı karteller kokain ticaretinden baş döndüren servetler edindikçe polisten, yargıya ve hükümete kadar devlet görevlilerine teklif ettikleri rüşvetler iyiden iyiye baştan çıkartıcı hale gelir. **Neoliberal** dönemin her türlü yolsuzluğa kapı aralayan değerler erozyonu ortamında namuslu kalmanın bedeli kurşunlara gelmekti. Bu uğurda üst düzey ve tanınmış savcı ve diğer yetkililer ortadan kaldırıldı. Gerek kan dökücülük açısından olsun gerekse de çevrilen işin boyutları açısından olsun Meksika'daki karteller Pablo Escobar ve diğer Kolombiyalıları çoktan geride bırakmış durumda. Örneğin Meksika ordusuna ait elit birliklerin komutanı **Arturo Guzman Decena** kendisine bağlı askerlerle en gelişmiş silahları ve teknolojik gözetim araçlarını beraberinde getirerek kartellerin safına geçiyordu. Meksika'daki etkin kartellerden **Arellano Felix Kardeşler**, DEA ve FBI ile yakından çalışan uyuşturucu karşıtı savcı Pepe Patino'yu kaçırmışlardı. Ona işkence yaparak vücudundaki tüm kemikleri kırmışlar ve kafatasını ezerek yavaşça öldürmüşlerdi. Bu, ABD güvenlik güçlerini tahrik etti ve kartellerle savaş başladı. Savaş o kadar kanlıydı ki kolluk

Diğer taraftan izleyici "Escobar öldürülse ne değişecek ki?" sorusunu sormadan edemiyor. Başka başka kartellerin aynı işi yapacağı ortada. Narcos yapımcıları, bilerek ya da bilmeyerek sistemin çalışma mantığını ve sorunların çok daha derinde olduğunu gözler önüne seriyorlar.

kuvvetlerinin bir kısmı rüşvet paralarına uyum sağlarken bir kısmı kartellere katılıyor ama önemli bir kısmı da korkudan kayıplara karışıyordu. 2000 ve 2006 arasında 123.218 kişi güvenlik güçlerini terk etti. Zamanın devlet başkanı **Vicente Fox** göreve geldiğindeki 185.143 kişinin 3'de 2'siydi bu, ancak çoğunun yerine yenileri alındı. Kanlı savaş sürdü³.

Meksika'dan ABD'ye uyuşturucu akışı olağandı, ama ABD'den Meksika'ya **silah akışı** yeni bir şeydi. ABD'li silah üreten tekeller ve onlarla yakın ilişkideki **Cumhuriyetçi Parti** bu tatlı karlardan gayet memnundu⁴. Gelgelelim ağır silahlara kavuşan karteller, Meksika ordu ve polisiyle yarışır duruma geldiler. Bir yandan devletle diğer yandan kendi aralarında karteller arasında yürüyen savaşta on binlerce sivil hayatını kaybedecekti.

Meksika devletinin şiddet araçlarından daha da zayıfı ise adalet kurumlarıydı. Adalet sistemi kötü bir şaka gibiydi, yolsuzluk inanılır boyutların dışındaydı, sistem çok verimsizdi, suçluların hüküm giyme oranları 0'a yakındı, hapishaneler mahkumların kontrolündeydi ve

Kolombiya, Meksika ve Latin Amerika'nın genelinde Narco-Düzenin temeli yoksulluk, işsizlik ve geri kalmışlığa dayanır. Şayet ABD'deki uyuşturucu düşkünlerinden gelen milyar dolarlar bu ülkelere akacaksa bu para ve güç için savaşıacak ölümcül çeteler ve onlara bağlı ölmeye ve öldürmeye hazır on binler ve hatta yüz binler bulmak hiç de zor olmaz. Örneğin 2012 tarihli tahminlere göre Meksika'da kartellerin doğrudan istihdam ettiği kişilerin sayısı tam 450 bin, dolaylı yoldan uyuşturucu parası ile ilişkili olan insan sayısı ise 3.2 milyon.

çıkmaq çok kolaydı.

Uzmanlara göre yıllık ortalama **50 milyar dolara** kadar çıkabilen uyuşturucu geliri için Meksikalı karteller her yıl on binlerce insanı öldürüyor. Tabi yeni Pablo Escobarlar da eşyanın tabiyatı gereği türemeye devam ediyor. Meksikalı kartel şeflerinden **El Chapo** lakaplı Joaquin Guzman bu sene bir kez daha sansasyonel biçimde hapisten kaçmayı başararak tüm dünyada adını duyurdu. Meksika devleti ve ABD'liler ne mi yaptı? Escobar'a yaptıklarının aynısı: El Chapo'nun yakalanmasına yardım edecek bilgi verenlere 3.5 milyon dolar verecekler.

Bu arada bu çetelerin 2014'te Ayotzinapa'da 43 solcu üniversite öğrencisini birden katlettiğini, bu çetecilerin eylemci öğrencileri bastırmak isteyen yerel yöneticiler tarafından yönlendirildiğini de ekleyelim. Burjuva devlet-siyaset-mafya üçgenin en pis örneklerini

Meksikalı kartel lideri Guzman namı diğer El Chapo-Bücür, Pablo Escobar'ın tahtında oturuyor.

Narcos, ABD emperyalizminin egemen bir ülkede nasıl fink attığını oldukça sade ve bir o kadar da çarpıcı şekilde gözler önüne seriyor. Öyle ki ülkenin esas yönetim yeri Bogota'daki ABD büyükelçiliği. Kolombiya devlet başkanı görüntüde etkin ama diziden de anlaşıldığı üzere temel meselelerde bütünüyle ABD güdümünde ve esasında ABD olmadan bir hiç. CIA, DEA ve bilumum ABD ajanları ülkede fink atıyor ve her türlü yasadışı işi çevirebiliyorlar. Egemen bir devletin sınırları içerisinde başka bir devletin bu şekilde at koşturabilmesi, emperyalizm kavramını izleyicinin kullanımına açıyor. Narcos bütün bu gerçekleri o kadar yalın bir şekilde ortaya koyuyor ki gringolara karşı Latin Amerika'da çok güçlü olan anti-emperyalist refleksleri anlamakta güçlük çekmiyorsunuz.

Meksika'da ve tüm Latin Amerika'da görmek mümkün.

KAPİTALİST BİR KAPİTALİZM ELEŞTİRİSİ

Narcos, ABD emperyalizminin egemen bir ülkede nasıl fink attığını oldukça sade ve bir o kadar da çarpıcı şekilde gözler önüne seriyor. Öyle ki ülkenin esas yönetim yeri Bogota'daki ABD büyükelçiliği. Kolombiya devlet başkanı görüntüde etkin ama diziden de anlaşıldığı üzere temel meselelerde bütünüyle ABD güdümünde ve esasında ABD olmadan bir hiç. CIA, DEA ve bilumum ABD ajanları ülkede fink atıyor ve her türlü yasadışı işi çevirebiliyorlar. Egemen bir devletin sınırları içerisinde başka bir devletin bu şekilde at koşturabilmesi, **emperyalizm** kavramını izleyicinin kullanımına açıyor. Narcos bütün bu gerçekleri o kadar yalın bir şekilde ortaya koyuyor ki gringolara karşı Latin Amerika'da çok güçlü olan anti-emperyalist refleksleri anlamakta güçlük çekmiyorsunuz.

Ayrıca dizi kocaman bir soru işaretini daha ortaya koyuyor. Tamam Escobar kötü adam ama diğerleri "iyi" adamlar mı? Escobar'ın işini asıl bitiren aşırı sağcı kontra ölüm mangaları mı, yoksa dizide de iğrenç bir karakter olarak çizilen CIA'nın operasyon sorumlusu mu kötülerin karşısındaki iyilik savunucusu? Ya da yargısız infazlar yapan Kolombiyalı psikopat polis şefleri ve bizzat kendileri de canavarlaşabilen filmin kahramanı Murphy gibi narko-terör ajanları mı? Kolombiya ve hatta bütün dünya, kimsenin masum ve iyi olmadığı karanlık bir dünyanın zebanileri tarafından mı yönetiliyor?

Dizi, cevapları ortada olan bu soruları öyle isabetli bir şekilde izleyiciye sorduruyor ki yaptığı bütün pis işler ekranlara aktarılsa da **Pablo Escobar**, kendine has karizması ve Medellin'deki Robin Hoodculuğu sayesinde diğerlerinin yanında fazlasıyla sempatik kalabiliyor.

Diğer taraftan izleyici "Escobar öldürülse ne değişecek ki?" sorusunu sormadan edemiyor. Başka başka kartellerin aynı işi yapacağı ortada. Narcos yapımcıları, bilerek ya da bilmeyerek sistemin çalışma mantığını ve sorunların çok daha derinde olduğunu gözler önüne seriyorlar.

Gelgelelim dizide gelişmeleri ve sonuçları özetleyen, fazlaca sırtan bir üst akıl edasıyla haklıyı-haksızı belli ölçülerde ortaya koyan, ama bir yandan da sorgulamalar yapan ve kendi çelişkilerini ve kafa karışıklıklarını da anlatan ajan Murphy'nin arka plan sesi, gerekli derinlikten çok uzak. **Murphy, hala kötülüğün kaynağı uyuşturucu ile savaştığına, ABD'nin büyüklüğüne, komünistlerinse aptal olduğuna inanmaktadır.** Solcu gerillaları "çok fazla Marx okuyan bir grup profesör ve öğrenci" olarak resmeder. Murphy'nin arka plan sesi olarak anlattıkları fazlasıyla yüzeyseldir ve belki de bu özelliği yüzünden dizinin en zayıf noktasıdır.

Sahi ya Narcos'ta geçen bütün güçler (ABD bile) masum olmayan karanlık odaklar, ama dizide çok yüzeysel aktarılan Kolombiya gerçeğinin bir diğer yüzü var: **Gerillalar.** Yoksul köylülüğe dayanan iki ana örgütten **ELN** bahsi dizide hiç geçmezken büyük örgüt

FARC, Pablo'nun düşmanı Castano kardeşler liderliğindeki aşırı sağcı ölüm mangalarının tanıtıldığı bölümde bir miktar anılıyor. **Castano kardeşler** büyük toprak sahipleridir ve babaları FARC tarafından öldürülünce gerillalara ve onların bölgesindeki köylülere karşı psikopatça bir savaşa girerler. Bu noktada Narcos yapımcıları Kolombiya'daki sınıf mücadelesine ve FARC'a az da olsa girebilirlerdi, ama belli ki FARC'a yapılması gereken ufak da olsa bir övgü için ABD iklimi hala uygun değildir. Netflix, konunun üzerinden atlamayı seçer. Ama iş öğrenci-yarı aydın dinamiğine dayanan **M19'a** gelince Narcos döktürür. Doğruluğu epeyce tartışmalı bir çok konu gerçek gibi anlatılır. M19'un yaptığı büyük sansasyonel eylemlerde talimatı Escobar'ın vermesinden tutun, Simon Bolivar'ın kılıcının çalınması ve bunun Pablo Escobar'a verilmesi ve M19 liderinin bizzat Escobar tarafından öldürülmesi gibi konuların bazıları açıkça çarpıtma ve yanlış bilgi düzeyindeyken diğerleri tartışmalı konulardır⁵. Bir zamanlar binlerce silahlı militanı olan M19 bugün artık yok. Legal siyasette bir süre varlıklarını sürdürdüler, başından beri savundukları ulusalcı sol bir programı mecliste savundular. Bu süreçte savunmasız kalan kimi liderlerinin suikastle öldürüldüğünü de ekleyelim. Ve en nihayetinde tamamen tarihten silinip gittiler. M19'un gelişigüzel ve **bayağı** bir şekilde dizide geçirilmesi ayrı bir konu ama FARC'a ve mücadelesine hiç değinilmemesi de olsa olsa bir çeşit otosansürdür. Gelgelelim şimdilerde devletle silah bırakma anlaşması yapmaya çalışan FARC'ın başına gelecekler için M19 örneği öylece incelenmeyi bekliyor. Kıtasal çapta sosyalist devrimler hedefleyen, enternasyonalist sınıf mücadelesini temel alan, gerçek Marksist bir program olmadan devrim adına yola devam etmenin imkansız olduğunun öyküsüdür aynı zamanda FARC'ınki.

Neticede Narcos akıcı bir öykü tutturmayı başarsa da çıkardığı sonuçlar itibariyle bir hayli yetersiz kalıyor. Steve Murphy'nin arka plan sesi meseleleri anlamının çok uzağında, ama Narcos bir bütün olarak izleyiciye gerekli sonuçları çıkarması için iyi bir malzeme sunuyor.

Kaynakça

1. "Escobar Seventh Richest Man in the World in 1990". Richest Person.org. Archived from the original on 2010-12-06. Retrieved 2010-02-13
2. Chew Sanchez, Martha (2014). "Paramilitarism and State -Terrorism in Mexico as a Case Study of Shrinking Functions of the Neoliberal State"
3. Amexica: War Along the Borderline. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2010.
4. Goodman, Colby; Marco, Michel (September 2010). "U.S. Firearms Trafficking to Mexico: New Data and Insights Illuminate Key Trends and Challenges"
5. Country Studies Series. Federal Research Division of the Library of Congress. December 1988. Retrieved July 31, 2015. "Colombia: The 19th of April Movement"

Kaybedilen Devrim: YUNANİSTAN

Tilbe Akan

Yunanistan Avrupa'da sokak hareketlerinin, örgütlü mücadelenin en canlı olduğu ülkelerden birisi. Yunanistan'ın bu özgün durumunu rastlantılarla açıklamak mümkün değil. Bu yükselişin nedenlerine baktığımızda, ilk olarak sosyalist solun ve işçi sınıfının mücadele geleneğini göreceğiz. 1830'da Osmanlı'ya karşı verilen bağımsızlık mücadelesinin kazanılmasının ardından Yunanistan işçi sınıfı işgallere, askeri diktatörlüklere ve monarşilere başkaldırmıştır. Direnişlerle, ödenen bedellerle ilerleyen Yunanistanlı emekçiler için 1900'lerin ortaları dönüm noktası oldu. 1946-1949 arasında yaşanan Yunan İç Savaşı, Yunanistan solu için en kritik dönemeçlerden birisiydi. Yunan İç Savaşı, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Yunanistan'da kapitalistlerin monarşistlerin, Nazi işbirlikçisi faşistlerin, İngilizlerin desteğiyle ve Stalin'in ihanetleriyle toparlanıp komünistlere karşı taarruza geçmesiyle başladı. Savaş 2.Dünya Savaşı'ndaki arka planı ile beraber 6 yıl sürdü. Oldukça kanlı geçen 6 yılın ardından ELAS (Yunanistan Halkının Kurtuluş Ordusu) andarteleri tamamıyla katledildi ve parçalandı. 1949'da biten iç savaş çok önemli dersler bıraktı. Bu yazıda Yunanistan'daki partizan hareketinin tarihine kısaca göz atıp iç savaş sürecindeki hamlelere, ihanetlere ve savaşın bıraktığı politik, ideolojik derslere değinmeye çalışacağız.

BAĞIMSIZLIKTAN İÇ SAVAŞA

Yunanistan Osmanlı'dan ayrıldıktan sonra milliyetçi ve liberal akımlar güçlenmiş, Avrupa'da bu akımların etkisiyle bir duygudaşlık hissedilmeye başlanmıştır. Ancak Yunanistan'da ulusal mücadelenin kazanımıyla sonuçlanmasının ardından sistem sorunları patlak vermiş ve bağımsızlık savaşında kahraman olarak görülen eşraf ile halk kitleleri arasında anlaşmazlık baş göstermişti. En büyük problem ise toprak sorunuydu. Yer yer köylü ayaklanmaları İngiliz ve Alman hegemonyası altındaki hükümetlerin düşüşüne sebep olmuştu. Yönetim krallık, meşrutiyet ve parlamenter rejim arasında gidip geldi. Ülkenin kapitalist gelişim sürecine dâhil olması, toplumsal değişiklikleri de beraber getirdi: Sermaye birikimi ve bunun sonucu olarak burjuvazinin güçlenişi.

Osmanlı'daki Jön Türk hareketinden etkilenen subaylar, 1909'da Yunan Subaylar Birliği'ni kurarak ihtilal başlattı. Kralın uzlaşma yolunu tercih etmesiyle 1911'de anayasal monarşi ilan edildi, ancak yeterli olmadı. 1912'de Venizelos önderliğinde liberaller iktidara geldi. Bu toplumsal istikrarsızlık ve dünya genelinde yaşanan istikrarsız süreçler ülkede sosyalist hareketin gelişmesini sağladı. 1910-1912 yılları arasında işçilerin çalışma saatlerinin azaltılması, sendikalara toplu iş sözleşmesi yapma hakkı ve zorunlu iş sigortası talepleri kazanıldı. Köylü ayaklanmaları ise bu süreçte büyük katliamlar sonucunda bastırıldı. Fakat bir askeri darbe oldu ve bu darbenin sonucunda kral yönetime geçti. 7 yıl sonra Anadolu'yu işgal yanlısı Venizelos, İngiliz hükümetinin işbirlikçiliğini yaparak iktidarını tekrar aldı. Aynı süreçte Ekim Devrimi'nin etkisiyle 60 bin üyeli GSEE (Yunanistan Genel İş Konfederasyonu) ve birkaç

1944 yılında Naziler ülkeden tamamen çekildiler. Ancak bu sırada Churhill idaresindeki İngiltere, MANN Harekâtıyla Yunanistan'ı işgale başladı. SSCB sessizliği koruduğu gibi KKE'ye İngilizlerle masaya oturmak yönünde baskı yapıyordu. Zira Stalin Churchill ile yaptığı anlaşmalarda Yunanistan'ı İngiltere'ye bırakmıştı. Bu durumda yüz binlerce savaşıcısı olan ELAS başkent Atina'dan uzak durmalı, ülke yönetiminde hak iddia etmemeli ve İngilizlere karşı silaha sarılmamalıydı.

yıl sonra III. Enternasyonal'e bağlanarak KKE'ye (Yunan Komünist Partisi) dönüşecek olan SEKE (Yunanistan Sosyalist İşçi Partisi) kuruldu. Mart 1920'de SSCB'den dönerken Odessa'da denize açılan KKE temsilcisi iki devrimci Mustafa Suphi'ler gibi katledildiler. Yunan Hükümeti KKE'nin Anadolu işgaline karşı gösterdiği devrimci yenilgicilik tavrına karşılık baskıyla cevap verdi. Ancak o zamanlar Bolşeviklerin izinden giden, gerçekten komünist olan KKE'nin politikası Yunan ordusu içinde karşılık buldu.

Parti 1919'dan başlayarak Anadolu işgaline büyük direnç göstermiş, bu uğurda da 117 üyesi "vatana ihanet" suçlamasıyla Atina'da kurşuna dizilmişti. İlerleyen zamanda da İngiliz ve Yunan orduları ile İzmir'e gelen 200'den fazla KKE üyesi, o dönemde İşgal Kuvvetleri Komutanlığı'nın merkezinde aynı direnişi gösterdiler ve yayınladıkları "**Zito i Epanastasis**" (Yaşasın İsyan) adlı manifesto ile işgale karşı çıktıklarını belirttiler. Atina'daki yoldaşlarıyla aynı suçlama ile yargılanan sosyalist askerler, görüşlerindeki ısrarları sonucu 1921 yılının Ocak ayı başında İnciraltı sahilinde kurşuna dizilerek katledildi. Katledilenler, geride kalan komünistlere yönelik açık bir mesajdı. Fakat hiçbiri bu katliam tehditleri karşısında geri adım atmadılar. Devrimci yenilgiciliği son ana kadar savunup ordunun içerisinde konuyla ilgili ajitasyonlarla, bildirilerle ve "Zito i Epanastasis" gibi yayın araçlarıyla askerleri bilinçlendirdiler. Bu taktiğin iyi uygulanabilmesi son derece önemliydi. Bunun önemini 1917 sürecinde Rus

ordusu içerisinde devrimci faaliyet yürüten Bolşevikler tüm dünyaya göstermişti. "**Onlar bizim sınıf kardeşimiz; asıl düşmanlar bizi burada kırdırmaya çalışan egemenler**" diyen Bolşevikler, ordu içerisinde müthiş bir kırılma yaratmıştı. Benzer faaliyetlerin Yunanistan iç savaşında komünistlerce yürütülmesiyle birlikte, belleklerinden Ekim Devrimi fırtınasını asla silemeyen egemenler Yunanistanlı komünistleri katletti.

1928'de Stalin'in iktidara gelmesiyle beraber Sovyetlerde olduğu gibi Yunanistan'da da parti içinde varlıklarından hoşnut olunmayan insanlar Troçkist denilerek KKE'den tasfiye edildiler. Tutkulu enternasyonalist devrimci KKE artık yaşamıyordu. Yiğit parti militanları Moskova'daki ayrıcalıklı Stalinist bürokratların kuklaları olan KKE liderliği elinde en kalles ihanetlerde kurban gideceklerdi.

METAKSAS DİKTATÖRLÜĞÜ VE SAVAŞ

1935'te krallık Yunanistan'a geri döndü. Yeni rejimin diktatörü İonnis Metaksas en başta komünistlere, sonra solculara ve tüm cumhuriyetçilere kan kusturmaya başladı. 2.Dünya Savaşı'nda işgal edilene kadar 5 yıl süre ile askeri diktatörlükle yönetilen ülkede 2000'den fazla subay cumhuriyetçi ve sosyalist olduğu için ordudan atıldı. KKE kapatıldı. Parti üyeleri sürgüne gönderildi, tutuklandı ve işkence gördü. Polis bu sırada sahte komünist yayınlar basmaya başladı. Çıkartılan pişmanlık yasasıyla bir sürü üye partiden kopartıldı. 1940'ta ise İtalya'da iktidara gelmiş olan Mussolini, Yunanistan'ı

işgale başladı. Bu noktada bir parantez açalım. Tarihe burjuvazinin perspektifinden bakan kimi tarihçiler, İtalya'nın Yunanistan işgalinde başarısız olmasının nedenini İtalya'nın "beceriksizliğinde" arıyorlar. Onlara göre İtalya 1. ve 2. büyük paylaşım savaşlarının askeri açıdan fiyasko ülkesiydi. Çünkü Afrika'da ve Avrupa'da askeri açıdan Hitler Almanyası gibi seri adımlar atamamışlardı. Şunu net bir şekilde ifade edelim: İtalya'nın Yunanistan işgalini gerçekleştirememesini bu perspektiften değerlendirmek tarihe baş aşağı bakmak anlamına gelir. İtalya, Hitler Almanyasından destek alıyordu ve sayıca Yunanistanlı direnişçi Andartelerden üstündü. İtalyan işgalini bozguna uğratan Andartelerin direnişiydi. Savaş karşıtı mücadele geleneği olan İtalyan askerleri de böyle bir paylaşım savaşı için ölmeye ve öldürmeye çok da istekli değillerdi. İtalya'nın Yunanistan'da başarısız olacağı kesin anlaşıncaya, 1 yıl sonra Almanya müdahale etti. Nazi kuvvetlerinin katliamları sonucunda İtalya ve Almanya, Yunanistan'ı işgal etmeye başladı. Bu sırada askeri diktatörlük döneminde sürgüne gönderilen ya da tutuklanan komünistler bu ortamda firar etmek için fırsat buldular. Ancak KKE işgale karşı net bir tavır ortaya koymadı. Yerel birimler dağlarda küçük gerilla grupları oluşturdu. 1941'de ortak bir çatı olarak sol partiler EAM (Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni) kurdu. EAM'ın amacı işgale karşı direnmek ve kurtuluştan sonra demokratik rejimin kurulmasıydı. Sosyalizm gibi bir iddiaları ve programları yoktu. 1942 yılında EAM'ın silahlı kolu olarak **Aris Velouchiotis** önderliğinde ELAS (Ulusal Halk Kurtuluş Ordusu) kuruldu. ELAS hızla büyüdü ve kırsal alanlarda kontrolü eline aldı. Bu sırada Atina'da da direniş vardı. 1942 yılında Nisan ve Eylül ayında yapılan genel grevlerle ücret artışı sağlanmıştı, ancak yiyecek kıtlığı yaşanıyordu. 200 binden fazla insan açlıktan öldü. İşgal yönetimi zorunlu çalışma yasası getirdi. Ancak bu noktada üreten sınıf, üretimden gelen gücünü kullandı. 1943'te işçiler sokağa döküldü. Çalışma bakanlığına girip büroları ve dosyaları tahrip eden işçiler arasında yüzlerce ölü ve yaralı vardı. Genel grev çağrısı yapıldı. Yaklaşık 200 bin kişi bu çağrıya katıldı ve sonunda işgal hükümeti zorunlu çalışma yasasını geri çekmek zorunda kaldı. Mussolini'nin devrilmesiyle beraber İtalya ile Yunanistan arasında anlaşma yapıldı. Almanya, hem İtalya'yı hem de Yunanistan'ı işgale başladı.

Burada bir parantez açıp İngiltere'nin Yunanistan'daki rolüne bir miktar değinmek gerekir. İngiltere, Osmanlı'dan bağımsızlığını kazanmasına yardım ettiği Yunanistan'ı kendi nüfuz alanı olarak görüyordu. İngiliz emperyalizmi, Nazi'lere karşı başlatılan partizan mücadelesinde de komünist güdümlü ELAS'ı dengelemek için **EDES (Yunanistan Ulusal Demokratik Birliği)**'i örgütleyecekti. EDES, İngilizlerin ve Yunanistanlı hakim sınıfın etkin kanatlarının desteğine rağmen, hiçbir zaman ELAS kadar halk desteği görmeyecek ve Nazilere karşı savaşta da hiçbir zaman ELAS'a yakın bir etkinlik

seviyesine ulaşamayacaktı. EDES savaşta belirleyici bir güç olmasa da Nazi işgali sonrası Yunanistan'da yerel burjuvalar ve İngiltere EDES sayesinde etkinlik kurmayı planlıyordu. Bu fırsatı emperyalist kapitalistlere asıl verense KKE'den başkası olmayacaktı. KKE'nin ELAS üzerinde belirgin bir hakimiyeti vardı ve SSCB'den KKE'ye gelen direktifler EDES ile birlikte çalışmayı ve ELAS'ın kendisini sınırlandırmasını öngörüyordu.

YUNANİSTAN SATILIYOR

1943 yılından itibaren EDES ile ELAS arasında kaçınılmaz olan çatışmalar başladı. Bu iki örgüt arasında çatışmaların başlaması iç savaşın fitilini ateşledi. 1944 yılında Naziler ülkeden tamamen çekildiler. Ancak bu sırada Churchill idaresindeki İngiltere, **MANN Harekâtı**yla Yunanistan'ı işgale başladı. SSCB sessizliği koruduğu gibi KKE'ye İngilizlerle masaya oturmak yönünde baskı yapıyordu. Zira Stalin Churchill ile yaptığı anlaşmalarda Yunanistan'ı İngiltere'ye bırakmıştı. Bu durumdayüzbinlerce savaşçısı olan ELAS başkent Atina'dan uzak durmalı, ülke yönetiminde hak iddia etmemeli ve İngilizlere karşı silaha sarılmamalıydı. Öte yandan o kadar bedel ödemiş olan dağdaki andarteler, KKE kadroları, sempatizanlar ile andarte ve KKE'den belirleyici hareket bekleyen emekçiler bu anlaşmayı öylece kabul etmeleri beklenemezdi. Özellikle Nazi işbirlikçiliği yapmış faşist çetelerin İngilizlerce istihdam edildiği, aşırı sağcı ölüm mangalarının kurulduğu, EDES müfrezelerinin komünistlerin desteklediği köyleri bastığı ve halkı katlettiği bir ortamda Stalin'in KKE'ye verdiği teslimiyetçi pozisyonun alenen ortaya konması düşünülemezdi. Peki ne yapıldı? Belirleyici anlarda gerekli adımları atmamaları, savaşçıları sürekli karamsarlığa iterek, ELAS'ın elini kolunu bağlayarak, daha kararlı andarte komutanlarını ortadan kaldırarak ya da uzak bölgelere sürgün ederek net bir yenilgi çizgisi izlendi ve Yunanistan kanaya kanaya İngiltere'ye ve işbirlikçi burjuvalara teslim edildi.

STALİN-CHURCHILL-ROOSEVELT

Stalin, 2.Dünya Savaşı sonrası dünya haritasının yeniden çizildiği Tahran, Yalta, Moskova, Kahire, Postdam gibi konferanslarda temel olarak İngiltere ve ABD ile paylaşım anlaşmaları imzalamıştı. 1944 tarihli Moskova Konferansı tarihe **Yüzdeler Anlaşması** olarak geçmiştir. Çünkü Avrupa bu anlaşmalarla nüfuz bölgelerine göre paylaşılmış ve bu da yüzdelerle ifade edilmiştir. Paylaşılan ülkelerden Yunanistan %90 Britanya olarak belirlenmiştir. Churchill anılarında % rakamları ile dolu kağıdı Stalin'in önüne uzattığını ve Stalin'in oranlara bakıp sadece koca onay işaretleri attığını anlatır. Bu onaylamalar Yunanistan'daki yüz binlerce direnişçinin ölüm fermanından başkası değildir.

Churchill, anılarının devamında Stalin'in buradaki anlaşmalara sonuna dek sadık kaldığından şaşırarak bahseder. Şaşırır çünkü gerek, Yunanistan gerekse de Yugoslavya,

Fransa ve İtalya gibi ülkelerde komünist partiler partizan direnişi sayesinde ülke yönetiminde hak iddia edecek boyutlardadır. Stalin'in bu anlaşmaya direk evet demesi ve sonuna kadar bu anlaşmaya bağlı kalması, Churchill için biraz şaşırtıcıdır. Ama Churchill'in o günün koşullarında anlamadığı, Stalin'in **-Tito örneğinde olduğu gibi-** sonunda kendisine meydan okuyup, aynı zamanda eşitlikçi ve özgürlükçü karakteriyle SSCB halkı için de kötü örnek oluşturacak devrimleri istemediğidir. Bu yüzden de Stalin Churchill ile yaptığı anlaşmaya sonuna kadar sadık kalmış ve işçi hareketi ile partizan direnişini kapitalist restorasyona elverecek şekilde devre dışı bırakmıştır. 2.Dünya Savaşı sonrasında kapitalizm bu şekilde kurtulmuş ve sonrasında dünya sistemi bu şekilde yeni bir statükoya ulaşmıştır.

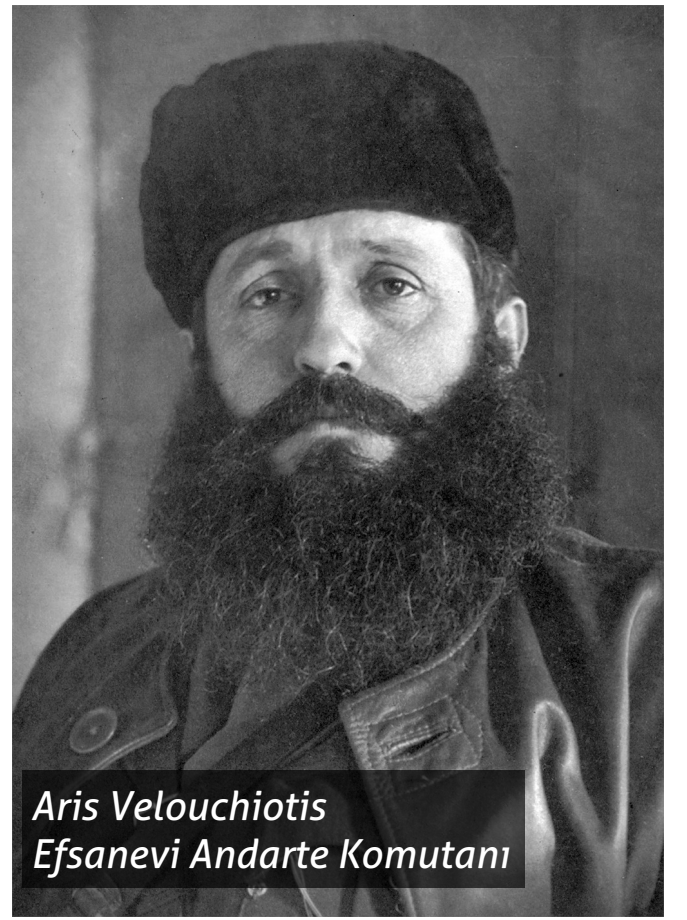
İÇ SAVAŞ

Britanya'nın Yunanistan'ı işgale başlamasıyla İngiliz işbirlikçisi EDES (Yunanistan Ulusal Demokratik Birliği), İngilizlerle beraber ELAS'a karşı saldırılara başladı. İç savaşın şiddetlenmesiyle beraber KKE ve ELAS arasındaki ayrışmalar giderek arttı. KKE sözüm ona işçi sınıfı perspektifi ile şehirlerdeki ayaklanmayı ön plana çıkarıyor, komik bir Marksist ortodokslukla kırsal mücadeleyi dışlıyordu. Aslında esas mesele dağlardaki andartelerin elindeki silahtı. İç savaş ortamında sözü geçen şey silahtan başkası olamazdı ve Moskova'nın basıncı altındaki KKE kendi teslimiyetçiliğine teorik kılıflar aramaktaydı. Yani ELAS'tan çekinen Stalinist şefler andartelere üç kağıt açıyorlardı. Mussolini ve

Yunanistan işçi sınıfının mücadele deneyimleri çok eskiye dayanıyor. Osmanlı'dan bağımsızlığa, bağımsızlıktan İngiliz, Alman, İtalyan işgallerine oradan da günümüze kadar gelen mücadele geleneklerine yukarıda değinmiştik. Toparlayacak olursak özellikle İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında Yunanistanlı işçiler ve köylüler, Nazilere karşı o kadar amansız bir mücadele örgütlemişlerdir ki İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Yunanistan'daki zaferin mimarı olan ELAS ve KKE liderliğinde sosyalist bir yönetime geçilmesi iştten bile değildi.

Naziler'e kök söktüren ELAS bu şekilde baskı altında tutuluyordu.

İç Savaş boyunca KKE istikrarlı olarak yanlış kararlar verdi ve saçma politikalar izledi, legal siyaset çizgisinde ısrarcı oldu ve neticede on binlerce komünistin katledilmesine yol açtı. Bu dönemde kurulan geçici hükümete EAM üyeleri alınsa da herhangi bir şekilde etkili olmalarına izin verilmedi. Solcu akademisyenler üniversiteden uzaklaştırıldı. Dağlardaki perişan durumlara düşen ELAS savaşçılarının şehirlere

Aris Velouchiotis
Efsanevi Andarte Komutanı

dönmesine izin verilmedi ve KKE bunların hepsine göz yumdu. Partinin önde gelen isimleri sokaklarda rahatça dolaşırken üyeler ve partizanlar baskılara uğramaya devam etti. Bu sırada faşist **X Örgütü** devletin paramiliter gücü olarak ortaya çıkmıştı ve sokaklarda komünist avlıyordu.

Geçici Hükümet ELAS'ın tamamen silah bırakmasını istediği için ipler bir süre sonra koptu. Geçici hükümete girmiş olan EAM bakanları hükümet toplantısına katılmadılar. ELAS savaşa hazırlanıyordu. Ordu ikiye bölündü. Kuzey ve güneyden saldırıyordu. Ancak KKE son ana kadar yasallığı savunuyor ve işleri ağırdan alıyordu. KKE ve EAM Atina işçi sınıfını genel greve çağırdı ancak kitlelere makineli tüfeklerle ateş açıldı ve 30 kişi öldürüldü. Ertesi gün mezarlığa giden kitle üzerine de X örgütü (faşist- paramiliter) ateş açtı ve 100'den fazla insan hayatını kaybetti. İktidar fırsatı değerlendirip sıkıyönetim ilan ettiğinde ELAS harekât emrini aldı. Ancak KKE İngilizlere ateş etmeme talimatı verdiği için teslim alınan bütün polis karakolları İngilizler tarafından tekrar ele geçirildi. ELAS 1,5 ayda 5 bin kayıp verdi. 1945 yılına gelindiğinde **Varkiza Anlaşması**'yla ELAS güç kaybetmeye başlamıştı. Anlaşmayla beraber ELAS güçleri dağıtıldı. EAM'la ilişkisi olmayanlar bile tutuklandı. 1946 yılının ortalarında **tutuklu ELAS militanlarının sayısı 49 bini** bulmuştu. Ve geçici Yunan Hükümeti komünistlere saldırmaya başlamış ve birçok ELAS militanı katledilmişti. Sonunda Varkiza anlaşmasının imzalanmasıyla ELAS dağıtıldı. **Efsanevi andarte komutanı Aris, silah bırakmayı reddedip 100 partizanla dağlarda kaldı.** KKE'ye bir mektup gönderse de KKE bunu görmezden geldi ve şaibeli

Rumanya	Rusya	90%
İtalya	İtalya	10%
Grecia	G. Bulgaristan	90%
	İtalya	10%
Yugoslavya		50/50%
Hungary		50/50%
Belgika	Rusya	75%
	İtalya	25%

Churchill's copy of secret agreement with Stalin made in Moscow, October, 1944.

Stalin, 2.Dünya Savaşı sonrası dünya haritasının yeniden çizildiği Tahran, Yalta, Moskova, Kahire, Postdam gibi konferanslarda temel olarak İngiltere ve ABD ile paylaşım anlaşmaları imzalamıştı. 1944 tarihli Moskova Konferansı tarihi Yüzdeler Anlaşması olarak geçmiştir. Çünkü Avrupa bu anlaşmalarla nüfuz bölgelerine göre paylaşılmış ve bu da yüzdelere ifade edilmiştir. Paylaşılan ülkelerden Yunanistan %90 Britanya olarak belirlenmiştir. Churchill anılarında % rakamları ile dolu kağıdı Stalin'in önüne uzattığını ve Stalin'in oranlara bakıp sadece koca onay işaretleri attığını anlatır. Bu onaylamalar Yunanistan'daki yüz binlerce direnişçinin ölüm fermanından başkası değildir.

bir şekilde öldürüldü. Cesedini ele geçiren faşistler kafasını kestiler ve Trikala şehir meydanında sergilediler. Aris'in ölümünden sonra umutsuz iç savaş şiddetlendi, EAM üyeleri komandolar tarafından yol ortasında gözleri süngüyle oyularak katledilmeye başladığında ELAS yerine DO (Demokratik Ordu) kuruldu. Kentlerde de baskıların artmasıyla KKE özsavunma komitesi kurdu. Ancak bu komite savunma dışında silahlı eylemi kabul etmiyor kentlerde sözümona grevlerle sonuç almaya çalışıyordu. 1946 yılında Demokratik Ordu'nun 7 bin savaşçısı vardı. Ancak KKE'nin savunmaya dayalı "barışçıl" politikası ve savunma dışında silahlı mücadeleye sıcak bakmaması sebepleriyle 1947 yılında Demokratik Ordu kazanım sağlayamadı.

Soğuk Savaş'ın başladığı yıllarda Yunanistan burjuvaları İngiltere'ye ek olarak ABD'den yardım istedi. Ülkenin komünist tehdidine karşı savunulması adı altında Yunanistan askeri ve ekonomik olarak ABD denetimine girdi. Grevler ve eylemler yasaklandı, KKE illegal ilan edildi ve KKE de dağlara çekilmek zorunda kaldı. Siyaset yapma ihtimali bile kalmamıştı. Demokratik Ordu karşısında

savaşta ABD'nin de desteğiyle büyük kayıplar verdirilmişti. 1949'a gelindiğinde dağlarda dağınık halde 1000 partizan kalmıştı. 16 Ekim 1949'da DO'nun radyosunda savaşın bittiğinin ilan edilmesiyle Yunan Devrimi yenildi.

SONUÇ

Yunanistan işçi sınıfının mücadele deneyimleri çok eskiye dayanıyor. Osmanlı'dan bağımsızlığa, bağımsızlıktan İngiliz, Alman, İtalyan işgallerine oradan da günümüze kadar gelen mücadele geleneklerine yukarıda değinmiştik. Toparlayacak olursak özellikle İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında Yunanistanlı işçiler ve köylüler, Nazilere karşı o kadar amansız bir mücadele örgütlemişlerdir ki İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Yunanistan'daki zaferin mimarı olan ELAS ve KKE liderliğinde sosyalist bir yönetime geçilmesi işten bile değildi.

ELAS'ın halk desteği ve askeri gücü o kadar muazzam boyutlardaydı ki Yunan gericilerinin bu güçle baş etmesi mümkün değildi. ELAS'ın silahlı direnişçilerinin yanında 1 buçuk milyon sempatizanının olduğu biliniyor. Ama tarih Yunanistan'da çok acı yazıldı. 2. Dünya Savaşı sonrasında Yalta Konferansı'nda bu defa Churchill ve Roosevelt ile Avrupa'ya

paylaşan Stalin, yeni müttefikleriyle yaptığı anlaşmalar gereği Yunanistan'da Nazilere kök söktüren partizan hareketini sonlandırmış ve birçok ülkedeki gibi Yunanistan'da da devrimi engellemiştir. Bunun neticesinde Varkiza Anlaşması gibi birçok yenilgici anlaşmayla Yunanistanlı Andartelerin mücadelesi ihanete uğradı. Çok benzer bir durumda olan ve aynı ihanet anlaşmasıyla karşı karşıya olan Tito önderliğindeki partizanlar ise Moskova'dan gelen emirleri dinlemeyecek ve ülkede yeni bir rejim inşa etmeye koyulacaklardır. Tito da Troçki'den sonra Stalin'in baş düşmanı mertebesine yükselecektir.

Yunanistan'da ise Andarte komutanları Tito'nun uyarıları ve ittifak çağrıları karşısında tereddüde düştüler; ama son kertede parti disiplinine uyarak ihanet zehrini içmek zorunda kaldılar.

Yunanistan kapitalistleri, monarşistleri, Nazi işbirlikçisi faşistler, İngilizlerin büyük desteğiyle giderek toparlandılar ve komünistleri ezmeye koyuldular. Bunun anlamı İkinci Dünya Savaşı sonrasında Yunanistan'ın iç savaş yaşamasıydı. Stalin'in arkası kesilmeyen ihanetleri, moral bozukluğu ve imkânsızlıklara rağmen ELAS 6 yıl boyunca direndi, 1949 savaşın son yılı olacaktı. Stalinizmin bu ihanetleri sonucunda binlerce komünist katledildi, işkenceye uğradı. Yunan ordu birliklerinin verdiği rakama göre yaklaşık 40 bin kişi katledildi; 20 binden fazlası ise esir alındı. Esir alınanların akıbetini tahmin etmek zor olmasa gerek.

Geçen 57 yılın ardından bir dolu kahramanlığın yanı sıra en kötü ihanetleri yaşayan Yunan andarteleri ve önderleri Aris'in mücadelesi çıkartılması gereken dersleriyle ve verilen devrimci mücadeleyle yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor.

Kaynaklar:

Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, 1988, 4.Cilt, 33.Bölüm, Yunan İç Savaşı

Kapetanios; Yunan İç Savaşı, Dominique Eudes, Belge Yayınları, 1985

<http://bolsevik.org/guncel/aris-velouchiotisin-kke-merkez-komitesine-son-mektubu.html>

<http://bolsevik.org/guncel/200-sosyalist-yunan-askeri-izmirde-anildi-ali-niyazi-erden.html>

Abdülhamid;

Kızıl Sultan Mı? Ulu Hakan Mı?

Gökçe Şentürk

Marks “Egemen sınıfın düşünceleri, toplumun egemen düşüncelerini oluşturur” der. Tarih, bu anlamda egemenler tarafından yüzyıllar boyunca kendi iktidarlarını meşrulaştırmanın en önemli yollarından biri olmuş, iktidarın değişen çehresiyle kahramanlıklar yıkılmış ya da inşa edilmiştir. Fakat değişmeyen tek şey, ayakta kalmanın önemli bir aracı olarak, tarihin büyük ve ünlü şahsiyetlerin elinde şekillendiği, toplumun geri kalanının, alt sınıfların, tarihte hiçbir rolü olmadığı algısının yaratılmasıdır. İktidarlar kendi resmi tarih anlayışını oturatarak, gelecek nesilleri, toplumsal hafızanın zorunlu seçmeli yollarında budar. Bu süreçlerin en açık yaşandığı ülkelerden birinde yaşıyoruz. Şu sıralar adeta bir tarihsel hesaplaşma yaşıyoruz. Bir yanda **Lozan** tartışmaları diğer yanda padişah **2. Abdülhamid**. Yıllar boyunca Kemalizmin resmi tarih anlatısıyla büyüyen nesiller bir yandan da Türkçü-Osmanlıcı bir bombardımana tutulmuşlardı, özellikle de 12 Eylül’den sonra. Osmanlı lehine kendi resmi tarihini yazmak isteyen AKP ise 15 Temmuz sonrası “tarihsel” hamlelerini yoğunlaştırmış durumda. AKP ve Erdoğan, kendi kuşaklarını yaratma derdindeler. Bu bağlamda 2. Abdülhamid en favori isimlerden. Meclis başkanı İsmail Kahraman’ın **Atatürk’ün portresinin bulunduğu yere II. Abdülhamid’in portresini astırması** ya da “*Doğumunun 174. Yılında Sultan II. Abdülhamid Han ve Dönemi*” konulu bir sempozyum organize edilmesi gibi hamleler yeni bir anlatı için dizayn ediliyor. Tabi Abdülhamid ve Erdoğan benzerlikleri gündeme getirilirken tarih bir kez daha çarpıtılıyor; olgular, süreçler, gerçekler ve bu arada insan Abdulhamid...

2. ABDÜLHAMİD DÖNEMİ:

Siyasilerin kendilerini ve yaptıklarını resmi tarihten aldıkları referansla meşrulaştırmaları bilinen bir gerçek. Bunu yapmanın yegane yolu da gerçeklerin üzerini örtmek, olağanüstü koşulların getirdiği olağanüstü önlemleri, devletin ve milletin bekası için devreye soktuğunu iddia etmektir. Bu sebeple de resmi tarihle nesilden nesile aktarılan ve millete kendi varlığını özel hissettiren olgulara ihtiyaç duyulur; bunlar bazen olaylar, bazen de ünlü kişiliklerdir. Erdoğan medyasının yapmaya çalıştığı da tam olarak bu. Yeri geldiğinde başkomutan, padişah ve hatta peygamberle olan benzerlikleriyle bütün yaptıkları sorgulanmaksızın geniş halk kitlesi tarafından kabul görsün isteniyor.

Abdülhamid’in yüceltilme hikayesi aslında eski bir hikaye. Osmanlı modernleşmesini, otoriter bir siyaset çerçevesinde hayata geçirmiş, daha ziyade “**Aydınlanmış Despot**” olarak tarif edilen bir son dönem Sultanı olan Abdülhamid; ilk olarak Necip Fazıl tarafından yazılan ‘Ulu Hakan’ kitabıyla kahramanlaştırılmaya çalışılıyor.

2. Abdülhamid 1876-1909 yılları arasında padişahlık yapmış Osmanlı’nın son dönem sultanlarından biridir. 2. Abdülhamid’in tahtta olduğu dönem

boyunca yaşanan gelişmeler aslında O’nu ve tutumunu bugünlere varan tartışmalara erişirmiştir. Onun zamanında Osmanlı İmparatorluğu, bugünkü Balkanlar’da Arnavutluk, Kosova, Makedonya, Bulgaristan ve Yunanistan’ın kuzey kısmını, Ege adalarını, Ortadoğu’da bütün Maşrik (Doğu) Arap dünyasını, Mısır ve iki sancak olarak bugünkü Libya’yı kapsıyordu. O dönemde Osmanlı iç ve dış borçların ödenmesi, devlet adamları arasındaki çatışmalar ve balkanlardaki milliyetçi hareketler bağlamında Sırbistan – Karadağ’ın açtığı savaş gibi sorunlarla karşı karşıyaydı.

2. Abdülhamid tahta çıkmadan önce kendisiyle vekiller heyeti adına görüşen Mithat Paşa’ya verdiği sözü tutarak 1876 Kanun-i Esasi’nin (Anayasa) ilanına ve Meclis-i Mebusan’ın iki dönem boyunca toplanmasına izin verdi. 19.yy 2.Mahmut ile başlayan süreçte Osmanlı’nın batılılaşma, yani Avrupa’da değişen üretim biçimiyle tarih sahnesine yeni çıkan burjuva sınıfların atılımlarına entegrasyon süreci idi. Osmanlı asyatik üretimin getirdiği kamburluktan kurtulamadığı için geri kalmış ve birtakım tavizler vermek zorunda kalmıştı. Avrupa’ya eğitim görmek üzere gönderilen subayların geri döndükleri dönemde, kendi içinde kapalı ve sınıfların netleşmesinin önünde engel teşkil

eden merkezi yapının çatırdamasıyla yarattığı basınç, bazı değişimlerin yapılmasını zorunlu kılıyordu. Abdülhamid'in de modernleşme olarak anlatılan hamlelerini bu bağlamda değerlendirmek doğru olacaktır. Fakat bir süre sonra Mithat Paşa sürgüne gönderildi, Meclis-i Mebusan'da feshedildi. **Abdülhamid, padişahın mutlak iktidarını bürokrasi, anayasa ya da meşrutiyetin getirdiği meclis sistemi ve politikacılarla paylaşmak istemiyordu. Bu yüzden de giderek yükselen anayasal düzen ve meşrutiyet taleplerine karşı kendisiyle özdeşleşen istibdat -kabaca baskı- düzenini örgütledi.** İstibdat döneminde bir yandan eğitim, bürokrasi, ekonomi alanlarında modernleşme süreci izlendi diğer yandan Müslüman halkın kayırıldığı bir çizgi tutturuldu. Abdülhamid'in baskı dönemini meşrulaştırma araçları olarak da yorumlanabilecek bu hamleler sonraları özellikle İslamcılar tarafından özellikle kullanıldı ve kullanılmaya devam ediyor.

Abdülhamid'in dış politikası ise idare-i maslahat yani, zaman kazanma amacına yönelik **denge politikası** olarak tarifi edilir. Maceracı ve riskli bir dış politika izlenmeyen bu dönemde çok bahsedilmese de **Osmanlı; Kıbrıs, Tunus, Mısır ve Girit topraklarını kaybediyor.** Yani, ani ve radikal kararlarıyla kendi takipçilerini bile ters köşeye yatan, gücünün sınırlarını sürekli test edip genişletmeye çalışan, hatta belki sınır tanımayan bir devlet adamı değil Abdülhamid. **Esas olarak Rus Çarlığı'nın güneye doğru iyice genişlemesini engellemeye çalışan dönemin süpergücü İngiltere sayesinde ayakta kalabilen ve sadece çöküşü bir çeyrek asır ertelenen bir Osmanlı ve bunu gayet iyi bilen ve ona göre davranan bir Abdülhamid yönetimi var karşımızda.** Yine bu dönemde, değişen üretim biçiminin yarattığı baskı, ekonomik çöküntü ve toprak kayıplarından sonra yabancı şirketlere tanınan imtiyazlar birtakım bağımlılık ilişkilerini doğurdu ve şirketler aracılığıyla elde edilen iktisadi nüfuzun oluşması engellenemedi.

Balkanlardaki Hristiyan tebanın yükselen milliyetçi hareketi karşısında Müslümanlığa ve halife ünvanına bel bağlayan bir Abdülhamid var karşımızda. Abdülhamid'in İslamcılığını bu şekilde bir konjonktür tercihi olarak okumak mümkün, zira karşımızdaki içki içen, operaya giden, kız çocuklarına eğitim hakkını genişleten, Avrupa'da popüler olan polisiye romanları tutkuyla takip eden, spora meraklı bir sultan var. Diğer taraftan devletin idaresinde tutturulan İslamcı çizginin Müslüman Arnavut ve Arapların da milliyetçilik fikirleriyle Osmanlı'dan koptukları düşünüldüğünde pek işe yaramayacağı gözükecektir. İslamcılıktan geriye kalansa Abdülhamid'in gayrimüslim halka karşı işlediği kıyııcılık ve suçlar olacaktır.

İSTİBDAT DÜŞÜYOR

1900'lere gelindiğinde Abdülhamid yönetimi gitgide derinleşen toplumsal çelişkilerle karşı karşıyaydı. İstibdat rejimine karşı

muhalefet bu dönemde açılmış **modern eğitim kurumlarında okuyan öğrencilerden** geldi. Genç uzman-bürokratlar arasında ortaya çıkan muhalefet eşraf tarafından da desteklenince, yaygınlaşan muhalefeti denetim altına almak için polis, hafiye, sansür gibi yöntemler ve uygulamalar giderek katılaştı. Aydın ve memurların devlet eliyle yetiştirilmesini daha da geliştirip yaygınlaştırmak için kurulan sivil meslek okulları da aydın ve memurların resmen geçerli olan ama işletilmeyen 1876 Anayasa'sını sahiplenmesini engelleyemedi. 1908'e gelindiğindeyse **Jön Türk** etkisiyle kurulan derneklerin en etkilisi olan **İttihat ve Terakki Cemiyeti**'nin önderliğinde önce **Manastır** ve **Selanik**'te başlayan kıpırdanma bir ayaklanmaya dönüştü ve 23 Temmuz 1908'de Abdülhamid 2. Meşrutiyet'i ilan etmek zorunda kaldı. 31 Mart ayaklanmasıyla tahttan indirilmesi kararlaştırılan II. Abdülhamid, 3 yıl Selanik'teki Alatin Köşkü'nde ev hapsinde tutulmuş, 1912 senesinde Beylerbeyi Sarayı'na getirilmiştir. 1918'de vefat etmiştir.

ABDÜLHAMİD ERDOĞAN BENZERLİĞİ

Abdülhamid geçmişten bugüne kişisel özellikleri, ilgi alanları ve sınır tanımayan otoriterliğiyle çok konuşulagelmıştır. Gün içinde saatlerce marangozluk yapmak, Yıldız Sarayı'nda yaptırdığı tiyatrodaki çeşitli oyun ve operaları özel olarak getirterek ailesiyle izlemek gibi hiç de muhafazakarlığa sığmayan zevkleri olduğu biliniyor. Hatta adına

Abdülhamid, padişahın mutlak iktidarını bürokrasi, anayasa ya da meşrutiyetin getirdiği meclis sistemi ve politikacılarla paylaşmak istemiyordu. Bu yüzden de giderek yükselen anayasal düzen ve meşrutiyet taleplerine karşı kendisiyle özdeşleşen istibdat -kabaca baskı- düzenini örgütledi.

gerçekleştirilen son dönemki sempozyumda klasik batı müziğine olan ilgisinden dem vurulunca salondan **"biz onu geleneklerine bağlı muhafazakar bilirdik"** şeklinde tepkiler yükselmiştir. Yıldız Sarayı'nda Abdülhamid ve ailesinin yaşadığı saltanat halkın yoksullukla savaştığı bir dönemde göze batmaya başlayınca "yıldız" kelimesinin herhangi bir yazında kullanılması yasaklanıyor. Abdülhamid döneminde neredeyse **paranoyakça** nitelendirilecek pek çok kelime yasaklı. Bunlardan bir tanesi de "burun" kelimesi. İşin spekülasyonları bir yana 1877'de sıkıyönetim ilanı ve 78'de meclisin kapatılmasından sonra o dönemin yayın organlarına çok ciddi yasaklar getiriliyor. **Resmi gazete olan Takvim-i Vakayi dahi dizgi hatasından dolayı 12 yıl boyunca kapatılıyor.** Bir de padişahın başkatipli Kara Tahsin Paşa' imzasıyla yayımlanan gizli bir yönetmelikle matbaalar tamamen sarayın onayına bağlanıyor. Yönetmeliğin bazı maddeleri şöyle; "1-Sultanın sağlığının

iyiliği, hasadın bolluğu, ticaretin ve sanayinin ilerlemesi haberlerine öncelik verin. 2- Ahlak açısından maarif nazırınca onaylanmamış hiçbir dizi romanı yayımlamayın. 3- Bir sayıda bitmeyecek edebi ve ilmi yazılar yayımlamayın. "Devamı var" deyimini kullanmayın. 4- Bir makalede beyaz boşluk ya da birkaç satırlık noktalı yerler bulundurmaktan kaçının. Şüphe uyandırır. 5- Şahsiyetlerden, özellikle yöneticilerin yolsuzlukları, suçları ve hatalarından bahsetmekten kaçının. 6- Kişilerin ve grupların yönetim aleyhindeki şikâyet başvurularını yayımlamayın. 7- Her türlü tarihi ve coğrafi isimleri kullanmak yasaktır. 8- Yabancı hükümdarlara yöneltilen suikastlardan ve dışarıdaki ayaklanmalardan bahsetmek yasaktır. 9- Bu yönetmelikten gazetelerde bahsetmek de yasaktır."

Bunun yanında Abdülhamid döneminde jurnalciliğin alıp yürüdüğünü duymayan yoktur. Bosna-Hersek ayaklanması, Karadağ yenilgisi, Sırbistan'ın ve Rusya'nın Osmanlı'ya savaş açması ve 1878 yılında Ali Suavi'nin ve Scalieri Aziz Bey komitesinin darbe teşebbüsleriyle zaten **evhamlı** biri olan padişah "Dış ve iç tehlikelere karşı gereken tedbirleri almak korkaklık alameti değil insanlık icabıdır" dedi ve Yıldız Sarayı'na kapandı. Ardından II. Mahmud döneminden beri gündemde olan jurnalcılığa resmi bir boyut kazandırdı. Hatta bu bağlamda yazılı kanıtları olmasa da "Yıldız hafiye Teşkilatı" kurduğu da söyleniyor. Abdülhamid'in jurnalcileri kamuoyu yoklaması yapmak için değil cezalandırmak için bilgi toplamak amacıyla kullanıyor.

Hakkında bahsedilecek daha pek çok nokta olmasının yanında gelelim Erdoğan ile benzerliğine. Yandaş medyanın Abdülhamid-Erdoğan benzerliği üzerinden Erdoğan'ın neo-osmanlıcı hayallerini de içine alan bir kahramanlaştırma hikayesi yaratmaya çalıştığı aşikar. Fakat gerçekten benzetecek olursak kendine muhalif olan ya da olma potansiyelleri taşıyan kesimlere uyguladığı baskı, sansür ve eziyet anlamında örtüştükleri muhakkak. Çok uzaklara gitmeden son birkaç yıl içinde basın ve yayın kuruluşları, köşe yazarları, mizah dergileri yüzlerce davayla boğuşuyor. Herkesin bildiğini meslekleri gereği icra eden gazeteciler tutuklanıyor vb. Jurnalcilik konusunda ise Erdoğan'ın Abdülhamid'den sonra bir farklılık ve yaratıcılık ortaya koyduğu her halde söylenebilir. Sayısını hatırlamakta güçlük çektiğimizi muhtar toplantılarında muhtarlara ihbarcılık telkinlerinde bulunarak ya da komşuları kızılı erkekli evlerde oturanları ihbar etmeye teşvik ederek, devraldığı geleneğin hakkını verdi. Belki son benzerlik olarak da şatafat ve akıl almaz lüks yaşamın o günden bugüne tutarlı bir devamlılık sağladığı söylenebilir. Diğer taraftan operaya giden, klasik batı müziği dinleyip, polisiye roman hayranı olan ve arada rom içen Abdülhamid'in kişisel zevk ve tercihleri yanında Erdoğan fazlasıyla yavan kalacaktır.

Márquez Doğu Avrupa'da

Derya Koca

2014 yılında hayatını kaybeden Nobel Ödüllü, Kolombiyalı yazar Gabriel García Márquez'in *Doğu Avrupa'da Yolculuk* adlı kitabı Türkçe'de ilk kez yayımlandı. Kitap, Márquez'in gazeteci kimliğiyle 1950'lerde Doğu Avrupa'nın sosyalist ülkelerine yaptığı seyahatte yazdığı yazılardan oluşuyor.

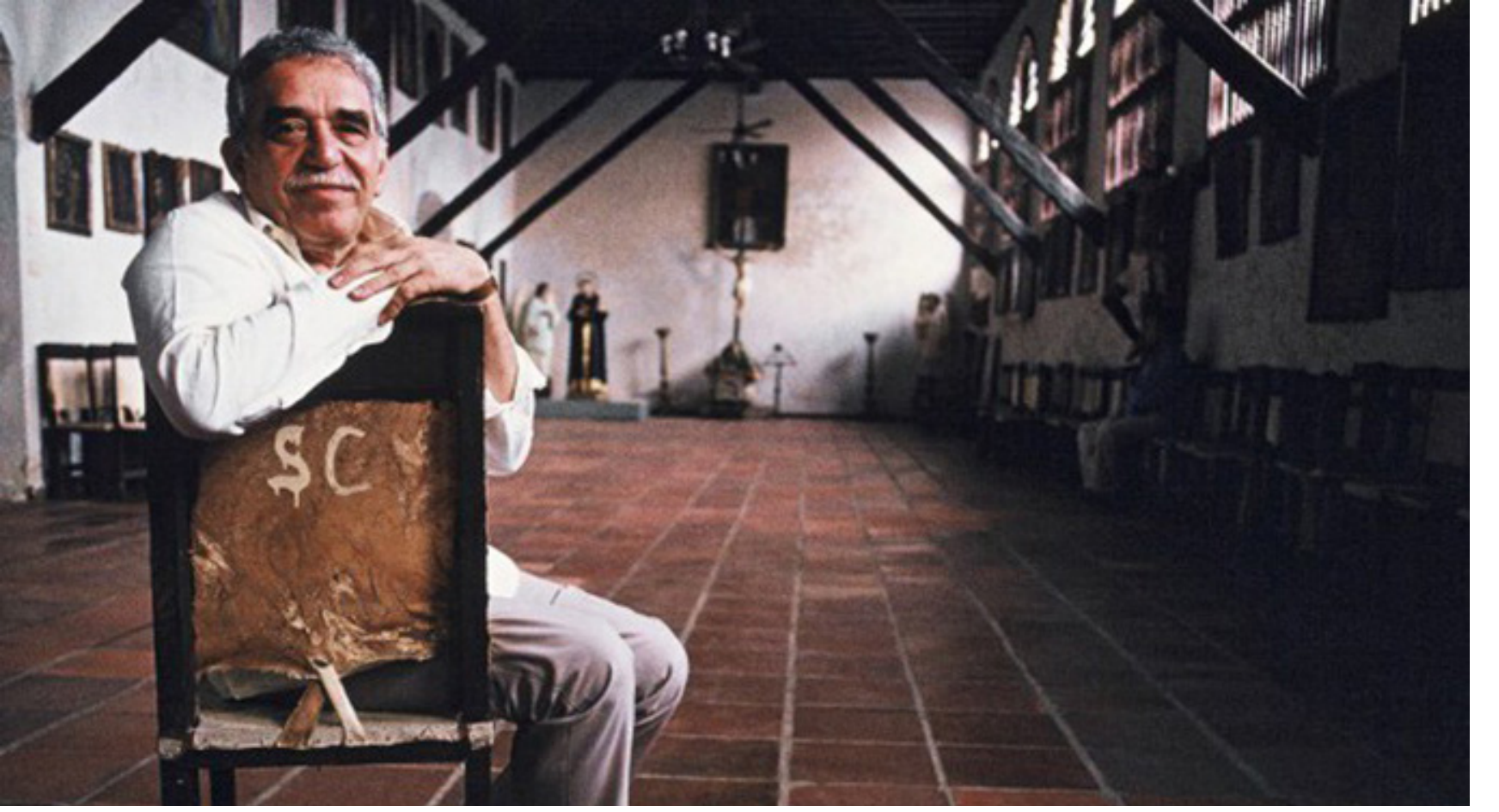
Marquez, iki arkadaşıyla birlikte Doğu Avrupa'ya doğru yola çıkarken yıl 1950'ler. Stalin dönemi kapanmış, Kruşçev iktidara gelmişti. Zaman **destalinizasyon** dönemi, yani Stalin'in kişi kültü şiddetle eleştirilirken, Stalin'in kurduğu düzen, kurumları ve düşüncesi korunuyordu. Soğuk Savaş'ın şiddetli rüzgarlarının estiği bu dönemde, daha fazla baskılanması mümkün olmayan toplum biraz rahatlatılacaktı. Bu nedenle çeşitli festivallere Batı'dan gazeteci, yazar ve sanatçılar davet edilerek vitrin değiştiriliyordu. Marquez de Doğu Avrupa ve Moskova gezilerinin bir kısmını bu devlet organizasyonu festivallere katılmak amacıyla gerçekleştiriyor.

Marquez, geziler sırasında devlet propagandasının dışında gerçek olanı görebilmek için çok defalar kendisini kontrol etmekle görevlendirilmiş çevirmen kılığında gizli polis ve festival rehberlerini atlatmak zorunda kalıyor. Ancak ülkede bir yabancı görmeye alışkın olmayan halk, kimi zaman onun rejimin adamı olduğunu düşünüyor. Çünkü ülkede rejimin

izni olmaksızın bir yabancı gelmesi hele de rejime eleştirel bakması ihtimali çok düşük görülüyor.

SOĞUK SAVAŞ VE "HALK DEMOKRASİSİ"

İkinci Dünya Savaşı, artık sadece adı "kıızıl" olan Kızıl Ordu'nun Berlin'e kadar ilerlemesiyle sonuçlandı. Neticede Doğu Almanya'dan itibaren doğu Avrupa boyunca Moskova'nın uydusu devletler oluşturuldu. Bu ülkelerin hiçbirisinde bildiğimiz anlamda bir sınıf devrimi yaşanmadı. Komünist Partiler hiçbir zaman Ekim devriminde olduğu gibi devrimci bir kalkışma ile iktidar gelip Sovyetleri kurmadı. Stalinizmin çıkarına uygun bir biçimde Doğu Bloğuna eklemlendiler. Sanayiye dayalı ulusal kalkınmacılık, tepeden tırnağa bürokratik bir işleyiş, işçi ve emekçilerin katılımı ve söz hakkına tamamen kapalı, otoriter ve had safhada yabancılaşmış bir üretim süreci ve tabi ki eleştiriye asla tahammül etmeyen, tek parti tek ses bir polis devleti... Ve

"Alelade bezdendi. "bu gömlek bana bir aylık maaşıma mal oldu." Sanki azat olmuşçasına keyifli bir tavırla, üstünde taşıdığı ne var ne yoksa bir bir saydı bana. En sonunda da ayakkabısını çıkartarak topuğu yırtık çorabını gösterdi. "tamam" dedim " ama yiyecek Batı'dakinden daha ucuz." Omuz silkti. "Yiyecek her şey demek değildir."

tabi doğu Avrupa'da bugün de çok güçlü olan milliyetçiliğin yükselmesinin sebep olan büyük Rus şovenizminin halklar üzerinde yükselen ağır gölgesi.

"Halk Demokrasisi" adıyla formüle edilen Doğu Avrupa rejimleri **"tek ülkede sosyalizm"** siyasetinin bir sonucuydu. Yani, sosyalist anavatan olan Sovyetlerin tepesindeki KP ve onun da başındaki Stalin'in çıkarları tüm dünya işçi sınıfının çıkarlarından üstün tutuluyordu. Demokrasinin "d"sinin olmadığı Halk Demokrasileri, Moskova'dan gelen emirlerle yönetilirdi. Bu rejimlerin "Ne burjuvazi ne de proletarya diktatörlüğünün olduğu yeni bir tip demokrasi" olarak teorize edilmesi gülünçlükten öteye gidemezdi, çünkü bütün ipler Moskova'da idi. Moskova'dakiler bütün doğu Avrupa'yı topraklarımıza kattık diyemeyecekleri için "halk demokrasileri" kavramı ortaya atılmıştı, o kadar. İç işleyiş açıısından SSCB'deki bürokratik modelin doğu Avrupa'daki minyatürlerinden bahsediyoruz sadece.

MARQUEZ DOĞU AVRUPA'DA

Marquez Doğu Almanya anılarını "Berlin tam bir saçmalık" başlığıyla yazıyor. Batı kapitalizminin sömürüsüne karşı kendisini "işçi iktidarı" olarak gösteren Sovyetlere dair ilk şoku Berlin'de yaşıyor. Derin bir yoksulluk, gündelik hayatı felç eden bürokrasi, bitmek bilmeyen tren, limonata, ekmek ve sinema kuyrukları ve daha gördüğü nice şey Marquez'i

dehşete düşürüyor. Bu sarsıcı deneyimi, bir garsonla yaşadığı anı üzerinden anlatıyor. Sohbetleri sırasında garson Marquez'den üzerindeki gömleğe dokunmasını ister:

"Alelade bezdendi. "bu gömlek bana bir aylık maaşıma mal oldu." Sanki azat olmuşçasına keyifli bir tavırla, üstünde taşıdığı ne var ne yoksa bir bir saydı bana. En sonunda da ayakkabısını çıkartarak topuğu yırtık çorabını gösterdi. "tamam" dedim " ama yiyecek Batı'dakinden daha ucuz." Omuz silkti. "Yiyecek her şey demek değildir." (sf 34)

Bu diyalog bir istisna değil. Marquez, gezisi boyunca gördüğü tüm ülkelerde insanların ne kadar yoksul göründüğünü ifade ediyor. İnsanlar yoksul olmasına yoksul ancak devlet değil. Dünyanın iki süper gücünden birisi olan Sovyetler elinde topladığı büyük ekonomik güç ile propaganda, lüks ve silah üretiyor savaştan tükenmiş emekçilerin hayatlarında ise pek bir değişiklik gözlenmiyor.

"şehir yıkık dökük ancak delik deşik binalarda banyo ve su olmadan alt katlarda sıkış tıkaş yaşıyorlar. Buna karşılık zevksiz, devasa boyutlarda, gösterişli, mermer, abartılı süslemeler dolu Stalin bulvarı, rezidanslar. "ucube" Stalin bulvarında yaşayan 11 bin ayrıcalıklıya karşılık, çatı katlarında balık istifi gibi yaşayan bütün bir halk kitlesi var; onlar, bütün o heykellere, mermerlere, kadifelere ve aynalara harcanan

paranın şehri doğru dürüst inşa etmeye yetebileceğini düşünüyor- hatta bunu içtenlikle söylüyorlar." (s24-25)

Bu kadar çelişki ancak polis devleti ile ayakta durabilirdi. Herkesin herkesten şüphe ettiği, muhalif olmanın Batı ajanı olma gerekçesiyle türlü cezalara çarptırılmaya tekabül ettiği ülkede olağanüstü bir korku hakim doku öylesine rezil boyutta ki Marquez "sosyalist" Almanya'yı diktatörlükler ülkesi olan Kolombiya ile özdeşleştiriyor: **"Doğu Almanya'daki kamu düzeni siyasi takibata uğradığımız günlerde Kolombiya'dakine çok benziyor. Halkın polisten ödü pathıyor"** (sf 38) Ve üstü kapalı ancak çok çarpıcı bir incelikte rejim üzerine satırlar üzerine söylenecek söz de bırakmıyor:

"Sovyet (rejimi)... ülkenin koşullarını göz önüne almada, kelimesi kelimesine izlemeye çalışan bir grup komünistin diktatörlüğü. İyi komünistleri Hitler ortadan kaldırmış. Hayatta kalanlar da, şimdiki hükümetin hatalarını zamanında gördüklerinden baskın grup tarafından yok edilmiş. Marksist gençlik, gerçeklerin doktrinle bağdaşmadığına inanıyor ama bir düzeltmeye gitme yolundaki tehlikeleri göze alamıyor. İşçiler iyi durumda ama siyasi bilinçten yoksun. Onlar kesin fikirlere sahip hükümet kendilerine proletarya iktidarda demesine rağmen bir giysi satın alabilmek uğruna neden eşek gibi çalışarak kazandıkları bir aylık maaşlarını harcamak zorunda kaldıklarını anlamıyorlar. Buna karşılık Batı Almanya'da sömürülmekte olan

işçiler daha fazla konfora sahip, daha iyi giyiniyorlar ve grev hakları var.” (sf 40)

Marquez’in bahsettiği “tehlike”, ortadan kaldırılmak. 1936-1939 arası “Büyük Temizlik” adı verilen süreçte sadece Sovyetlerde değil, dünyanın her yerindeki Komünist Partilerde sol muhalefet tasfiye edildi. Bu nedenle Doğru Avrupa ülkelerinde KP’ler aracılığıyla yürütülen politikalar ciddi bir dirençle karşılaşmadı. Tüm dünyaya “Nazizm’i yenen lider” olarak lanse edilen Stalin’in rejimi Doğu Avrupa’da sanıldığı gibi ne sosyalizmin ne de özgürlüğün gelişini müjdeliyordu. 2.Dünya Savaşı’ndan sonra da hayatta kalan komünistlerin temizliğine Stalinizm tarafından devam edildi. Özellikle Yahudi kökenli olanların hiç şansı yoktu, **zira Stalin fazlasıyla anti-semitik bir adamdı.**

Halk Demokrasisi rejimi ile Nazilerden kurtarılmış olan Polonya, Moskova tarafından *“tek parti ve proletarya diktatörlüğünün gerekli olmadığı, parlamentonun yerini koruduğu, proletaryaya özgü halk demokrasisi”* olarak adlandırılıyordu. Gerçek hayatta bu tarz tanımlamaların çok az önemi vardı. Planlı ekonomi ve çok sınırlı toprak reformu ve hala ayakta duran kapitalist mülkiyet rejimine bol keseden “sosyalizm” payesi ile dağıtılıyordu.

Sosyalizmin ne olmayacağını insani bir duyarlılıkla oldukça iyi kavrayan Marquez, eserinde kendisine has mizah duygusuyla Polonya’yı şöyle özetliyor: Marquez bir kültür festivaline davetli olduğu için Polonya’da bulunmaktadır. Bir partiye davetlidir, ancak üzerinde kot pantolon gibi günlük giysiler vardır. Yazar, “sosyalist bir ülkede” bu tür şeylerin önemsenmeyeceği gibi bir hisle partiye gider. Ancak bürokratlar en şık ve lüks giysiler içindedir ve kadınlar paha biçilmez mücevherler takmaktadır. Eski bir burjuva geleneği olan “kadınların elini öpme” durumunu da garipser:

“çok geçmeden bu mahvolmuş aristokrasi atmosferinin içinde demokratik bir köşe bulunduğunun farkına vardım: Resmi arabaların şoförleri de partideydi. Öteki davetlilerin arasına karışmıyorlardı. ... malları kamulaştıran sınıfın kötü bir alışkanlığı olarak yorumladığım (kadınların elini öpme) bu geleneğin, Polonya halkının her tabakasında varlığını koruduğunu sonradan anlayacaktım. Herkese aynı hakları veren sosyalizm, olasılıkları genişletmekten başka bir işe yaramamıştı: artık biz şoförler de hanımların elini öpebiliyorduk.” (sf 71)

Doğal olarak bu toplumda öfkenin kaynağı bürokrasinin tepesini tutmuş, ülkenin kaderini eline almış ve ülkenin zenginlikleriyle ihyâ olmuş sınıfa yönelik devasa bir öfke var. Bu öfke Rus şovenizmi ile şahlandırılan Stalinizmin kendisine. Marquez Polonyalıları

Ruslardan söz edilemediğini çünkü hemen küfretmeye başladıklarını ifade ediyor. Doğu Avrupa rejimlerinin en çalkantılısı olan Çekoslovakya’dan da durum çok farklı değil. Marquez’in kitabında belki de en çarpıcı bölüm Prag’a ait. Marquez, Prag’dan izlenimlerini aktarırken **“sistem değişikliği olduğunu gösteren en küçük bir belirtiye rastlamadım”** (sf 51) diyor.

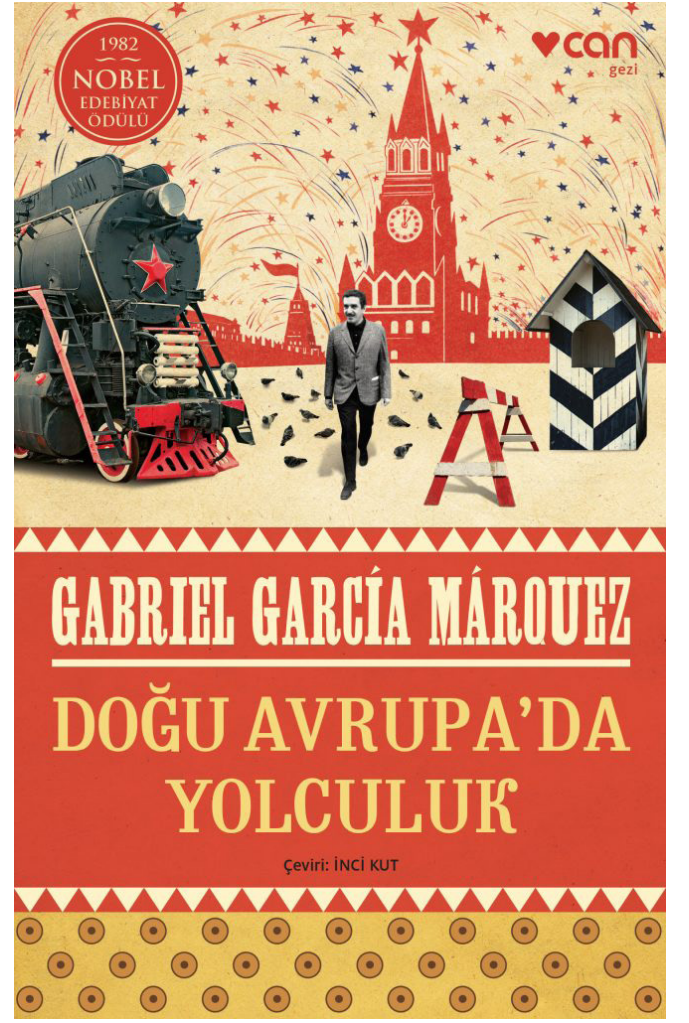
Marquez’in “dünyanın en büyük köyü” olarak adlandırdığı Moskova’da geçirdiği günlere dair deneyimleri oldukça sınırlı. Buna rağmen Marquez’in en çok dikkatini çeken şey insanların yabancılara yönelik çok olumlu merakı dış dünyaya adeta hasret bir sevecenlikle yaklaşması. Ancak aynı zamanda Marquez halkın yabancılar konusunda sıkı sıkıya tembihlenmiş ve mutlu görünmeye çabalayan insanlar olduğunu düşünüyor. 1961’de sınıfsız olduğu ve komünizme geçtiği resmi olarak ilan edilen Moskova için ise şu ironik satırları yazıyor:

“Sınıfların ortadan kalkması hayret verici bir şey. Herkes eşit, herkes aynı düzeyde, herkes kötü dikilmiş eski püskü giysiler içinde, ayaklarında kalitesiz ayakkabılar var.” (sf 99)

1950’LER VE İSYANLAR

1950’li yıllarda Moskova, halkın ciddi biçimde yoksullaşması pahasına esas olarak silah sanayine çalışan ağır sanayiye yükleniyordu. Tüketim malları ülkede az bulunuyor, pahalı ve kalitesiz üretiliyordu. Ancak sanayi üretimini arttırmak üzere yapılan baskılar, yoksulluğun giderek artması ve buna karşılık refahın gözle görülür biçimde azalması, muazzam siyasi baskı Doğu Avrupa işçilerinin ve gençliğinin 1950’lerden itibaren çeşitli ülkelerde ayaklanma ve grevine sahne oldu.

1953’te Doğu Berlinli ve Çekoslovak işçiler üretim baskısı ve yoksullaşmaya karşı kitlesel grevler ve yerel ayaklanmalara dönen eylemler örgütlediler. 1955’te bir kez daha Alman işçileri büyük grevlerle sahneye çıktı. Hükümete yönelik öfke çok büyüktü. Kitleleşen sınıf hareketi sıkıyönetim ile durduruldu. Sovyet ordusu **Leipzig**’de 68 kişiyi katletti. 1956’da Macaristan’da gençlik hareketinin dinamik yapısı altında işçi demokrasisi talep eden büyük bir ayaklanma yaşandı. 23 Ekim 1956’da işçi konseyleri ülke yönetimini ele alarak ikili iktidarı kurmaya başlayınca Moskova derhâl ülkeye 6 bin tankla müdahale ederek on binlerce insanı katletmiş ve işbirlikçi Kadar hükümetini başa getirmişti. Halk günlerce Sovyet tanklarına direndi. Bu günlerin izini Marquez sokaklarda gözleriyle görmüş, dehşete kapılmıştı. Ülkede **“Ekim Olayları”** denilen ayaklanmadan sonra ülkeye gelen ilk yabancılardan biriydi. Ülke son derece gergindi. Sokakta konuşmak istediği insanlar onunla konuşmayı kabul etmiyordu

“şehir yıkık dökük ancak delik deşik binalarda banyo ve su olmadan alt katlarda sıkış tıkkış yaşıyorlar. Buna karşılık zevksiz, devasa boyutlarda, gösterişli, mermer, abartılı süslemeler dolu Stalin bulvarı, rezidanslar. “ucube” Stalin bulvarında yaşayan 11 bin ayrıcalıklıya karşılık, çatı katlarında balık istifi gibi yaşayan bütün bir halk kitlesi var; onlar, bütün o heykellere, mermerlere, kadifelere ve aynalara harcanan paranın şehri doğru dürüst inşa etmeye yetebileceğini düşünüyor- hatta bunu içtenlikle söylüyorlar.”

çünkü ancak rejim yanlısı bir yabancı ülkeye girebilirdi. Ve nihayet Marquez kukla Kadar rejimine yönelik öfkeyi en net ifadesiyle tuvalette buldu: **“Halk katili Kadar! Rusların av köpeği Kadar!”** (sf 139)

SONUÇ

Doğu Almanya’dan başlayıp Çekoslovakya, Polonya, Macaristan ve Sovyetler Birliği’ne uzanan bu yolculuk boyunca Marquez güney Amerikalı bir sosyalistin duyarlılığıyla ile politik bir netlik kazandıramadığı düşünceleri arasında zaman zaman bocalıyor. Ancak Latin Amerika devrimci dinamiğinin Stalinist bürokrasi ile uzlaşması mümkün olmayan devrimci geleneği, Marquez’i halktan, emekçilerden yana tavır almaya itiyor. Demir perdenin ötesinden oldukça çarpıcı manzaralar sunuyor.

Sosyal Yurtseverliğe Doğru

Lev Troçki, Mayıs 1939

(Çeviri: Anıl Ersoy)

Bu yazı, Troçki tarafından, “Filistinli Bolşevik-Leninistler Grubu” imzasıyla Kasım 1938 tarihli İkinci Dünya Savaşı sırasında Dördüncü Enternasyonal’in takınması gereken devrimci tutum üzerine yazılan bir metne cevap olarak Mayıs 1939’da kaleme alınmıştır.

Filistinli dostlarımız, her ne kadar çıkış noktaları sosyal yurtseverliğinkinin tam tersi olsa da, sosyal yurtseverlere apaçık ve oldukça tehlikeli bir taviz verdiler...

En son savaşın patlak verdiği andan itibaren geçen çeyrek yüzyıllık zamanda emperyalizmin dünyayı çok daha despotik bir şekilde yönettiğinin farkındayız. Hem barış hem de savaş zamanlarında yaşanan olaylarda elinin daha güçlü olduğunu ve son olarak, tüm siyasi maskelerinin altında çok daha gerici bir karaktere büründüğünün farkındayız. Sonuç olarak, **proleteryanın “yenilgicilik” siyasetinin tüm temel ilkeleri günümüzde hala tüm gücünü muhafaza etmektedir.** Bu bizim çıkış noktamız ve onu izleyen tüm sonuçları da bu siyaset belirliyor.

Bu çıkış noktasına gelince, metnin yazarları farklı bir görüşe sahip... Faşizm tehditinden söz ediyorlar. Diyorlar ki, son savaşta monarşik gerici bir tarihi karaktere sahip değildi, daha çok bir kalıntıydı. Ancak bugünlerde faşizm tüm uygar dünyaya direk ve ani bir tehdit unsuru oluşturuyor. Bu durumda görev hem savaş hem de barış zamanında uluslararası proleterya aittir. Bu durum ancak şüpheli şekilde hatalı bir noktaya gelseydik doğal karşılanabilirdi: Devrimci görevleri böylesine kısıtlamak -emperyalizmi onun siyasi maskelerinden biri olan faşizmle değiştirmek- “demokratik” ülkelerin sosyal yurtseverlerine karşı apaçık müsamaha gösteren Komintern’e karşı ödün vermektedir.

Filistinli yoldaşlarımız... dünya işçi sınıfına ve ezilmiş uluslarına karşı birincil tehdit olduğundan dikkatlerini faşizme vermişler...

Bu metnin yazarlarının esas eğilimi belli ki şöyledir: “Yenilgicilik” siyasetinin önde gelen faşist ülkelere (Almanya ve İtalya) zorunlu olduğunu biliyorlar; ancak önde gelen faşist ülkelere karşı savaş veren ülkelere, demokratik değerlerden bile yoksun olsalar bile, yenilgicilik siyasetinin tanınmaması gerektiğini söylüyorlar. Bu metnin ana fikri tam olarak böyle özetlenebilir. Bu şekliyle yanlış ve sosyal yurtseverliğe doğru kayan bir çizgide bulunuyor.

Alman sosyal demokrasisinin tehcir edilmiş üyelerinin de kendilerince “yenilgiciler” olduğunu unutmayalım. Hitler onları kendi etki ve gelir kaynaklarından mahrum bırakmıştı. Bu “demokratik”, “anti-faşist”

yenilgiciliğin ilericiliği sıfıra yakındır. Devrimci mücadele yerine umutlarını Fransız ya da başka bir emperyalistin “özgürleştirici” rolüne bağlamışlardır. Metnin yazarları, açıkça kendi rızaları dışında, bu yönde adım atmışlardır.

İlk olarak, bize göre, oldukça belirsiz ve tartışmalı bir “yenilgicilik” tanımı yapmaktalar. Bazı özel ve bağımsız davranışlar sistemlerinin yenilgiyi getirebilir olabileceğini düşünüyorlar. Durum böyle değildir. **Yenilgicilik proleteryanın sınıf siyasetidir, savaş zamanlarında bile düşmanı kendi evinde, kendi emperyalist ülkesinin sınırları içerisinde görmektir.** Öte yandan yurtseverlik esas düşmanı kendi ülkesi sınırları dışında tutar. Yenilgicilik fikri şu anlama gelmektedir: Kendi burjuvazisine karşı esas düşman olarak uzlaşmaz bir devrimci mücadele vermek, bu mücadelenin kendi ülkesinin yenilgisiyle sonuçlanacağı fikrine takılmadan; çünkü böyle bir yenilgi bir devrimci hareketin varlığı durumunda ehven-i şerdir. Lenin bundan fazlasını söylememiş, dilememiştir. Yenilgiyi sağlayacak başka hiç bir “yardımdan” söz edilemez. Faşist olmayan ülkeler söz konusu olduğunda yenilgicilik siyasetinde vazgeçilmeli midir? Bu sorunun özünde ise devrimci enternasyonalizmin yükselişi ya da düşüşü yatmaktadır.

Örneğin, **360 milyon Hintli kendi özgürlükleri için savaşı kullanacak her türlü girişimi reddetmeli mi?** Hintlilerin savaşın ortasında ayaklanması şüphesiz Büyük Britanya’nın yenilgisinde büyük rol oynardı. Dahası, bir Hint ayaklanması sırasında (bütün “tezlere” rağmen) İngiliz işçileri onları desteklemeli midir? Yoksa, tam tersine görevleri İngiliz emperyalizminin “faşizme karşı” şanlı mücadelesi uğruna Hintlileri sakinleştirip uyutmak mıdır? Hangisi bizim yolumuz olur?

“Bugünlerde Almanya ve İtalya’ya karşı (gelecekte durum farklı olabilir) kazanılacak bir zafer faşizmin yenilgisine eşittir.” İlgimizi çeken ilk şey “günümüzde (gelecekte durum farklı olabilir)” nitelemesi oldu. Yazarlar bu söz ile neyi kast ettiklerini tam olarak açıklamadı. Ama yine de her halükarda onların bakış açısından bu anlam çıkarılabilir: durdukları pozisyon süresiz, dengesiz ve belirsiz bir karaktere sahip; “gelecekte” işe yaramaz olabilir. Ancak bir şeyi yeterince hesaba katmıyorlar; çürümüş kapitalizm çağında sosyal altyapıyı ya da kapitalizmin

gerileyişini değiştirmeden, tamamen ve kısmi siyasi rejim değişiklikleri, oldukça sık ve ani ortaya çıkar. Savaş konusundaki politikamız bu iki süreçten hangisine dayanmalı: Siyasi rejim kayışlarına mı yoksa bütün siyasi rejimlerde müşterek olan ve onları devrimci proleterya karşı daima birleştiren emperyalizmin sosyal altyapısına mı? Temel stratejik mesele, savaşa karşı aldığımız tavırdadır. Bu tavrın, kısa süreksiz taktiksel anlayışlara ve spekülasyonlara tabi kılınması kabul edilemez.

Dolayısıyla hala metnin tamamıyla olaylara dayanan yukarıdaki tutumu yanlıştır. Hitler ve Mussolini'nin ordularına karşı kazanılacak zafer, Almanya ve İtalya'nın sadece askeri olarak yenilmesi anlamına gelir, faşizmin çökmesi anlamına değil. Yazarlar, faşizmin, proleterya zamanında burjuva demokrasisinin yerine geçmezse, çürüyen kapitalizmin kaçınılmaz bir sonucu olduğunu kabul ediyorlar. Kısıtlı bir zaman için bile olsa, Almanya ve İtalya'ya karşı askeri bir zafer ya da çürüyen demokrasiler faşizmi tasfiye edebilir mi? Tamdık ve biraz yaşlı İtilaf devletlerinin (İtalya hariç) zaferinin harika sonuçlar yaratacağına inanmak için en ufak bir dayanak olsa bile ki bu toplumsal tarih yasalarına aykırı olurdu, o zaman zaferi yalnızca arzulamaz aynı zamanda kazanabilmek için her şeyi yapardık. O zaman İngiliz ve Fransız yurtseverleri haklı olurdu. Ancak tutumları göz önüne alınırsa, onlar şu an 25 yıl önce olduklarından da daha yanlı pozisyonlardadır; daha doğrusu bugün çok daha gerici ve kötü bir rol oynuyorlar.

Metnin yazarları soyut pasifizme karşılar ki bu konuda doğru düşünüyorlar. Ancak proleteryanın tarihsel görevini kendi savaşlarında değil de ölümcül düşmanları olan emperyalistlerin savaşlarında savaşarak gerçekleştirebileceği konusunda kesinlikle yanılıyorlar. Herhangi biri bu metinden şöyle bir çıkarım yapabilir: Çekoslovakya krizi esnasında İngiliz ve Fransız yoldaşlarımız kendi burjuvalarının askeri müdahalesini talep etmiş olmalı ve savaşın sorumluluğunu almalıydı-devrimci bir savaşın değil elbette, emperyalist savaşın. Metin Troçki'nin sözlerinden alıntı yapıyor: Moskova'nın Hitler'e karşı Hitler korkunç bir tehlike haline gelmeden önce 1933'te önlem almış olması gerektiğini yazıyor. (Biulleten Oppozitsii, 21 Mart, 1933) Ancak bu sözler sadece gerçek bir işçi devleti için söylenebilirdi. Aynı talep emperyalist bir devletin hükümetine karşı söylenebilir mi?

Elbette, biz barış rejimi olarak adlandırdıkları rejime karşı sorumluluk duymuyoruz. **“Her şey barış için” sloganı bizim sloganımız değil, hiçbir seksiyonumuz böyle bir şiar yükseltmez.** Biz onların barışında ne kadar sorumluluk almıyorsak onların savaşında da almayız. Bu meseleyle ilgili ne kadar daha kararlı, tutarlı, uzlaşmaz bir pozisyon alırsak kitleler tarafından savaşın başında olmasa bile savaş esnasında o kadar daha iyi anlaşılırız.

“Çekoslovakya proleteryası önce kendi hükümetine karşı sonra da uzlaşmacı politikalara karşı barış ve yenilgicilik sloganıyla mücadele edebilir miydi?” Çok soyut bir biçimde ortaya konulan çok somut bir soru bu. Yenilgicilik için uygun bir alan yoktu çünkü bir savaş yoktu (savaş çıkmaması tesadüf değil). Uluslararası kafa karışıklığının ve öfkenin olduğu kritik 24 saatte, Çekoslovakya proleteryası uzlaşmacı

Yenilgicilik proleteryanın sınıf siyasetidir, savaş zamanlarında bile düşmanı kendi evinde, kendi emperyalist ülkesinin sınırları içerisinde görmektir. Öte yandan yurtseverlik esas düşmanı kendi ülkesi sınırları dışında tutar. Yenilgicilik fikri şu anlama gelmektedir: Kendi burjuvazisine karşı esas düşman olarak uzlaşmaz bir devrimci mücadele vermek, bu mücadelenin kendi ülkesinin yenilgisiyle sonuçlanacağı fikrine takılmadan; çünkü böyle bir yenilgi bir devrimci hareketin varlığı durumunda ehven-i şerdir.

hükümeti devirmek ve iktidarı almak için bütün fırsatlara sahipti. Bunun için sadece devrimci önderliğe ihtiyaç vardı. Doğal olarak, iktidarı aldıktan sonra, proleterya Hitler'e gözükara bir direniş gösterebilirdi ve kesin olarak Fransa ve diğer ülkelerdeki işçi kitleleri arasında büyük bir karşılık toplayabilirdi... Ve biz pasifist değiliz, devrimci savaş yanlısıyız. Ama Çek işçi sınıfının “faşizme karşı” savaşın liderlerine ve birkaç gün içinde renklerini değiştirip kendileri birer faşist ve yarı faşist olan kapitalist baylara güvenmeye en ufak hakkı yoktu. Yönetici sınıflar cephesinde bu tür dönüşümler ve renk değiştirmeler, savaş zamanının bütün “demokrasileri” için gündelik

bir uygulamadır. Bu sebeple proleteryanın kendini “faşizme karşı” ya da “faşizm için” gibi tutarsız ve değişken söylemler etrafında konumlandırması kendi sonunu getirir...

Mücadeleye işçi örgütlerinin zarar görmediği ülkelerden başlamak daha kolaydır. Ama mücadele içerideki asıl düşmana karşı başlatılmalıdır. Fransa'nın ileri işçilerinin Alman işçilerine: “Siz faşizmin pençesinde olduğunuzdan ve kendinizi özgürleştiremediğinizden biz kendi hükümetimize Hitler'i yok etmesi için yardım edeceğiz, ve Almanya'yı yeni Versay anlaşmasıyla dara sokacağız... sonra sizinle beraber sosyalizmi inşa edeceğiz.” demesi ikna edici midir? O zaman Almanlar da rahatça: “Afedersiniz ama, biz bu hikayeyi daha önce kendi sosyal yurtseverlerimizden dinledik geçen savaşta ve sonunun nasıl bittiğini biliyoruz...” diyebilir. Hayır, bu şekilde Alman işçilere zincirlerinden kurtulmalarında yardım edemeyiz. Onlara pratiğimizle devrimci politikanın eş zamanlı olarak savaşan bütün emperyalist devletlerde geçerli olduğunu göstermemiz gerekir. Bu “eş zamanlılık” mekanik bir biçimde algılanmamalı. Devrimci başarılar, nerede ortaya çıkarsa çıksın, bütün ülkelerde protestoları ve ayaklanmaları tetikler. Prusya militarizmi Ekim Devrimiyle beraber alaşağı edilmişti...

Proleterya burjuvazinin yarattığı bütün tehlikeleri defetmek gibi çözümsüz bir görev atfeden politika ve savaş siyaseti boşunadır, hatalıdır ve ölümcül şekilde tehlikelidir. “Ama faşizm zafer kazanabilir”, “Ama SSCB tehdit ediliyor”, “Ama Hitler'in işgali işçilerin katledilmesi demek” vb. söylemler asla bitmeyecek. Tabii ki bir çok tehlike var. Ne bu tehlikelerin tamamını ortadan kaldırmak ne de hepsini tahayyül etmek mümkündür. Proleterya temel politikasının netliği ve bağdaşmazlığı pahasına her dönemsel tehlikenin peşinden giderse kendi yıkımı kaçınılmaz olacaktır. Savaş zamanı sınırlar değişecek, askeri zaferler ve yenilgiler değişecek, siyasal rejimler değişecek. İşçiler tarihsel sürecin gözetmeni gibi davranmak yerine sınıf mücadelesine kanallı olurlarsa bu korkunç kaostan yararlanabilecek. **Sadece uluslararası taaruzlarının büyümesi bu dönemsel “tehlikeleri” ve bu tehlikelerin kaynağı olan sınıflı sistemi sona erdirebilecek.**

Dergimize Nasıl Ulaşabilirsiniz?

Ankara: İlhan İlhan Kitabevi (Karanfil Sk. 30/3 Kızılay) Dost Kitabevi (Karanfil Sk. No: 11 Kızılay)	Antalya: 0506 331 96 40 Denizli: 0505 835 47 80 İzmir: Yakın Kitabevi (Kıbrıs Şehitleri Cd. 104/A Alsancak)
İstanbul: Mephisto Kitabevi - Taksim Şube (İstiklal Cd. No: 125) Mephisto Kitabevi - Beşiktaş Şube (Köyiçi Cd. No: 15) Mephisto Kitabevi - Kadıköy Şube (Muvakkithane Cd. No: 5)	Samsun: Tutunamayanlar Kitabevi (Süleymaniye Cd. İlkadım) Trabzon: Ra Kitabevi (Uzun Sk. Saray Çarşısı No: 5)

**OKU
OKUT
ABONE OL**

99. Yılında İnsanlığın Tek Umudu Yeni Ekim'lerde

